

Nauczyciele w sieci

Raport z badania użytkowników
platformy eTwinning

1. Wstęp	3
2. Czym jest eTwinning?	3
3. Obszar i uwarunkowania badania	8
4. Metodologia	9
5. Charakterystyka próby badawczej	11
6. Nauczanie zdalne.....	14
7. Umiejętności cyfrowe i znajomość nowoczesnych technologii. Samoocena kompetencji nauczycieli	22
8. Edukacja zdalna z eTwinning	31
9. Ocena platformy eTwinning	44
10. Edukacja zdalna oczami ambasadorów eTwinning	49
11. Podsumowanie	68

1. Wstęp

Niniejsze opracowanie prezentuje wyniki pierwszego badania użytkowników platformy eTwinning, które zostało przeprowadzone w szczególnym czasie: pandemii Covid-19, tuż po zakończeniu roku szkolnego 2019/2020. Dlatego, oprócz wyników badania, znajdą w nim Państwo także wypowiedzi nauczycieli-ambasadorów programu eTwinning, w których opisują, jak poradzili sobie ze zdalnym nauczaniem w tym trudnym czasie i przybliżą, jak realizacja internetowych projektów eTwinning wpłynęła na ich kompetencje cyfrowe i znajomość narzędzi online.

Kiedy w 2005 roku Komisja Europejska uruchomiła program eTwinning, jego głównym zadaniem było tworzenie partnerstw oraz międzynarodowa, wirtualna współpraca szkół. Z czasem program eTwinning stał się także platformą, dzięki której nauczyciele mogli się szkolić, rozwijać kompetencje, a także poszukiwać inspiracji i innowacyjnych metod nauczania.

Nauczyciele zrzeszeni w społeczności eTwinning niechętnie używają sformułowania „nowoczesne technologie w edukacji”. Dla nich wykorzystywanie narzędzi internetowych, tworzenie z uczniami filmów, quizów czy internetowych sprawdzianów wiedzy to nie nowoczesność, a codzienność. Byliśmy zatem ciekawi, jak owa codzienność, rozumiana jako opanowanie z wykorzystywaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, sprawdziła się w dobie edukacji zdalnej i czy nauczyciele pracujący na co dzień z narzędziami TiK byli do tego bezprecedensowego wyzwania przygotowani.

2. Czym jest eTwinning?

eTwinning to europejska sieć szkolnej współpracy, która umożliwia szkołom prowadzenie wspólnych działań i projektów za pośrednictwem Internetu i nowoczesnych narzędzi technologii informacyjno-komunikacyjnych. W tę społeczność w ciągu 15 lat zaangażowało się ponad 820 tys. nauczycieli z całej Europy, pracujących w blisko 208 tys. szkół. W tym czasie zrealizowano ponad 108 tys. projektów (dane z końca marca 2020 r.).

Program jest skierowany do szkół i finansowany z budżetu Komisji Europejskiej za pośrednictwem Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego w ramach programu Erasmus+. eTwinning został zainaugurowany w 2005 r. jako główna akcja programu eLearning Komisji Europejskiej. Od 2014 roku jest ściśle związany z programem Unii Europejskiej Erasmus+, wspierającym edukację, szkolenia, inicjatywy młodzieżowe oraz sportowe.

Esencją projektów eTwinning jest współpraca. Uczniowie tworzą zespoły w ramach międzynarodowych i krajowych projektów, w ramach których wspólnie wyznaczają cele, ustalają sposoby działania i dzielą się wspólnie wypracowywanymi efektami. Projekty umożliwiają młodym ludziom rozwój umiejętności językowych i motywują ich do dalszej nauki. Uczniowie szlifują własne umiejętności przez kontakty z innymi osobami uczącymi się języka, uczą się także od siebie nawzajem. Z kolei dla nauczycieli projekty eTwinning oznaczają innowacyjne i kreatywne stosowanie narzędzi związanych z technologiami informacyjno-

komunikacyjnymi (TIK) do współtworzenia rezultatów, do komunikacji i współpracy: uczniów z uczniami, uczniów z nauczycielami oraz nauczycieli z nauczycielami.

Program eTwinning to również rozbudowana prowadzona w 28 językach platforma cyfrowa, z częściami dostępnymi publicznie oraz z elementami przeznaczonymi tylko dla zalogowanych użytkowników. Na stronie internetowej www.etwinning.net odwiedzający mogą uzyskać informacje o tym, jak zaangażować się w projekty oraz jakie mogą odnieść z nich korzyści. Z kolei eTwinning Live jest platformą tylko dla zalogowanych nauczycieli. Umożliwia ona współpracę w ramach projektów oraz doskonalenie zawodowe w Polsce i za granicą. Nauczyciele realizujący wspólny projekt mają także możliwość współdziałania na TwinSpace, czyli w przestrzeni Home dostępnej wyłącznie dla zamkniętej grupy użytkowników.

W każdym z krajów uczestniczących w programie działa Krajowe Biuro eTwinning (National Support Services, NSS) propagujące tę inicjatywę, służące nauczycielom pomocą i umożliwiające doskonalenie zawodowe w kraju. Krajowe Biuro eTwinning jest odpowiedzialne za koordynowanie, rozwój, promocję programu oraz monitorowanie podjętych działań. Działalność ta skupia się przede wszystkim na organizowaniu konferencji informacyjnych, warsztatów szkoleniowych, kursów internetowych, wspomaganie działań szkół, sprawdzaniu jakości projektów pod względem pedagogicznego i europejskiego podejścia, zbieraniu przykładów dobrej praktyki, publikowaniu ich i rozpowszechnianiu, prowadzeniu narodowego portalu www.etwinning.pl, profilu eTwinning Polska na portalach [Facebook](https://www.facebook.com/etwinningpl) i [Twitter](https://twitter.com/etwinningpl) oraz usługi helpdesk.

Na poziomie europejskim eTwinning finansowany jest z budżetu Komisji Europejskiej. W jej imieniu koordynowany jest przez Centralne Biuro Programu eTwinning (Central Support Service, CSS), którym kieruje European Schoolnet (konsorcjum 34 ministerstw edukacji z krajów europejskich). Biuro centralne współpracuje z biurami krajowymi, odpowiada za rozwój platformy i oferuje szeroki wachlarz form doskonalenia zawodowego. Organizuje również doroczną konferencję europejską oraz galę wręczenia nagród, podczas której nauczyciele i uczniowie wyróżniani są za realizację wybitnych projektów.

Na platformie eTwinning w latach 2005-2020 (sierpień) zarejestrowało się ponad 71 tys. użytkowników. Największe nasilenie rejestracji widoczne było począwszy od 2015 roku, co jest związane głównie z intensyfikacją działań promujących program eTwinning w Polsce.

Do tej pory z możliwości platformy skorzystało 71 990 nauczycieli i 18 328 placówek edukacyjnych, z czego 9 523 szkół podstawowych, 3 543 zespołów szkół, 1 288 szkół o profilu zawodowym, 1 028 liceów oraz 2 441 przedszkoli. Łącznie realizowanych było do końca sierpnia 33 297 projektów międzyszkolnych o charakterze międzynarodowym.

Tabela 1. Liczba nauczycieli, szkół i projektów w ramach programu eTwinning w Polsce

	Nauczyciele	Szkoły	Projekty
2005	1140	762	254
2006	1862	1219	747
2007	2026	1271	1054
2008	2141	1091	1175
2009	2175	927	1572
2010	2480	1066	1575
2011	2996	1104	1543
2012	3949	1306	1896
2013	4701	1084	2094
2014	4468	983	2251
2015	5918	1106	2477
2016	6452	1105	2976
2017	7591	1347	3881
2018	9593	1413	3870
2019	9575	1672	4320
2020 (sierpień)	4923	872	1612

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z platformy eTwinning

Tabela 2. Liczba szkół zarejestrowanych na platformie eTwinning według rodzajów*

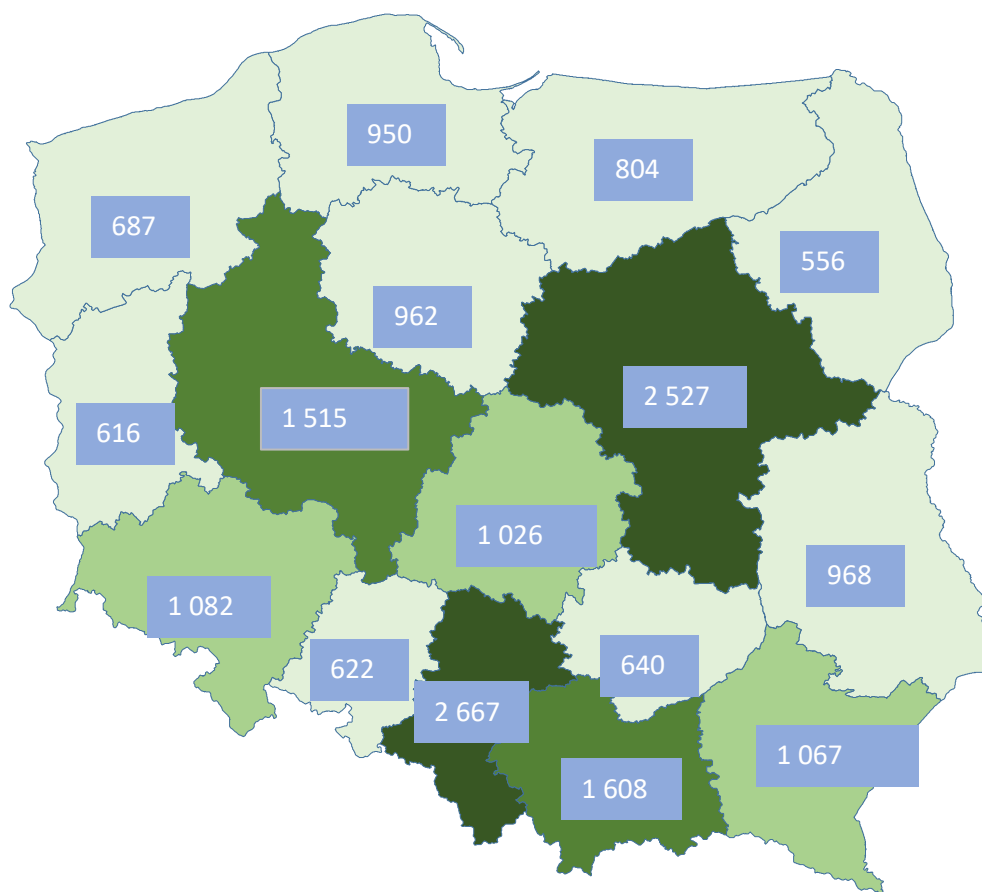
rodzaje szkół	liczba szkół	udział %
szkoły podstawowe (w tym były gimnazja)	9 523	51,96%
zespoły szkół (z wyłączeniem szkół i zespołów szkół o profilu zawodowym)	3 543	19,33%
- zespoły szkół ogólnokształcących	988	5,39%
- zespoły szkolno-przedszkolne	1 560	8,51%
- pozostałe zespoły	995	5,43%
przedszkola	2 441	13,32%
licea	1 028	5,61%
szkoły o profilu zawodowym (zespoły szkół o profilu zawodowym: szkoły branżowe - dawniej zawodowe, technika)	1 288	7,03%
szkoły specjalne	132	0,72%
ośrodki szkolno-wychowawcze	205	1,12%
inne	168	0,92%

*powyższe zestawienie obejmuje także 31 polskich szkół za granicą, zarejestrowanych na platformie eTwinning

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z platformy eTwinning

W ujęciu terytorialnym, najliczniej reprezentowane są szkoły z dwóch województw (śląskiego i mazowieckiego) – ponad 5 200 szkół, co daje ok. 28 % placówek zarejestrowanych na platformie. W dalszej kolejności są to szkoły z woj. małopolskiego i wielkopolskiego (łącznie ok. 17% zarejestrowanych szkół). Licznie reprezentowane (powyżej 1 000 szkół) są także szkoły z województw dolnośląskiego, podkarpackiego i łódzkiego.

Mapa 1. Liczba szkół zarejestrowanych na platformie eTwinning w podziale na województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z platformy eTwinning

Placówki edukacyjne zlokalizowane w miastach stanowią blisko 69% wszystkich podmiotów zarejestrowanych na platformie eTwinning, a placówki z obszarów wiejskich ponad 31%. Jest to podział bardzo zbliżony do proporcji dla ogólnej liczby szkół i placówek oświatowych w Polsce, z których 68% to podmioty w miastach, a 32% na obszarach wiejskich (według danych systemu RSPO za ubiegły rok szkolny). Spośród szkół i przedszkoli zlokalizowanych w miastach, najliczniej reprezentowane są te miasta w których mieszka od 15 tys. do 100 tys. mieszkańców. Druga w kolejności, niemal tak samo liczna grupa, to szkoły w miastach liczących od 100 tys. do 1 mln mieszkańców. Warto zauważyć, że w miastach poniżej 3 tys. mieszkańców zlokalizowanych jest ponad 2,5% szkół zarejestrowanych w programie eTwinning, podczas gdy zamieszkuje w nich tylko około 1% ludności.

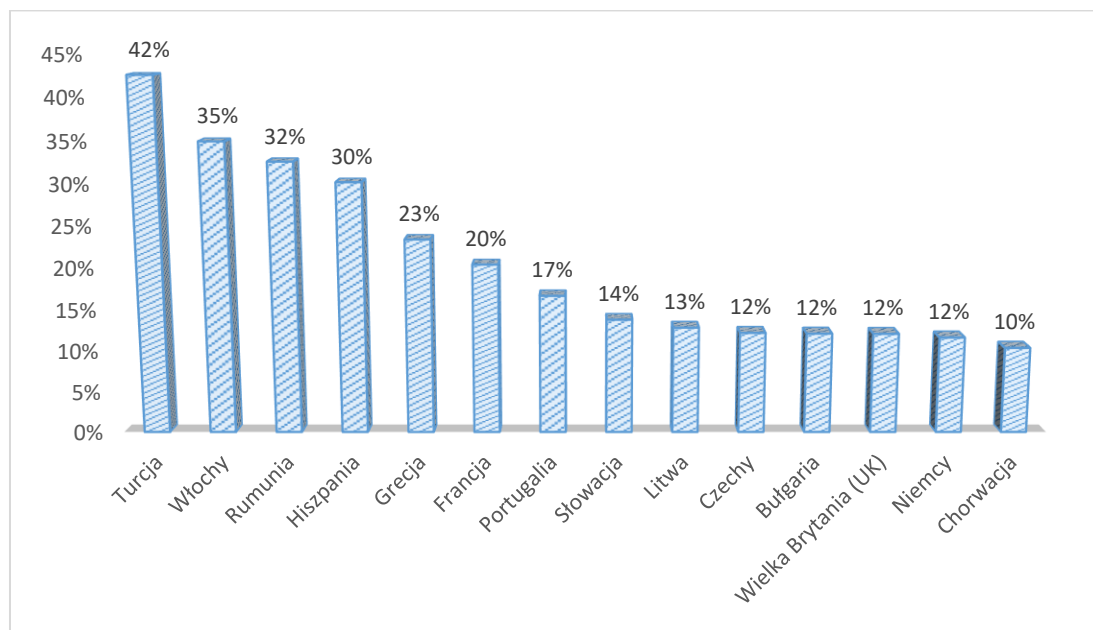
Tabela 3. Placówki edukacyjne zarejestrowane na platformie eTwinning według typu miejscowości

typ miejscowości	liczba szkół w eTwinning	udział %
wsie	5 698	31,14
Miasta	12 599	68,86
- powyżej 1 mln mieszkańców	954	5,21%
- od 100 tys. do 1 mln mieszkańców	4 475	24,46%
- od 15 tys. do 100 tys. mieszkańców	4 454	24,89%
- od 3 tys. do 15 tys. mieszkańców	2 144	11,72%
- poniżej 3000 mieszkańców	472	2,58%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z platformy eTwinning

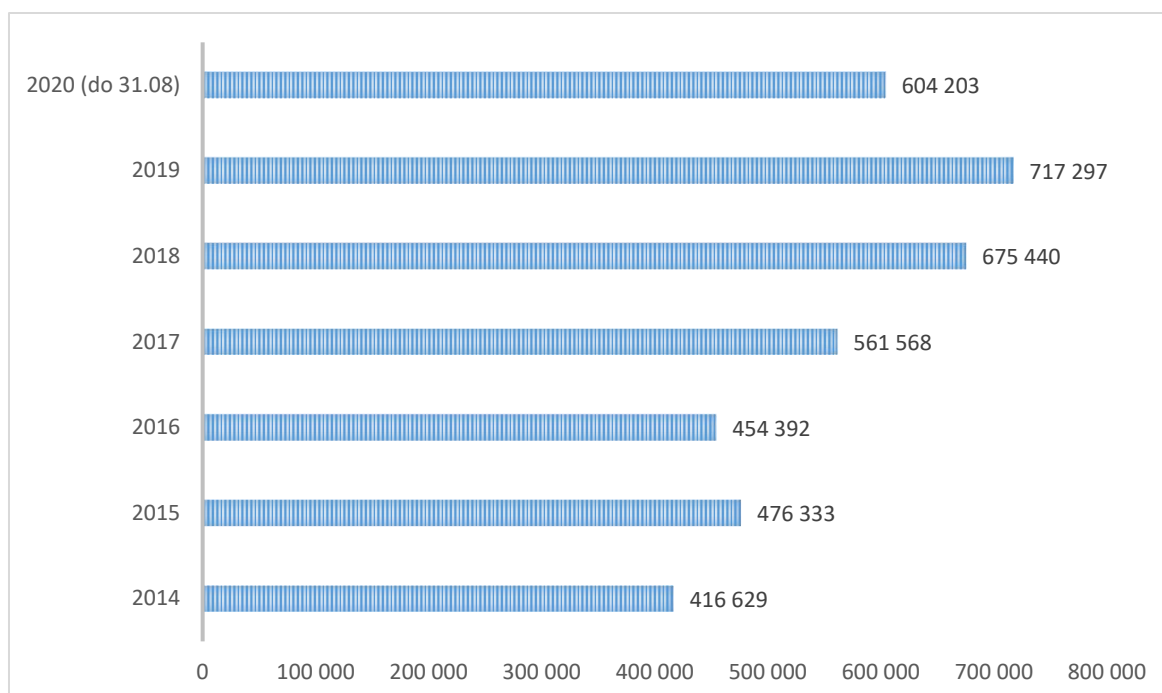
Polskie przedszkola i szkoły współpracują najczęściej z partnerami z 14 krajów. Poniższy wykres uwzględnia całkowitą liczbę projektów oraz kraje, z którymi współpraca dotyczy więcej niż 10% projektów realizowanych przez polskie podmioty. Pierwszą pozycję zajmuje Turcja. Podmioty z tego kraju są partnerami dla polskich placówek w 42% projektów. Kolejne miejsca zajmują Włochy (35%) Rumunia (32%) i Hiszpania (30%). Listę krajów będących partnerami w co najmniej 10 % projektów zamyka Chorwacja (10%).

Wykres 1. Główne kraje partnerskie polskich podmiotów w projektach eTwinning

W latach 2014-2020 łączna liczba odsłon strony www.etwinning.pl zbliżyła się do 4 mln. Począwszy od 2017 roku można zaobserwować coroczny wzrost liczby odwiedzin z rekordowym dotychczas wynikiem w roku 2019, kiedy to liczba odwiedzin przekroczyła 700 tysięcy.

Wykres 2. Liczba odsłon strony internetowej www.eTwinning.pl w latach 2014-2020 (sierpień)

3. Obszar i uwarunkowania badania

Badanie zostało zaprojektowane w związku z nagle zaistniałą w Polsce i na całym świecie sytuacją, związaną z rozprzestrzenianiem się wirusa Covid-19. Wprowadzenie w polskich szkołach i przedszkolach obowiązku nauczania zdalnego od marca 2020 roku spowodowało, że nauczyciele, dyrektorzy placówek, uczniowie i ich rodzice zostali postawieni przed zupełnie nowymi wyzwaniami i problemami. Szkoły musiały przestawić się na prowadzenie nauczania online, a poziom przygotowania kadry nauczycielskiej do tego procesu był bardzo zróżnicowany. Niektórzy nauczyciele od lat stosowali techniki i narzędzia wykorzystujące metody nauczania na odległość – dla nich okres pandemii wydawał się być relatywnie mniejszym wyzwaniem. Jednakże dla wielu pedagogów zaistniała sytuacja była bardzo trudna, gdyż niektórzy po raz pierwszy w swoim życiu zawodowym musieli prowadzić zajęcia przez Internet.

Celem badania było sprawdzenie, czy i w jaki sposób platforma eTwinning przyczyniła się do wsparcia nauczycieli w realizacji obowiązku nauczania zdalnego w czasie pandemii. Była to także próba poznania głównych problemów i trudności nauczycieli w tym czasie oraz ich opinii na temat takiej formy przekazywania wiedzy uczniom. W ramach badania chciano sprawdzić także jak realizacja międzynarodowych projektów za pomocą wirtualnej platformy wpłynęła na kompetencje cyfrowe nauczycieli oraz poziom wykorzystania przez nich różnych narzędzi online. Ponadto starano się dowiedzieć, które funkcje i obszary platformy eTwinning są najbardziej przydatne pedagogom.

4. Metodologia

Obszary i pytania badawcze

Analizowane dane mają charakter ilościowy i zostały zebrane techniką CAWI, w postaci ankiety internetowej rozsyłanej do nauczycieli. Respondentami byli nauczyciele szkół, przedszkoli oraz dyrektorzy tych placówek, zarejestrowani jako użytkownicy platformy eTwinning.

W badaniu wyodrębniono trzy obszary badawcze, a w każdym z nich kilka głównych pytań badawczych, na które poszukiwano odpowiedzi. W ostatniej części ankiety zebrano dane metryczkowe.

I Obszar: platforma eTwinning – znajomość platformy i korzystanie z jej zasobów

Główne pytania badawcze:

1. Jaka jest intensywność i zakres korzystania z platformy eTwinning?
2. Które z zasobów platformy nauczyciele oceniają jako najbardziej przydatne?
3. Czy w czasie pandemii Covid-19 nauczyciele korzystali z zasobów platformy w inny sposób niż przedtem? Co się zmieniło?

II Obszar: kompetencje cyfrowe nauczycieli

Główne pytania badawcze:

1. Jaki jest poziom kompetencji i umiejętności cyfrowych nauczycieli? Czy rozwijają te kompetencje i umiejętności? W jaki sposób? Czy je wykorzystują w pracy w szkole/przedszkolu?
2. Skąd nauczyciele czerpią informacje dotyczące sposobów wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu?
3. Jak nauczyciele oceniają wprowadzenie nowoczesnych technologii do procesu nauczania? Czy widzą w tym szansę czy bardziej zagrożenie?

III Obszar: nauczanie zdalne w czasach Covid-19

Główne pytania badawcze

1. Jak nauczyciele oceniają sami siebie w kontekście nauczania zdalnego? Co potrafią, z czym mają problemy?
2. Z jakich narzędzi i programów nauczyciele korzystają, aby prowadzić nauczanie zdalne?
3. Czego najbardziej brakuje nauczycielom w czasie prowadzenia zajęć online?

Narzędzie badawcze, próba badawcza i zbieranie danych

Ankieta została przeprowadzona w dniach od 27 lipca 2020 roku do 17 sierpnia 2020 roku. Kwestionariusz składał się z 22 pytań - w większości z pytań zamkniętych (jednokrotnego lub wielokrotnego wyboru) oraz pytań zawierających odpowiedzi na skali. Jedno z pytań dotyczyło wskaźnika NPS¹. Na końcu kwestionariusza znalazło się także pytanie otwarte, gdzie możliwa była swobodna wypowiedź respondentów².

Pytania w ankiecie były podzielone w ramach trzech wyżej wymienionych obszarów tak, aby uzyskać odpowiedzi na wszystkie przedstawione pytania badawcze. Średni czas wypełniania kwestionariusza wyniósł 13 minut.

Do badania zostali zaproszeni wszyscy zarejestrowani użytkownicy platformy eTwinning, którzy przynajmniej raz zalogowali się na platformę eTwinning w przeciągu ostatnich 3 lat. Próba miała zatem charakter wyczerpujący – objęła łącznie 38 519 użytkowników. Zaproszenie do badania wysyłano mailem, w którym umieszczono bezpośredni link do ankiety.

W pierwszej kolejności dokonano wysyłki zaproszenia do grupy 18 826 użytkowników z aktywnymi kontami (aktywnie korzystających z platformy eTwinning). Dwa tygodnie później zaproszenie do badania rozesłano do drugiej badanej grupy: 19 693 zarejestrowanych użytkowników, którzy w ostatnim czasie nie byli aktywni na platformie. Następnie wysłano przypomnienie o badaniu, do pierwszej grupy respondentów.

Tabela 4. Próba badawcza w badaniu ilościowym

	Liczba wysłanych zaproszeń
Grupa aktywnych użytkowników	18 826
Grupa nieaktywnych użytkowników	19 693
<i>RAZEM</i>	38 519

Aby zmaksymalizować odzew respondentów zaproszenie do udziału w ankiecie zamieszczono także dwukrotnie w newsletterze platformy eTwinning, który jest rozsyłany do osób zasubskrybowanych (6 300 adresów mailowych). Ponadto, link do ankiety zamieszczono także na ogólnej stronie www.etwinning.pl, na profilu eTwinning Polska na portalu Facebook oraz na platformie eTwinning Live (dostępnej tylko dla zarejestrowanych użytkowników).

Kwestionariusz wypełniło łącznie **1 790 respondentów**. Ankieta była skierowana głównie do aktywnych użytkowników platformy eTwinning, dlatego też zawierała na początku pytanie filtrujące – o częstotliwość korzystania z platformy. W przypadku zaznaczenia odpowiedzi „nie korzystam z eTwinning” badanie było zakańczane i reszta pytań nie była zadawana. W grupie respondentów niecałe 9,5% (169 osób) zaznaczyło powyższą opcję i tym samym od razu zakończyło ankietę.

¹ NPS – Net Promoter Score – popularne narzędzie oceny lojalności użytkowników (często stosowane w badaniach marketingowych), wykorzystywane także do badań satysfakcji.

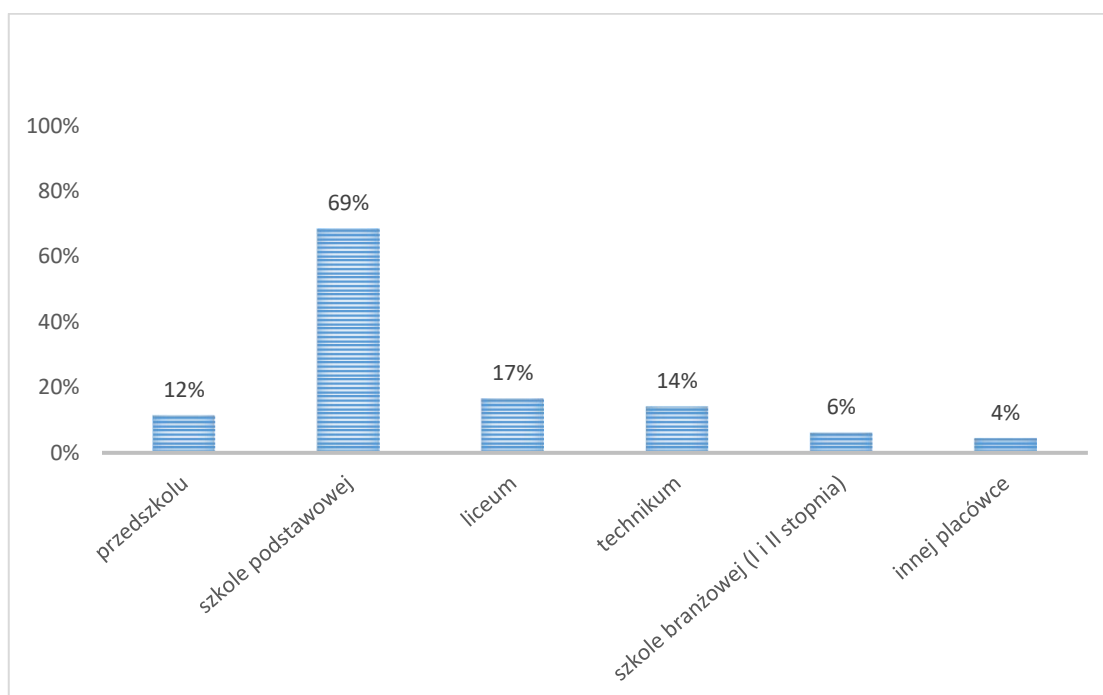
² Pytanie to cieszyło się bardzo dużą popularnością i uzyskano aż 212 pełnych wypowiedzi respondentów.

Wszystkie dalsze analizy będą zatem dotyczyły wyłącznie respondentów, którzy przynajmniej sporadycznie korzystają z platformy eTwinning. Grupa ta liczyła **1 621 osoby**.

5. Charakterystyka próby badawczej

Przeważająca większość z badanej grupy nauczycieli pracuje w szkole podstawowej. Na drugim miejscu pod względem liczebności znaleźli się nauczyciele liceów.

Wykres 3. Respondent jest nauczycielem w... (N=1790)

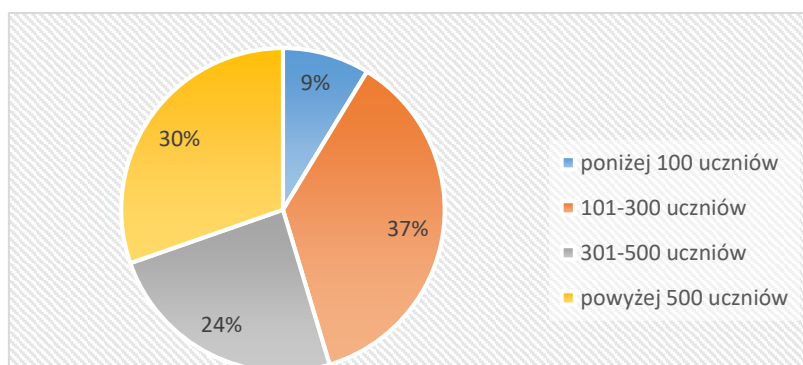

W badaniu praktycznie równo były reprezentowane wszystkie typy miejscowości, w których znajdują się szkoły respondentów - zarówno te najmniejsze (mniej niż 3 tys. mieszkańców), jak i duże miasta do miliona mieszkańców³. Najmniej liczną grupę stanowili nauczyciele uczący w miejscowościach liczących ponad milion mieszkańców (141 respondentów).

Najliczniej w badaniu byli reprezentowani nauczyciele, którzy pracują w szkołach średniej wielkości (od 100 do 300 uczniów). 30% badanych stanowili pedagodzy z największych szkół, tych liczących ponad 500 uczniów.

³ W każdej kategorii zanotowano od 332 do 400 odpowiedzi. N=1621.

Wykres 4. Ilu uczniów liczy szkoła, w której pracuje respondent? (N= 1621)

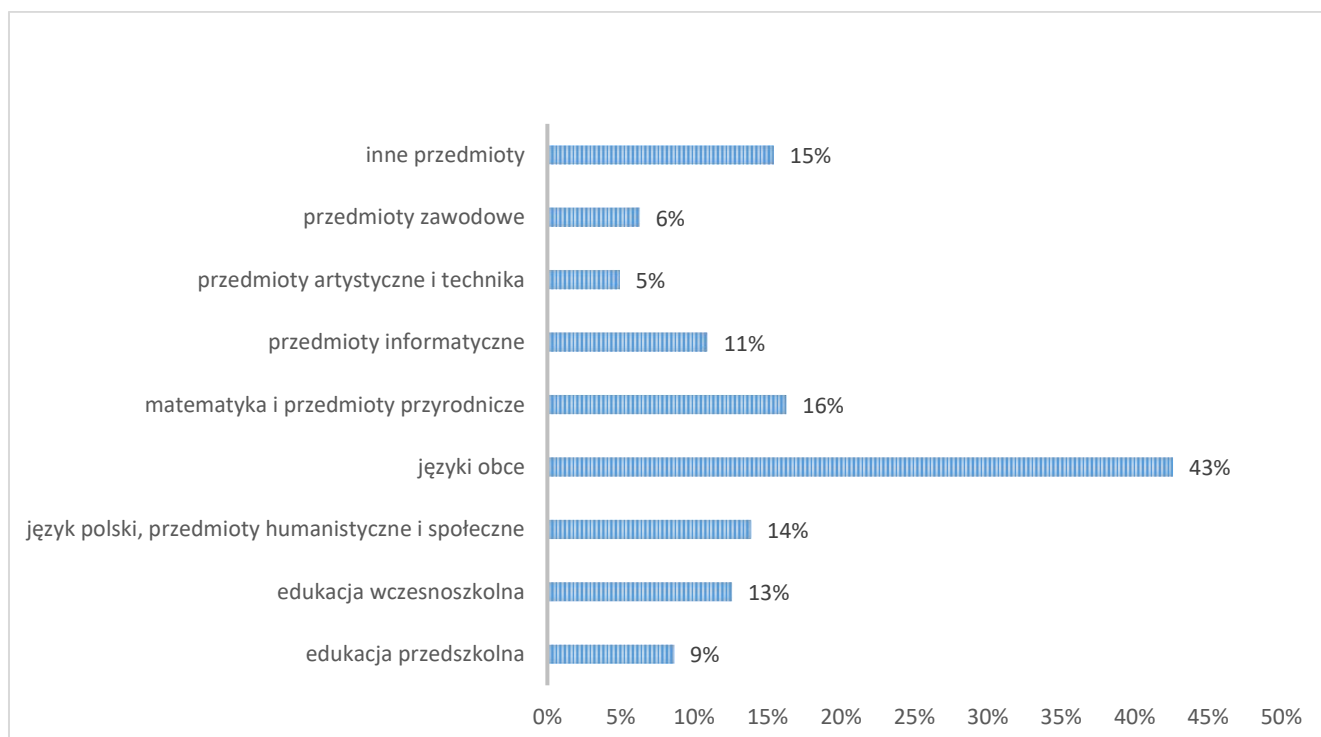

W badaniu najliczniej wzięli udział nauczyciele o dłuższym niż 5 lat stażu pracy zawodowej. Największą grupę (37%) stanowili pedagodzy pracujący w zawodzie nauczyciela od 16 do 25 lat. Nieco mniej było pracujących ponad 25 lat (30%) oraz pracujących od 5 do 15 lat (29%).

Zdecydowanie dominowali nauczyciele języków obcych – stanowili aż 43% respondentów. Jest to związane ze specyfiką platformy eTwinning, gdzie jedną z kluczowych funkcji jest realizowanie projektów międzynarodowych z placówkami edukacyjnymi z zagranicy.

Warto zaznaczyć, że nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej także stanowili znaczące grupy (odpowiednio 204 i 140 respondentów) co pokazuje, że platforma eTwinning może być wsparciem także dla nauczycieli prowadzących zajęcia z najmłodszymi dziećmi.

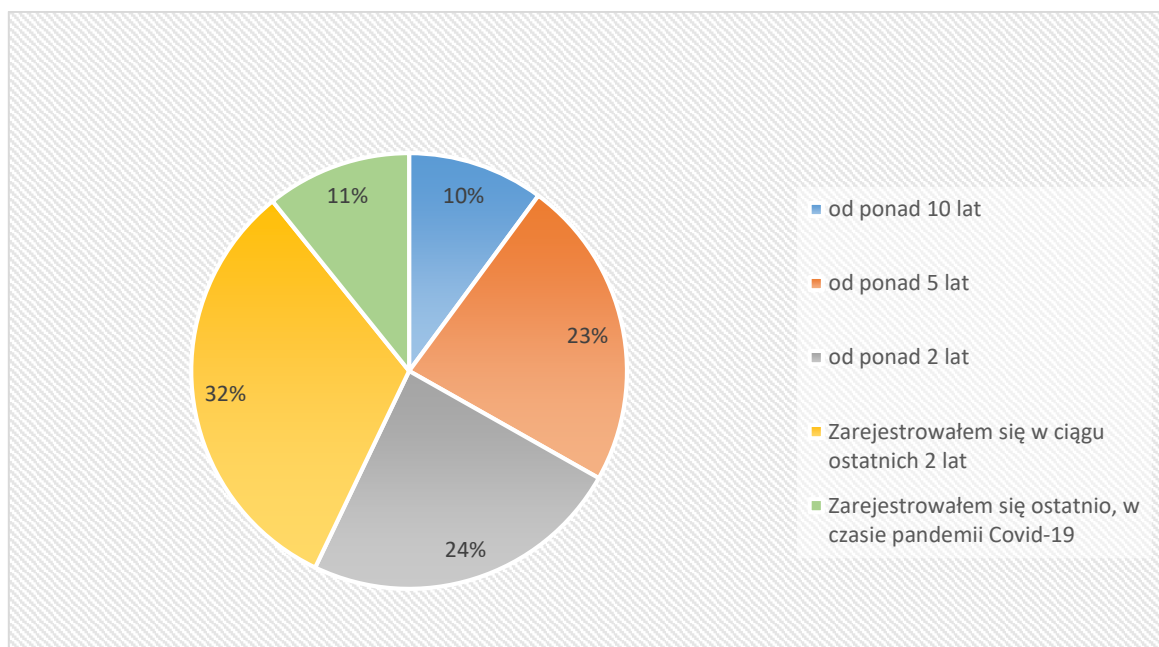
Wykres 5. Przedmioty nauczane przez respondenta. (N=1621)

Co szczególnie ważne w kontekście tematu badania, nauczyciele którzy wypełnili ankietę w ogromnej większości już od długiego czasu aktywnie wykorzystują nowoczesne technologie do prowadzenia zajęć. Ponad 60% badanych zaznaczyło, że stosuje nowoczesne technologie w swojej pracy od ponad 5 lat. Jedynie 90 osób (5%) stosuje nowoczesne technologie w nauczaniu krócej niż pół roku.

Prawie 1/3 badanych została zarejestrowanymi użytkownikami platformy eTwinning w ciągu ostatnich 2 lat. Dłużej niż 10 lat z platformy korzysta około 10% respondentów. Tak samo liczna grupa (prawie 11%) przyznała, że zarejestrowała się na platformie w czasie trwania pandemii Covid-19. Zatem badana grupa jest bardzo różnorodna – podobnie licznie są reprezentowani nauczyciele, którzy od lat korzystają z zasobów platformy, jak i zupełnie nowi użytkownicy.

Wykres 6. Od jak dawna respondent jest zarejestrowanym użytkownikiem platformy eTwinning? (N=1790)

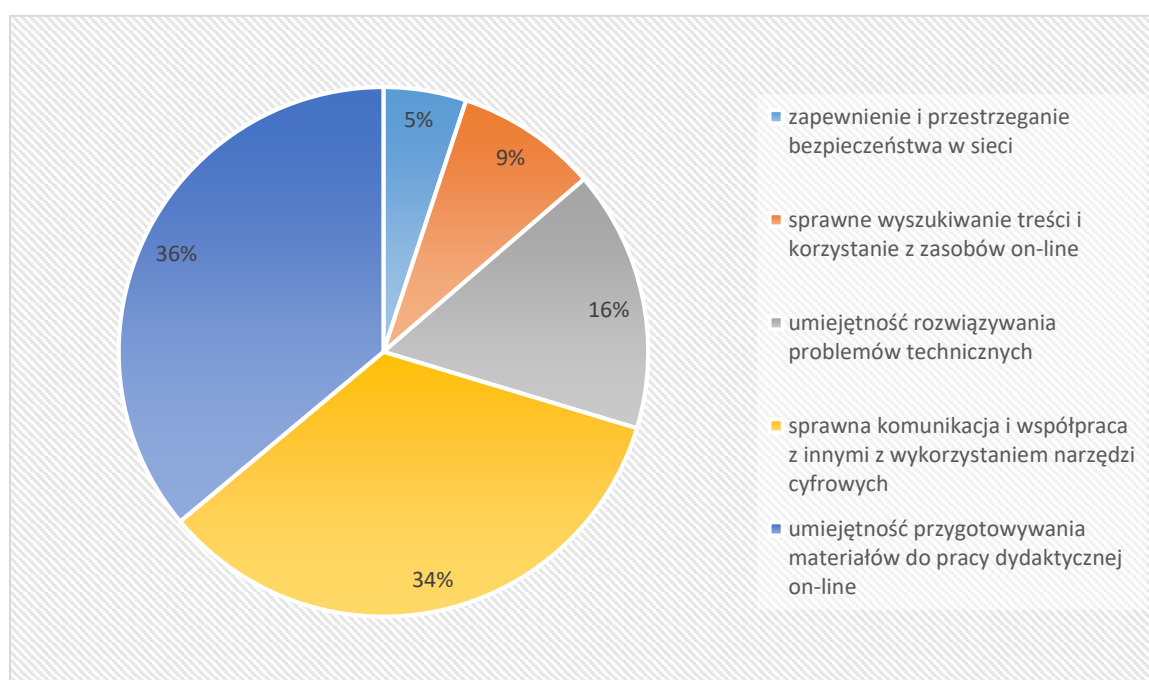

6. Nauczanie zdalne

Ważnym obszarem badania była ocena poszczególnych aspektów nauki zdalnej podczas pandemii Covid-19 dokonana przez użytkowników platformy eTwinning. Pytania zadawane nauczycielom w tym zakresie dotyczyły przede wszystkim takich aspektów, jak realizacja postawy programowej, ocena narzędzi online wspierających nauczanie zdalne czy ocena postępów uczniów.

Zdaniem ankietowanych użytkowników platformy eTwinning, wśród czynników decydujących o sprawnym przebiegu nauczania zdalnego należy wymienić przede wszystkim umiejętność przygotowywania materiałów do pracy dydaktycznej online (36,1% odpowiedzi) i sprawną komunikację i współpracę z innymi z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych (34,3% odpowiedzi). Nieco rzadziej ankietowani nauczyciele wskazywali na umiejętność rozwiązywania problemów technicznych (16%) i sprawne wyszukiwanie treści i korzystanie z zasobów online (8,6%). Nie zaobserwowano istotnych różnic w odpowiedziach nowych i doświadczonych użytkowników eTwinning.

Wykres 7. Co najbardziej decyduje o tym, że nauczanie zdalne przebiega bez przeszkód? (N=1621)

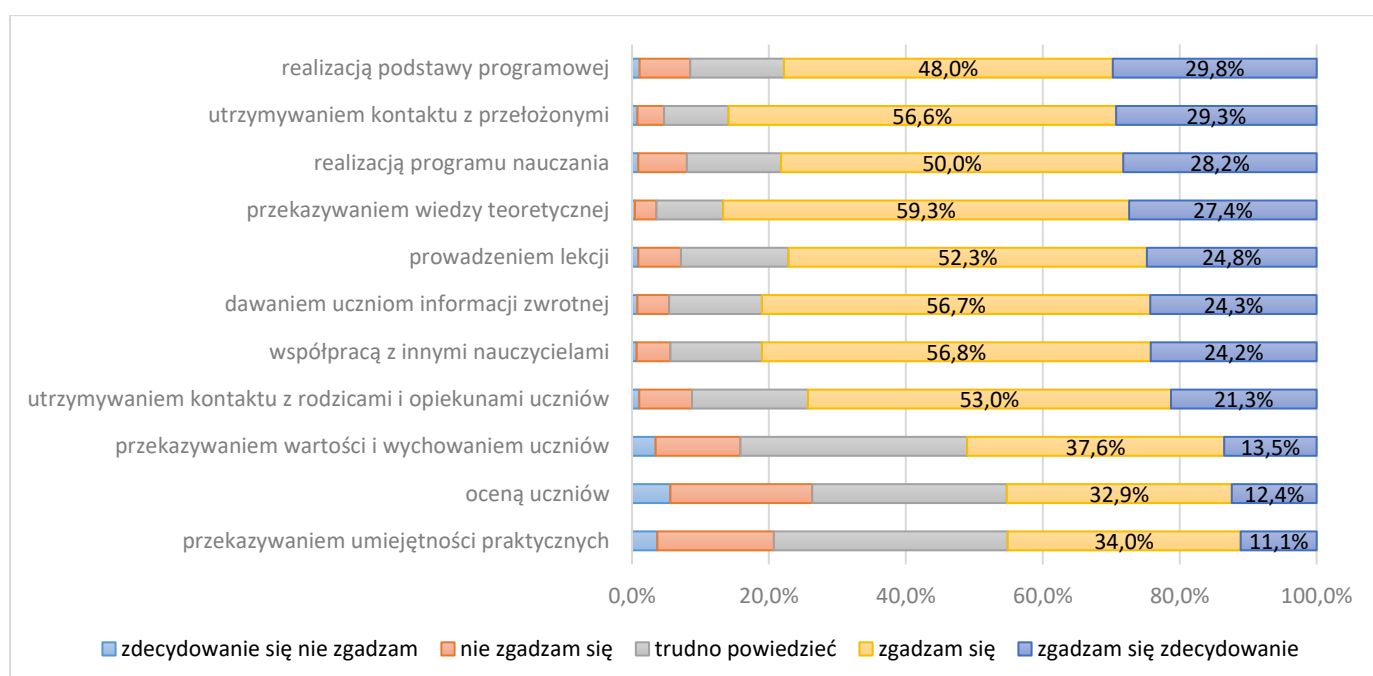

Ankietowani nauczyciele, zapytani o to, z czym najlepiej poradzili sobie podczas edukacji zdalnej, najczęściej wskazywali brak problemów z realizacją podstawy programowej, utrzymywanie kontaktu z przełożonymi, realizację programu nauczania i przekazywanie

wiedzy teoretycznej. Z realizacją podstawy programowej najczęściej nie mieli problemów ankietowani z przedszkoli (80,2%) i szkół podstawowych (79%). Najczęściej problemy w tym zakresie zgłaszali zaś ankietowani ze szkół branżowych (12,5%).

Najwięcej trudności zdaniem badanych sprawiło przekazywanie wartości i wychowywanie uczniów (tutaj problemy zgłaszał co piąty nauczyciel liceum), oceną pracy uczniów (problemy sygnalizowane przez 31,3% nauczycieli liceów, 26,9% nauczycieli ze szkół podstawowych i nieco ponad 23% nauczycieli techników i szkół branżowych), a także przekazywanie umiejętności praktycznych (które sprawiło trudności co czwartemu nauczycielowi technikum i liceum).

Wykres 8. Uważam, że realizując nauczanie zdalne nie mam problemów z... (N=1621)

Znajduje to także odzwierciedlenie w otwartych wypowiedziach nauczycieli, w których najczęściej sygnalizowano problemy wynikające z braku kontaktu z uczniami – zwłaszcza te dotyczące oceny postępów w nauce, sprawdzania nabytej wiedzy i współpracy z rodzicami.

Szkoła to nie miejsce, gdzie przekazuje się wiedzę – to miejsce, gdzie poprzez kontakt z młodym człowiekiem uczymy życia – wartości, sensu tego, co ważne. Nauczanie zdalne nie jest w stanie tego ogarnąć... Lubię pracę online, ale to nie to samo, co face-to-face z uczniem.

Wolę jednak uczyć normalnie w szkole. Uważam, że jest najbardziej miarodajne i uczciwe dla wszystkich. Poza tym brakuje mi moich uczniów.

Jak wynika z różnych badań, prowadzonych w trakcie pandemii, znaczna część kadry nauczycielskiej skarżyła się na problemy związane z ocenianiem uczniów za ich wkład pracy podczas nauki w formule zdalnej⁴. Niektóre z badań⁵ przeprowadzonych w trakcie nauczania zdalnego pokazują, że brak możliwości kontroli uczniów pod kątem weryfikacji samodzielności ich pracy, a także w obszarze ich aktywizowania stanowi największe według badanych nauczycieli zagrożenie edukacji online. Ten aspekt pojawił się także w wypowiedziach użytkowników platformy eTwinning, którzy wskazywali na „nadmierną” pomoc rodziców lub starszego rodzeństwa w sprawdzianach online i pracach domowych. Wszelka pomoc związana z możliwościami stosowania narzędzi służących do oceny pracy uczniów wydaje się więc być pożądana, w tym szkolenia z dawania informacji zwrotnej i udzielania oceny kształtującej oraz dostępne publicznie materiały.

Bardzo brakuje narzędzi sprawdzających umiejętności i wiedzę.

Nauczanie online nie stanowiło dla mnie trudności, jednak sprawdzanie przekazanych informacji i wiedzy nabytej przez uczniów zdecydowanie było problemem.

Potrzebuję ściśle określonych reguł do sprawnego przeprowadzenia oceniania.

Inne sygnalizowane trudności dotyczyły problemów ze sprzętem i oprogramowaniem, które niektórzy z ankietowanych musieli sfinansować z własnych środków. Często wspomniano także o negatywnym wpływie nauczania zdalnego na sytuację rodzinną nauczycieli. Niektórzy z nich wskazywali także na brak odpowiednich warunków w domu do prowadzenia tego typu zajęć.

Niestety szkoły nie dały nauczycielom sprzętu do pracy podczas nauczania zdalnego, ponieważ szkoły nie posiadają odpowiedniego zaplecza ze sprzętem.

Było to bardzo obciążające psychicznie i fizycznie, odbiło się na mojej rodzinie.

Ankietowani nauczyciele zarejestrowani na platformie eTwinning w zdecydowanej większości (94,1% odpowiedzi twierdzących) zgodzili się ze stwierdzeniem, że narzędzia online stanowią dla nich duże wsparcie w procesie nauczania. Nie istnieją istotne różnice w odpowiedziach nauczycieli z poszczególnych typów placówek: najczęściej z tym stwierdzeniem zgadzali się nauczyciele uczący w przedszkolach (94,8%) i szkołach podstawowych (94,8%), a najrzadziej nauczyciele z techników (91,6%) i szkół branżowych (91,6%). Nieco ponad 90% ankietowanych stwierdziło także, że wykorzystywanie technologii cyfrowych sprzyja wymianie informacji pomiędzy nauczycielami, a ponad 85% zgodziło się, że technologie cyfrowe używane w trakcie zajęć zwiększają motywację uczniów do nauki. Warto jednak odnotować, że co trzeci ankietowany nie umiał jednoznacznie ocenić, czy technologie cyfrowe rozpraszają uwagę

⁴ M. Plebańska, A. Szyller, M. Sieńczewska, *Edukacja zdalna w czasach Covid-19. Podsumowanie wyników badania Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego*, Warszawa, 2020

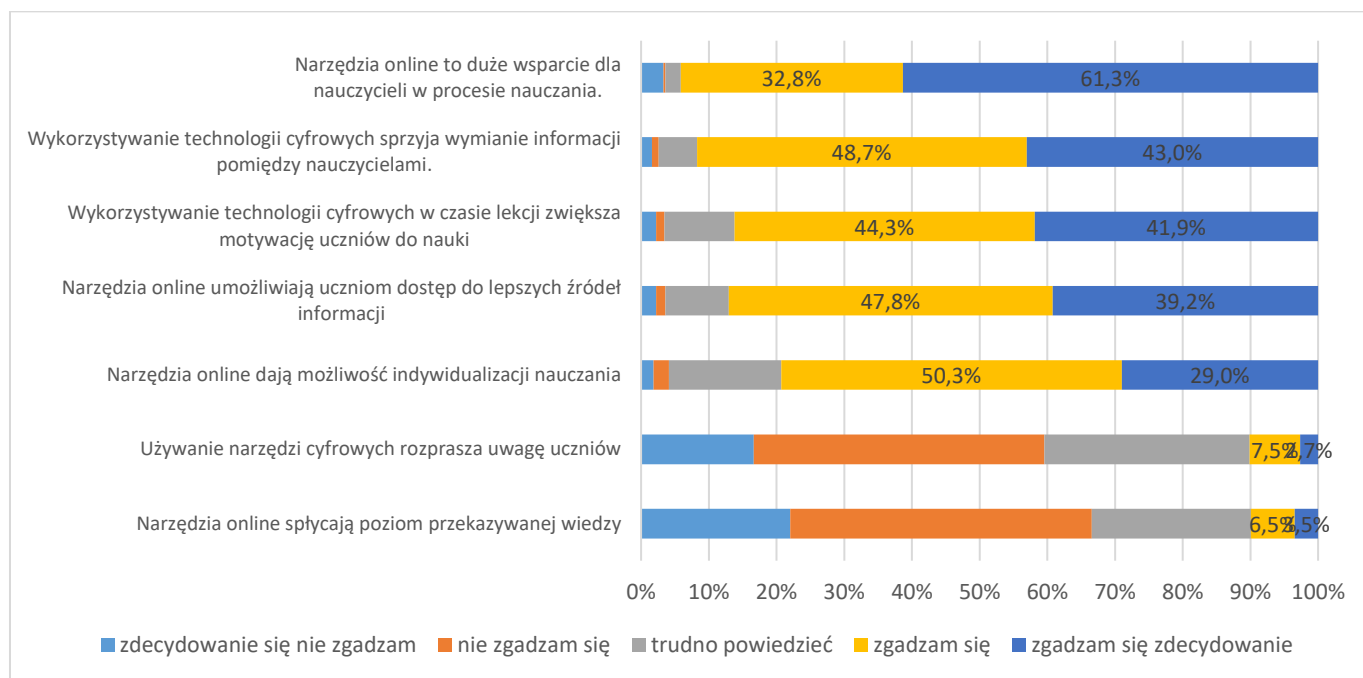
M. Biernat, Fundacja Centrum Cyfrowe, *Edukacja zdalna w czasie pandemii. Raport z badań*, Warszawa, 2020

M. Amielańczyk, A. Michniuk, K. Śliwowski, *Nauczanie zdalne w Polsce*, Warszawa, 2020

⁵ M. Plebańska, A. Szyller, M. Sieńczewska, *Edukacja zdalna w czasach Covid-19. Podsumowanie wyników badania Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego*, Warszawa, 2020

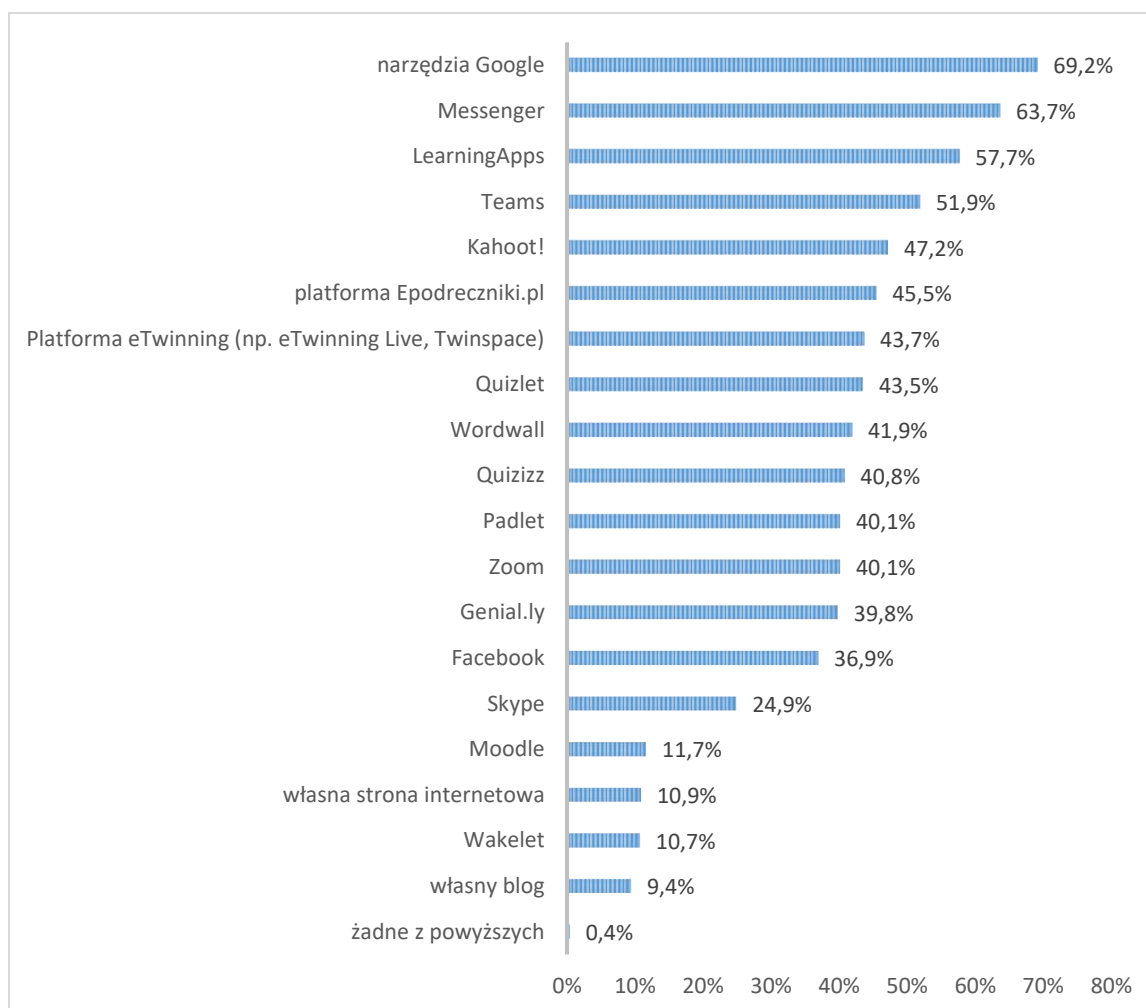
uczniów, a blisko co czwarty – czy spływają poziom przekazywanej wiedzy. Jednocześnie, na te dwa pytania najczęściej odpowiadali twierdząco nauczyciele z techników (16,3%) i liceów (12,2%). Zdecydowana większość ankietowanych była zgodna, że narzędzia online umożliwiają uczniom dostęp do lepszych źródeł informacji.

Wykres 9. W jakim stopniu poniższe stwierdzenia są prawdziwe? (N= 1621)

Wśród narzędzi najchętniej używanych przez ankietowanych użytkowników platformy eTwinning w trakcie nauczania zdalnego najczęściej wymieniano: rozwiązania firmy Google (69,2% odpowiedzi) i aplikację do komunikacji Messenger (63,7%). Dużą popularnością cieszyły się także narzędzia aktywizujące uczniów, takie jak Quizlet, Wordwall czy Padlet – odpowiednio 43,5%, 41,9% i 40,1% ankietowanych. Ankietowani stosunkowo rzadko używali komunikatora Skype czy platformy Moodle. Na uwagę zasługuje fakt, że średnio co dziesiąty ankietowany deklaruje używanie własnej strony internetowej czy bloga do prowadzenia edukacji zdalnej. Nie odnotowano istotnych różnic pomiędzy początkującymi i doświadczonymi użytkownikami eTwinning, ale istnieją preferencje co do poszczególnych narzędzi w poszczególnych typach szkół. Na przykład platforma Teams i narzędzia Google są najbardziej popularne wśród nauczycieli techników, Genial.ly i LearningApps wśród nauczycieli z przedszkoli i szkół podstawowych, a Quizizz najczęściej wykorzystywany był w liceach.

Wykres 10. Realizując nauczanie zdalne, korzystam z następujących narzędzi: (N= 1621)

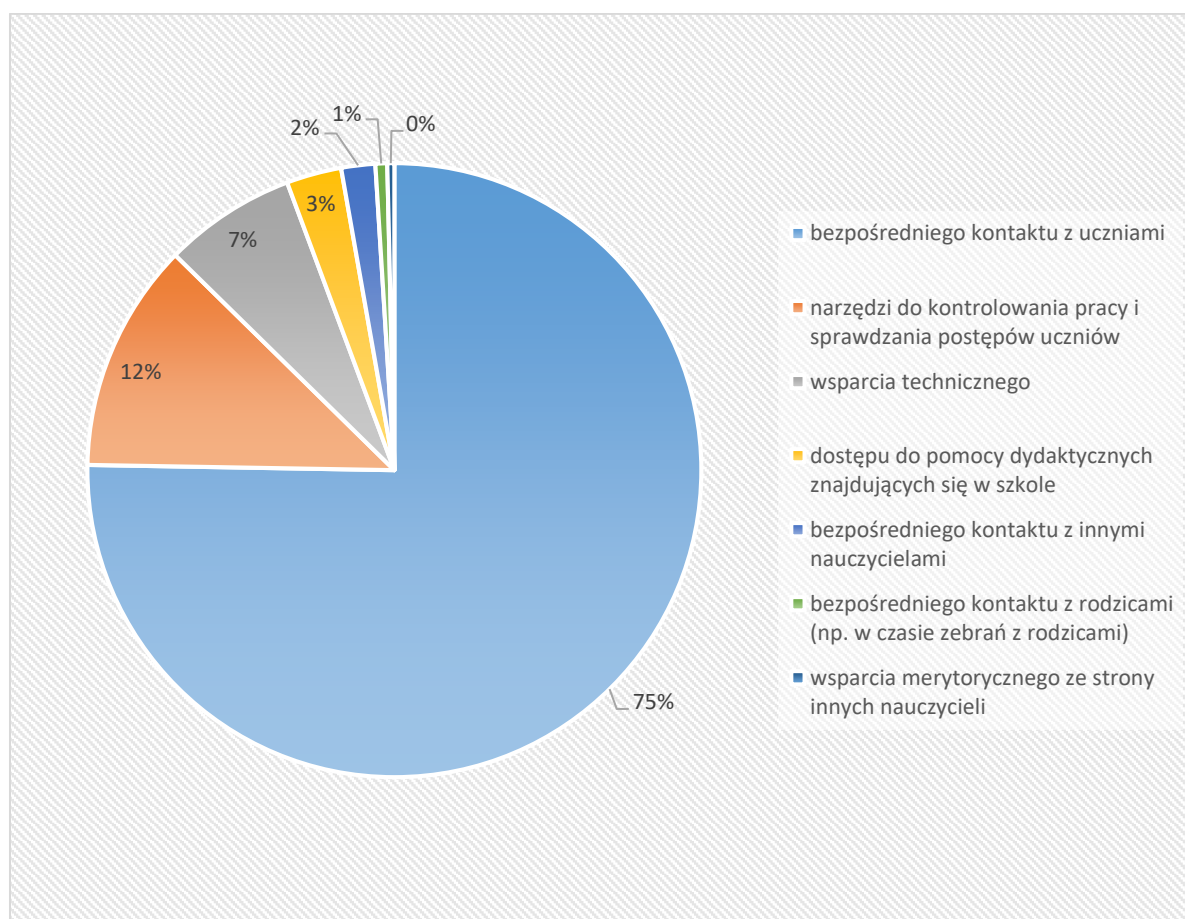

Nauczyciele zarejestrowani na platformie eTwinning zapytani o to, czego najbardziej brakuje im w nauczaniu zdalnym najczęściej wskazywali na bezpośredni kontakt z uczniami. W odpowiedziach otwartych sugerowano niekiedy, że nauczanie zdalne jest skuteczne, ale jedynie jako uzupełnienie nauczania tradycyjnego. W dużo mniejszym stopniu nauczycielom brakowało narzędzi do kontrolowania pracy i sprawdzania postępów czy wsparcia technicznego. Ankietowani nie narzekali także na brak kontaktu z innymi nauczycielami czy rodzicami swych uczniów. Wsparcia technicznego najbardziej brakowało nauczycielom z przedszkoli (8,8% odpowiedzi), a najrzadziej tym z techników (4,4%). Nauczycielom z techników z kolei najczęściej brakowało narzędzi do kontrolowania pracy i sprawdzania postępów pracy uczniów (15% odpowiedzi).

Nic nie zastąpi bezpośredniego kontaktu ucznia z nauczycielem.

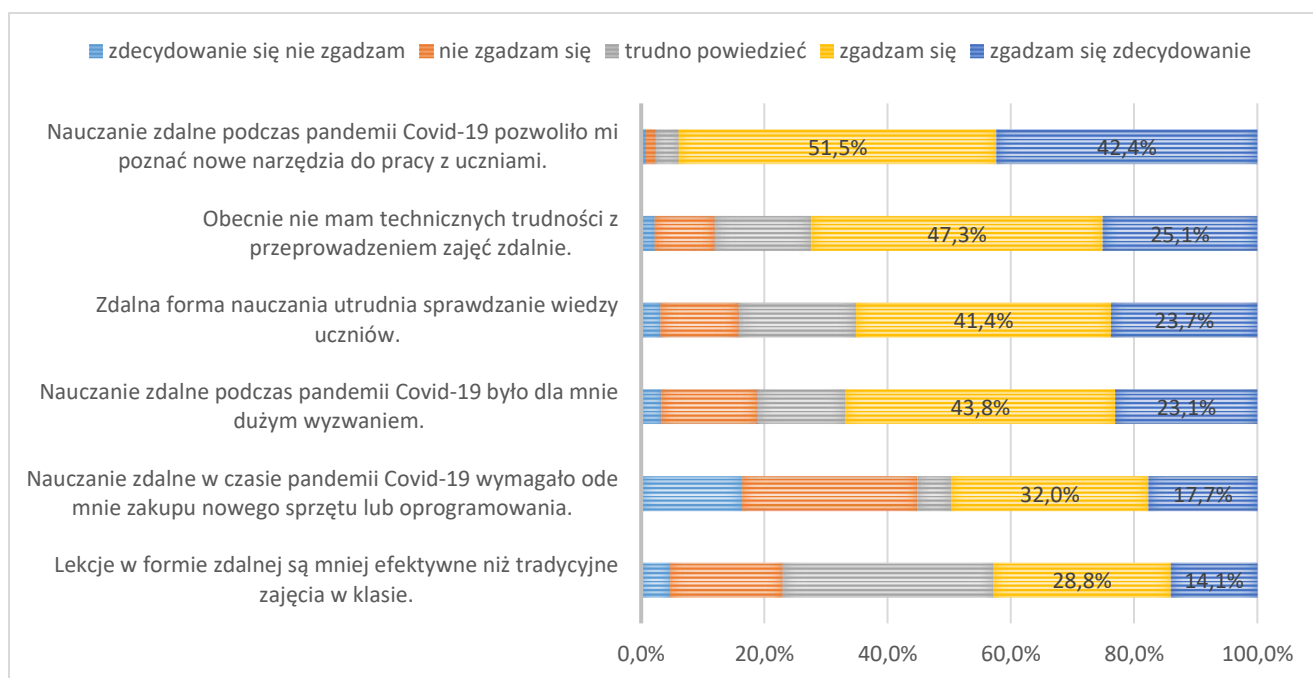
Nauczanie zdalne powinno być wsparciem tradycyjnego. Uczniowie potrzebują siebie nawzajem oraz nauczyciela. Nauczanie zdalne jest tylko namiastką szkoły. Moim uczniom i mi brakuje wspólnych imprez szkolnych, muzyki na przerwie, kawy w sklepiku szkolnym itd. Jak wrócimy do szkoły, to ucałuję zieloną tablicę.

Wykres 11. W nauczaniu zdalnym najbardziej brakuje mi...(N=1621)

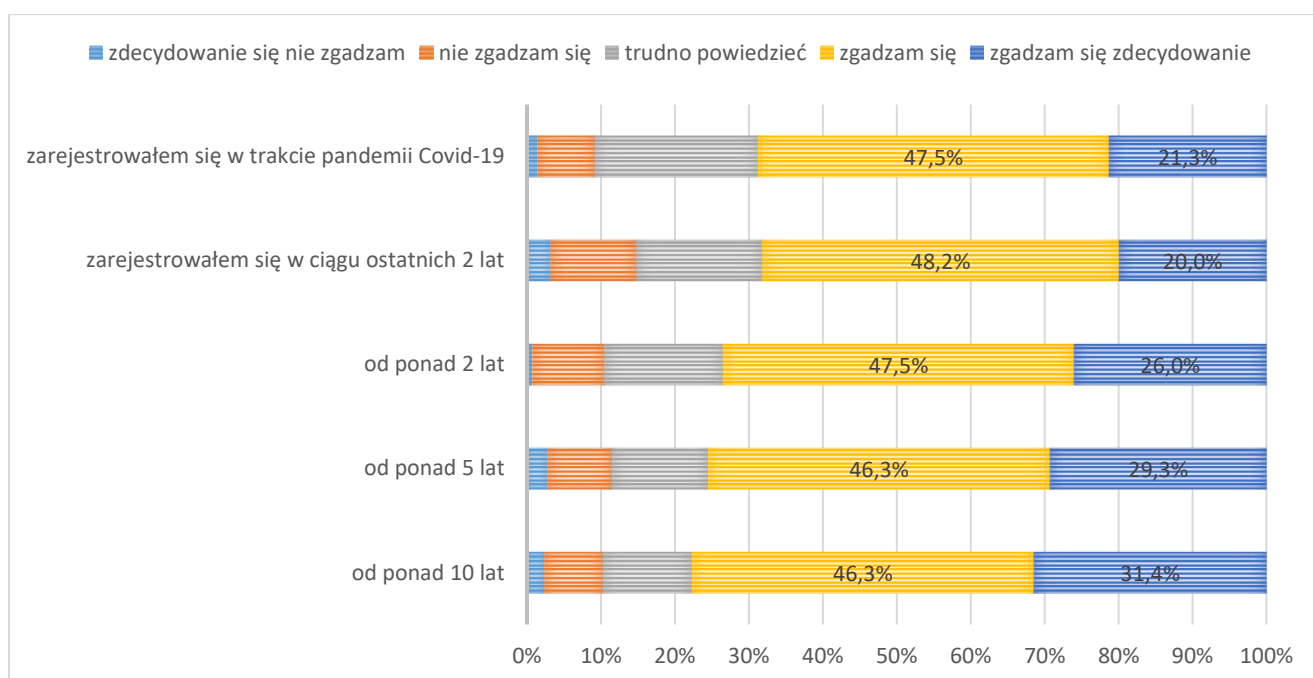

Ankietowani nauczyciele w zdecydowanej większości (93,9% odpowiedzi) zgodzili się ze stwierdzeniem, że nauczanie zdalne podczas pandemii Covid-19 pozwoliło im poznać nowe narzędzia do pracy z uczniami. Trzy czwarte z nich przyznało ponadto, że obecnie nie mają technicznych trudności z przeprowadzeniem zajęć zdalnie (72,4%) – najrzadziej problemy w tym zakresie sygnalizowali doświadczeni użytkownicy eTwinning. Zbliżony odsetek ankietowanych (65,1%) stwierdził jednak, że zdalna forma nauczania utrudnia sprawdzanie wiedzy uczniów. Dla blisko 67% badanych nauczycieli nauczanie zdalne było dużym wyzwaniem. Jednocześnie, co trzeci z nich nie umiał jednoznacznie ocenić, czy zajęcia w formie zdalnej są mniej efektywne niż tradycyjne lekcje w klasie.

Wykres 12. W jakim stopniu poniższe stwierdzenia są prawdziwe? (N=1621)

Wykres 13. Obecnie nie mam technicznych trudności z przeprowadzeniem zajęć zdalnie (odpowiedzi w zależności od stażu na platformie eTwinning) (N=1621)

Nauczyciele przedmiotów technicznych oraz ci, którzy pracowali z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych, sygnalizowali najczęściej swój brak zadowolenia z nauczania zdalnego.

Nauczanie zdalne nie pozwala na zrealizowanie zajęć praktycznych. W zawodach technicznych jest to ogromna strata i trudność nie do pokonania. Nie możemy wykorzystać wspomagania w postaci szkoleń i kursów, wyjść na uczelnie lub do zakładów pracy. Ze względu na brak podręczników i ćwiczeń do przedmiotów zawodowych oraz brak wystarczających zasobów w sieci, przygotowanie materiałów do zajęć wymaga od nauczyciela ogromnej pracy.

Nauczanie zdalne wymaga zdecydowanie większego nakładu pracy i czasu pracy szczególnie w placówkach specjalnych. Brak opracowań, podręczników, stron www w języku polskim.

Badani nauczyciele wspominali również, że różnorodność dostępnych narzędzi (w tym aplikacji i oprogramowania) do realizacji nauczania zdalnego niejednokrotnie okazywała się nie tyle wsparciem, co sporym utrudnieniem w pracy z uczniami podczas pandemii Covid-19. Problemy wynikały przede wszystkim z faktu używania różnych narzędzi przez nauczycieli z tej samej szkoły oraz braku kompatybilności tych narzędzi. Respondenci ankiety postulowali, że dużym ułatwieniem byłoby stworzenie jednej platformy do realizacji nauczania zdalnego, która służyłaby także do oceniania postępów uczniów w ramach kształcenia na odległość.

Brakuje możliwości korzystania z narzędzi online na jednej platformie.

Jedna platforma dla całej szkoły to rozsądne wyjście.

W tym kontekście wskazywano również na konieczność współpracy pomiędzy nauczycielami w danej szkole, jak również ścisłej współpracy z rodzicami uczniów, podkreślając że to przede wszystkim zaangażowanie wszystkich grup interesariuszy warunkuje jakościową realizację nauczania zdalnego w polskich placówkach edukacyjnych.

Nauczanie zdalne może się udać tylko przy zgodnej współpracy nauczyciela, ucznia i rodzica.

Brak jednolitego systemu nauczania zdalnego (różni nauczyciele korzystają z różnych narzędzi co zwiększa chaos uczniom i rodzicom), a przecież to jest dość proste do wykonania.

Warto zawsze wypróbować swoje narzędzia pracy, platformy, quizy, ćwiczenia przed lekcją np. z innym nauczycielem i sprawdzić w jaki sposób to wygląda z perspektywy ucznia. Warto sprawdzić to na różnych urządzeniach i systemach operacyjnych.

7. Umiejętności cyfrowe i znajomość nowoczesnych technologii. Samocena kompetencji nauczycieli

Jednym z istotnych czynników decydujących o jakościowej realizacji nauczania z wykorzystaniem nowoczesnych technologii jest poziom kompetencji cyfrowych nauczycieli. Dla określenia poziomu i jakości przygotowania cyfrowego użytkowników platformy eTwinning, zasadne wydaje się więc poznanie głównych źródeł, z jakich czerpią swoją wiedzę o nowych technologiach w edukacji, oszacowanie poziomu ich kompetencji cyfrowych oraz określenie wsparcia, jakie zapewniają im macierzyste placówki edukacyjne w zakresie wykorzystywania nowych technologii w realizacji programów dydaktycznych.

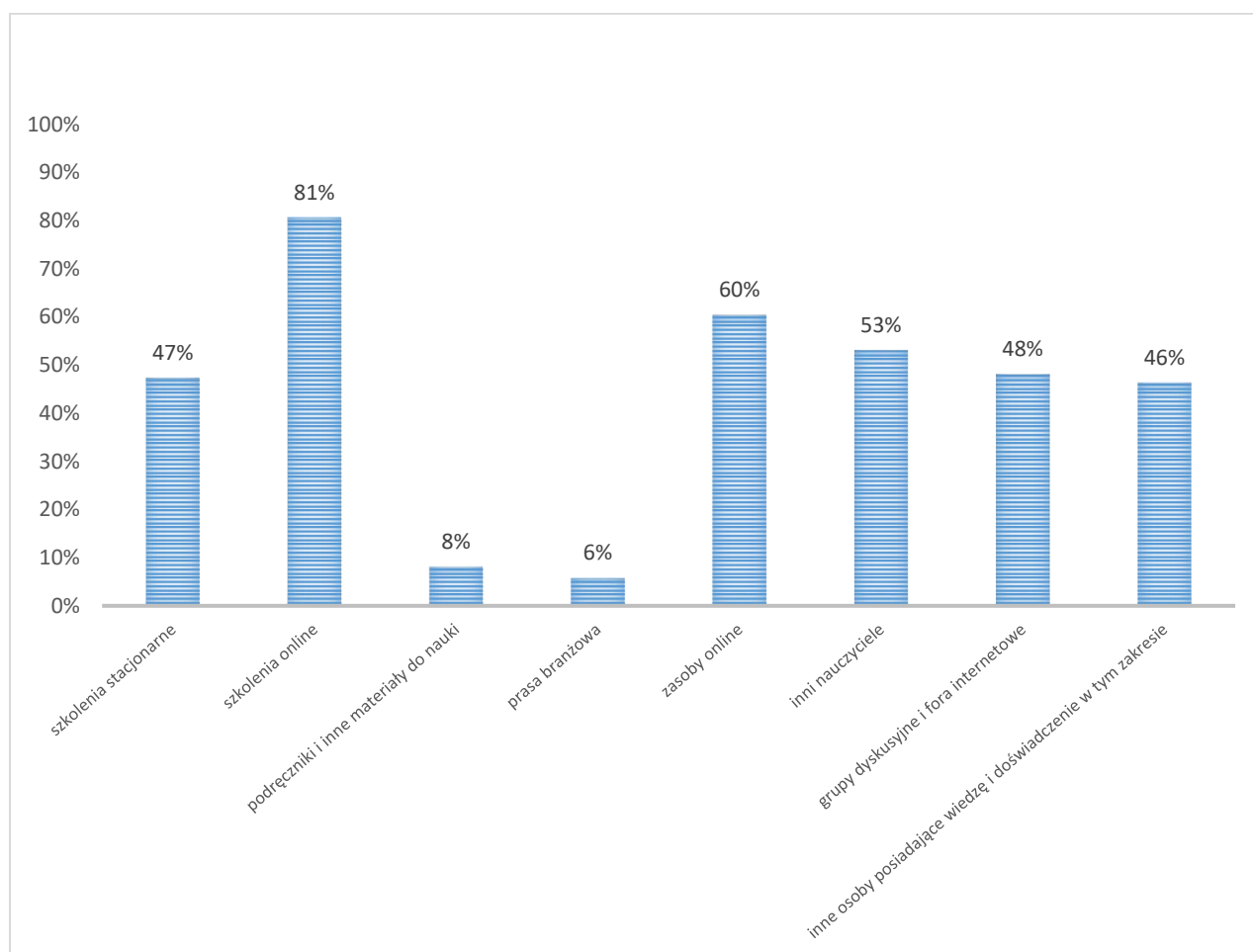
Źródła wiedzy o nowych technologiach

Wyniki badania pokazują, że użytkownicy eTwinning czerpią wiedzę o nowych technologiach stosowanych w edukacji przede wszystkim ze źródeł internetowych. Zdecydowana większość respondentów przyznawała, że najlepszym źródłem wiedzy o wykorzystaniu nowoczesnych technologii w edukacji są szkolenia organizowane online (ponad 80% respondentów), oraz zasoby wiedzy dostępne w Internecie. Badani respondenci chętnie korzystają też z pomocy innych nauczycieli (ponad 53% odpowiedzi), także w ramach internetowych forów i grup dyskusyjnych (ponad 48% deklaracji).

Biorąc pod uwagę opinie respondentów kwestionariusza, najmniejszy odsetek pozytywnych deklaracji dotyczył tradycyjnych źródeł informacji takich, jak podręczniki oraz inne materiały do nauki (ponad 8% deklaracji) oraz prasa branżowa (niespełna 6% wskazań). Oznacza to, że użytkownicy eTwinning wydają się być zdecydowanie bardziej skłonni do wykorzystywania nowych mediów oraz kontaktów bezpośrednich do poszukiwania informacji na temat nowoczesnych metod dydaktycznych.

Wykres 14. Źródła wiedzy o nowych technologiach w edukacji w opinii użytkowników eTwinning (na wykresie wskazano odsetek respondentów, którzy zgodzili się z danym stwierdzeniem) (N=1621)

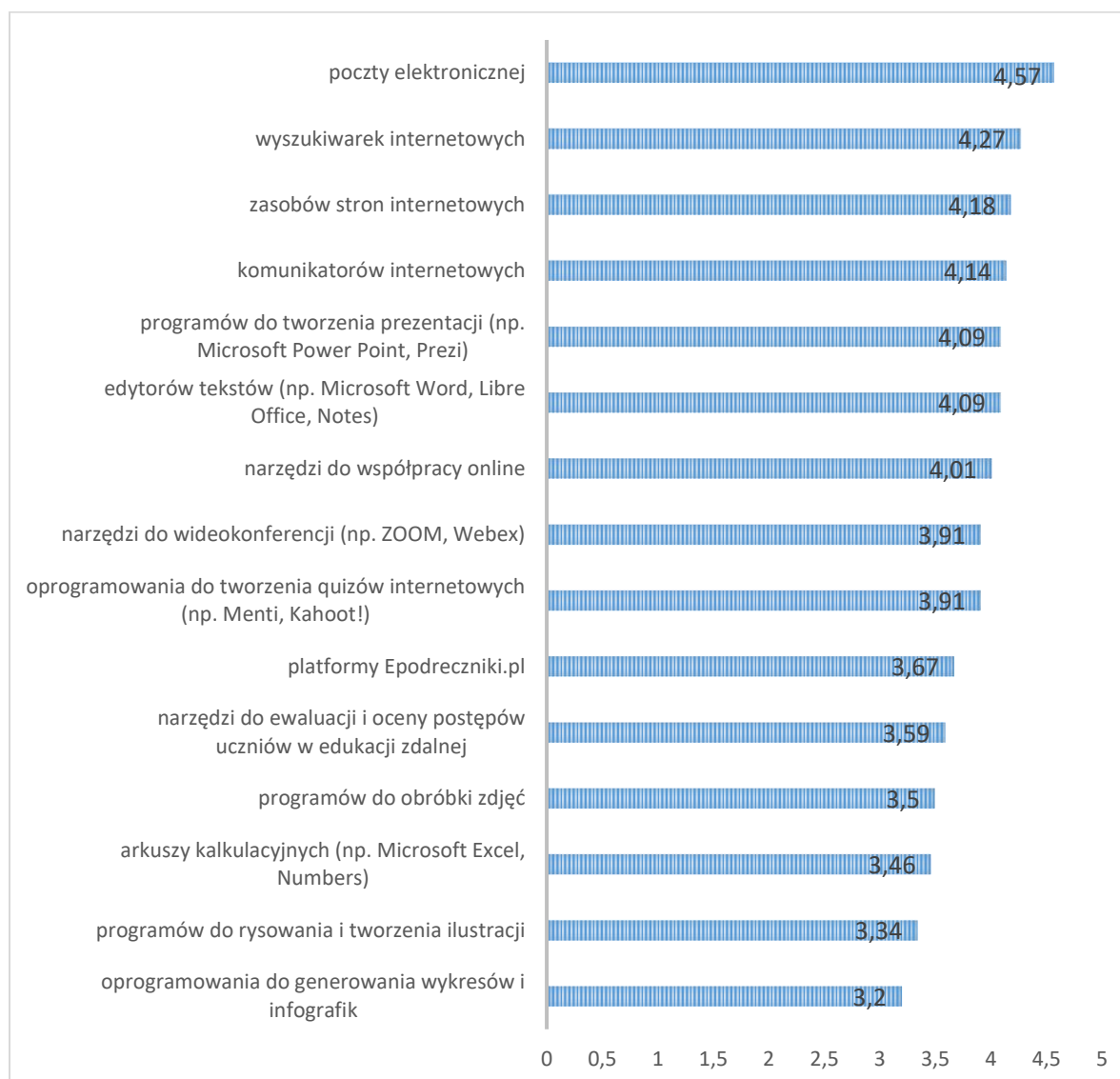
Najlepszym źródłem wiedzy o wykorzystaniu nowoczesnych technologii w edukacji są:

Kompetencje cyfrowe

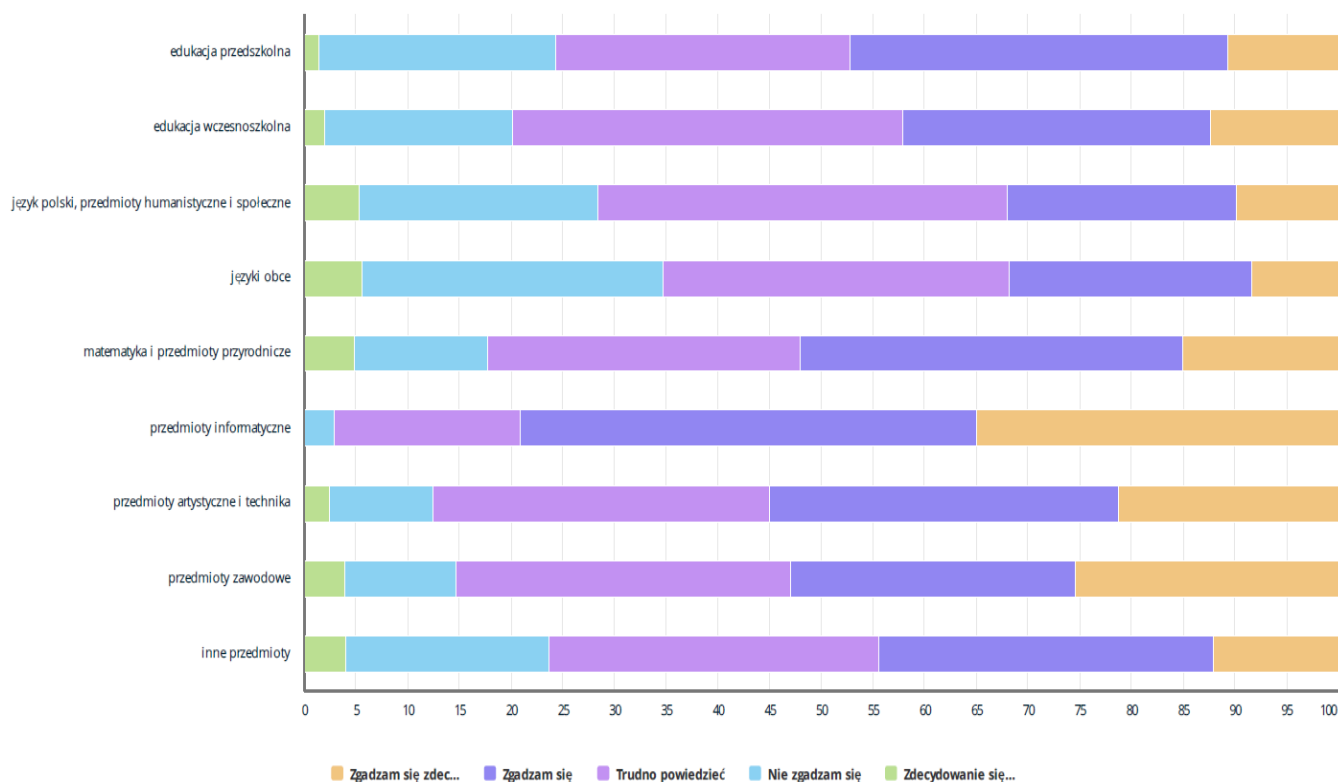
Wyniki ankiety pokazują, że nauczyciele korzystający z eTwinning pozytywnie oceniają swoje kompetencje cyfrowe (ogólna średnia ocen wszystkich ocen, w skali od 1 do 5, wynosi 3,86). Respondenci najwyżej oceniali te umiejętności, które w bezpośredni sposób dotyczyły korzystania z Internetu. Najwyżej oceniano umiejętności związane z korzystaniem z poczty elektronicznej (średnia ocen – 4,57). Badani nauczyciele korzystający z eTwinning deklarowali, że nie mają problemów z korzystaniem z wyszukiwarek internetowych (średnia ocen 4,27), zasobów informacji dostępnych na stronach internetowych (średnia 4,18) oraz komunikatorów internetowych (średnia 4,14).

Wykres 15. Deklarowane kompetencje cyfrowe badanych nauczycieli korzystających z zasobów eTwinning (na wykresie wskazano średnią wartość samooceny poszczególnych kompetencji, w odniesieniu do pięciostopniowej skali deklaracji) (N=1621)

Najniższe deklarowane kompetencje (choć również w tych wypadkach samoocena pozostawała na poziomie powyżej 3) dotyczyły umiejętności wykorzystywania programów przydatnych do generowania wykresów i infografik (średnia ocen 3,2), arkuszy kalkulacyjnych (średnia 3,46), a także programów do rysowania i tworzenia ilustracji (średnia 3,34) oraz aplikacji do obróbki zdjęć (średnia 3,5). Warto jednak podkreślić, że powyższe rodzaje oprogramowania są związane raczej z konkretnymi dziedzinami edukacji i dlatego często okazuje się przydatne w nauczaniu niektórych, ale nie wszystkich, przedmiotów szkolnych. Pierwsze dwa typy programów dotyczą przede wszystkim przedmiotów matematyczno-przyrodniczych (STEM), natomiast dwa ostatnie wydają się być zdecydowanie częściej wykorzystywane w nauczaniu przedmiotów humanistycznych i artystycznych.

Wykres 16. Deklarowane kompetencje cyfrowe badanych nauczycieli korzystających z zasobów eTwinning (na wykresie wskazano odsetek respondentów, którzy zgodzili się z danym stwierdzeniem w skali od 1 do 5) (N=1621)

W opinii respondentów eTwinning stanowi dobre narzędzie do podnoszenia kompetencji cyfrowych nauczycieli, a doświadczenia zdobyte na platformie mają bezpośredni wpływ na zarówno na znajomość TIK, jak i na efektywne wykorzystywanie poznanych narzędzi i aplikacji do nauczania przez Internet.

Dzięki wielu szkoleniom na platformie eTwinning mogłam urozmaicić nauczanie zdalne o wykorzystanie różnych technologii informacyjno-komunikacyjnych i podnieść swoje kompetencje cyfrowe.

Dzięki eTwinning poznałam narzędzia, które pomogły mi w realizacji zajęć, uatrakcyjniły je a tym samym przyczyniły się do mojego rozwoju.

Wielu respondentów ankiety podkreślało, że eTwinning okazał się dla nich dobrym źródłem wiedzy na temat nauczania zdanego, a oferta szkoleniowa dostępna na platformie okazała się przydatna podczas zdalnego prowadzenia lekcji w okresie pandemii. Niektórzy użytkownicy eTwinning podkreślali przede wszystkim doświadczenia związane z realizacją projektów i poznawaniem nauczycieli z innych krajów, od których mogli uczyć się wykorzystywania nowych technologii.

Uczę zdalnie już od kilku lat, więc nie było to dla mnie wyzwaniem technicznym. Uczę polskiego, więc wyzwaniem było sprawienie, aby lekcje były ciekawe i efektywne. Ważne jest, aby uczniowie mieli

poczucie, że się uczą i mają cały czas kontakt z nauczycielem. Każde nowe pomysły są mile widziane. Bardzo lubię szkolenia online eTwinning.

Dzięki zaangażowaniu w realizację projektów eTwinning poznałam wiele wartościowych narzędzi, które z powodzeniem mogłam wykorzystać podczas nauczania zdalnego.

W tym kontekście pojawiały się również deklaracje osób, które wprost wskazywały, że nie miały problemów z realizowaniem edukacji zdalnej dzięki wcześniejszemu aktywnemu korzystaniu z eTwinning. Osoby te podkreślały, że mogły nie tylko wykorzystywać wiedzę, ale i materiały dydaktyczne wypracowane podczas szkoleń dostępnych na platformie.

Jestem świadoma wyzwań przyszłości i nie mam żadnych problemów z organizacją, przeprowadzaniem zajęć zdalnych. Dla nauczyciela to doskonała forma rozwoju zawodowego, która przynosi korzyści dzieciom, rodzicom, placówce a nawet środowisku lokalnemu. Oczywiście, nigdy edukacja zdalna nie zastąpi edukacji realnej, szczególnie w przypadku dziecka młodszego, jednak jest genialną alternatywą na "nieprzewidziane życiowe sytuacje" oraz przygotowaniem rodziców oraz dzieci do rozsądnego korzystania z możliwości technologii informacyjno-komunikacyjnych. Brak profesjonalnego podejścia do tego tematu wśród zarządzających edukacją na poziomie lokalnym w znaczący sposób ogranicza potencjał nauczycieli.

Realizacja projektów eTwinning to był dobry trening i przygotowanie do nauczania zdalnego; nie było dla mnie żadnego zaskoczenia. Natomiast sytuacja innych nauczycieli zmusiła ich do innego spojrzenia na przygotowanie zajęć i do docenienia tego co robiłam wcześniej z uczniami w ramach programu eTwinning - szczególnie chodziło o zadania, ćwiczenia interaktywne.

Część respondentów przyznawała, że to właśnie doświadczenia zdobyte poprzez realizację projektów i szkoleń eTwinning pozwoliły bez przeszkód przejść przez okres edukacji zdalnej podczas pandemii Covid-19. W opinii tej grupy respondentów, brak podobnych doświadczeń nie pozwoliłby na bezproblemową realizację lekcji z uczniami przez Internet.

Tylko dzięki eTwinning mogłam poradzić sobie z zdalnym nauczaniem. Uczestniczyłam w wielu szkoleniach online, podczas których poznałam wiele narzędzi informatycznych wspierających uczenie się.

Udział i moja praca w dobie Covid-19 nie stworzyła dla mnie żadnych trudności, ponieważ do takiej pracy to znaczy metodą projektu z wykorzystaniem różnorodnych narzędzi TIK poznałam w trakcie realizacji projektów eTwinning. Przystawienie się z pracy stacjonarnej na zdalną było dla mnie kolejnym doświadczeniem w pozytywnym znaczeniu, nie sprawiało mi to żadnej trudności.

Kluczową rolę odegrała platforma eTwinning. Praktycznie 90% kompetencji nauczania zdalnego nauczyłam się dzięki seminariom, warsztatom, kursom online i webinarium eTwinning.

W tym kontekście pojawiały się również deklaracje, że okres nauczania zdalnego podczas pandemii Covid-19 stanowił okazję do podniesienia własnych kompetencji, a przede wszystkim zaś do wypróbowania siebie w zakresie posiadanych już umiejętności, zdobytych podczas zrealizowanych wcześniej szkoleń. Pozwoliło to na określenie swoich braków kompetencyjnych oraz wykorzystanie czasu pandemii na udział w dodatkowych kursach i szkoleniach, również tych oferowanych na platformie eTwinning.

Podsumowując, zdalne nauczanie w dobie pandemii Covid-19 oceniam jako pozytywne doświadczenie, dzięki któremu odkryłam nowe możliwości techniczne oraz zmobilizowałam się do poszerzenia mojej wiedzy dotyczącej IT jak również znalazłam czas na dodatkowe szkolenia eTwinning ułatwiające moją pracę.

Czas pandemii był dla mnie bardzo wartościowy. Zaistniała sytuacja zmusiła mnie do działania i poznania nowych technologii, które w obecnych czasach muszą być wykorzystywane podczas tradycyjnych lekcji. Nawet nie spodziewałam się, że mogę tyle się nauczyć :) Nasi uczniowie inaczej postrzegają rzeczywistości, musimy iść z duchem czasu. To na pewno wpłynie pozytywnie na proces edukacji.

Należy jednak dodać, że wśród odpowiedzi pojawiały się też deklaracje dotyczące braków kompetencyjnych nauczycieli, co - w opinii respondentów - mogło ograniczyć możliwości korzystania z zasobów wiedzy dostępnych na platformie. Podkreślano, że takie ryzyko może dotyczyć nauczycieli z dłuższym stażem, którzy są bardziej przyzwyczajeni do tradycyjnych metod nauczania. O ile na co dzień w korzystaniu z nowoczesnych technologii (w tym z platformy eTwinning) pomagają im młodszy nauczyciele, to w okresie izolacji są oni pozostawieni sami sobie i zdecydowanie trudniej skorzystać im z takiego wsparcia innych osób z grona nauczycielskiego.

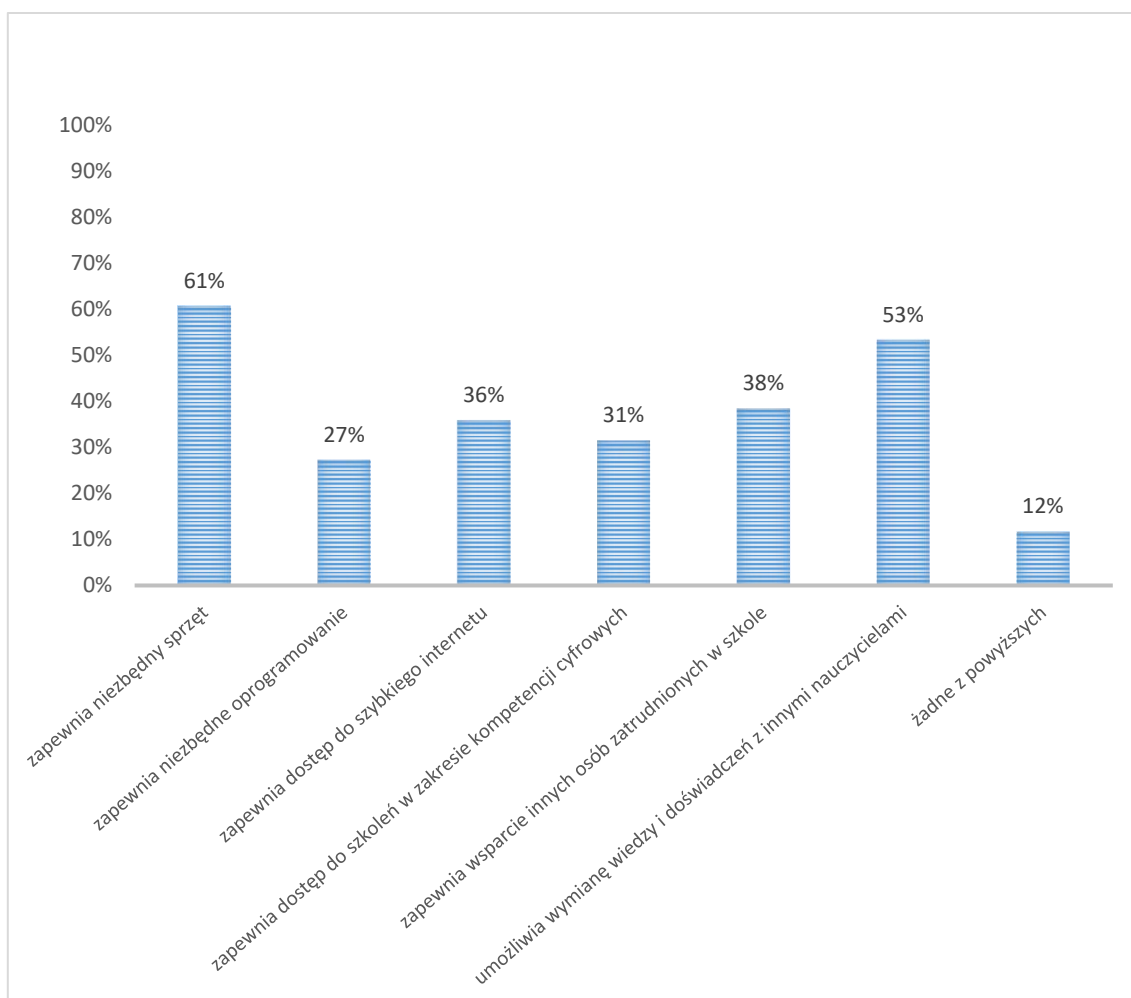
Ze względu na słabe umiejętności informatyczne i komputerowe trudno mi poruszać się samodzielnie w programach eTwinning, tym bardziej, że nie mam obecnie bezpośredniego kontaktu z moimi koleżankami z pracy. Jednak zamierzam kontynuować współpracę pomocą młodszych koleżanek w przyszłości.

Wsparcie szkół zapewnione przez macierzyste placówki nauczycieli

Kolejnym aspektem, który wydaje się być istotnym czynnikiem warunkującym jakościową realizację obowiązków dydaktycznych w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii, jest wsparcie, jakiego nauczycielom udzielają ich macierzyste placówki edukacyjne. Wyniki ankiety pokazują, że charakter takiego wsparcia zależy od danej placówki, a jego ocena wynika bezpośrednio z konkretnych potrzeb danego nauczyciela. Odsetek deklaracji badanych nauczycieli odnośnie konkretnych form pomocy, jakie zapewniały im szkoły, pozwala również stwierdzić, że nie miała ona systemowego charakteru, a duża część placówek nie była w stanie zapewnić nauczycielom potrzebnego im wsparcia merytorycznego i technologicznego w zakresie wykorzystywania nowych technologii w nauczaniu.

Wykres 17. Wsparcie udzielone przez szkoły badanym nauczycielom korzystającym z zasobów eTwinning (na wykresie wskazano odsetek respondentów, którzy zgodzili się z danym stwierdzeniem) (N=1621)

W zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu moja placówka, w razie potrzeby...

Wyniki ankiety pokazują, że nauczyciele korzystający z eTwinning najczęściej otrzymują od swoich szkół wsparcie dotyczące sprzętu, który pozwala na realizowanie nowoczesnych form dydaktycznych. Ponad 60% respondentów potwierdziło, że w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu ich szkoły zapewniają im, w razie potrzeby, niezbędny sprzęt, który mogą wykorzystywać do prowadzenia lekcji. Jednocześnie ponad 35% nauczycieli potwierdziło, że szkoła zapewnia im dostęp do szybkiego Internetu, a ponad 27% uczestników badania ma również możliwość korzystania z oprogramowania będącego w posiadaniu szkoły.

Uczestnicy badania wskazywali również na wsparcie merytoryczne, jakiego udzielają im szkoły, szczególnie w zakresie wymiany wiedzy i doświadczeń z innymi nauczycielami (ponad 53% deklaracji), wsparcia innych osób zatrudnionych w szkole (ponad 38 proc.) oraz dostępu do szkoleń w zakresie rozwijania kompetencji cyfrowych nauczycieli (ponad 31 proc.).

Biorąc pod uwagę relatywnie niski odsetek pozytywnych deklaracji (ponad jedna trzecia badanych nie otrzymuje na co dzień wsparcia w zakresie udostępniania niezbędnego sprzętu, a ponad dwie trzecie nie ma dostępu do oprogramowania wspierającego zadania dydaktyczne), należy podkreślić że brak takiego wsparcia był również zauważalny w okresie realizacji nauczania zdalnego w warunkach samoizolacji, o czym świadczą opinie uczestników ankiety na temat wsparcia zapewnionego przez szkoły w ramach realizacji nauczania zdalnego podczas pandemii Covid-19. Analiza udzielonych odpowiedzi pozwala stwierdzić, że duża część nauczycieli była zmuszona do pracy na własnym sprzęcie, często zakupionym przede wszystkim na potrzeby pracy w okresie kwarantanny.

W przypadku zdalnego nauczania dużym problemem był brak zapewnienia sprzętu nauczycielom (praca na prywatnym sprzęcie).

Bardzo demotywujący w nauczaniu zdalnym był fakt, że byłam zobligowana do pracy na własnym sprzęcie i oprogramowaniu.

Część respondentów ankiety wskazywała wprost na brak możliwości korzystania ze sprzętu komputerowego będącego w posiadaniu szkoły, przyznając, że spotkali się z odmową dyrekcji, kiedy chcieli skorzystać z zasobów sprzętowych dostępnych w ich macierzystych placówkach dydaktycznych. Chociaż, zgodnie z deklaracjami, niejednokrotnie wynikało to z braku odpowiedniego zaplecza, to niektóre wypowiedzi świadczą również o tym, że niektóre placówki posiadały sprzęt, który mógłby być wykorzystywany do realizacji nauczania zdalnego.

Szkoła odmówiła mi udostępnienia monitora do komputera na czas pandemii, mimo że 16 komputerów jest w mojej pracowni na moim stanie. Pisałem pismo do starosty, również bezskutecznie.

Niestety szkoły nie dały nauczycielom sprzętu do pracy podczas nauczania zdalnego, ponieważ szkoły nie posiadają odpowiedniego zaplecza ze sprzętem.

Część badanych nauczycieli przyznała również, że sytuacja związana z wprowadzeniem nauczania zdalnego zmusiła ich do zakupu sprzętu i oprogramowania, co wiązało się z koniecznością ponoszenia, często niemałych, kosztów. Pojawiały się również wypowiedzi świadczące o tym, że taki zakup niejednokrotnie wynikał również z konieczności zapewnienia sprzętu swoim dzieciom, które również uczestniczyły w zajęciach lekcyjnych przez Internet, realizowanych w tym samym czasie, kiedy ich rodzice byli zobligowani do prowadzenia lekcji online.

Sprzęt i oprogramowanie musiałam kupić w własnych środkach.

Przeszkadza mi, że kolejny raz wymaga się ode mnie eksploatacji mojego prywatnego sprzętu i prywatnego dostępu do mediów. Uwielbiam swoją pracę, ale mojej rodzinie zaczyna to przeszkadzać i w pełni to rozumiem. Musiałam zainwestować w sprzęt i dodatkowe opłaty. uważam, że nie jest to uczciwie.

Podczas nauczania zdalnego miałam stacjonarny komputer i 2 synów. Jeden w klasie maturalnej, a drugi w technikum. Zmuszona byłam do zakupu laptopa.

Podobne problemy dotyczyły również dostępu do szybkiego łącza internetowego. W tym kontekście wskazywano, że posiadanie dostępu do Internetu jest warunkiem niezbędnym do realizacji nauczania. Podkreślano również, że wiąże się to z dodatkowymi kosztami, które nauczyciele musieli ponieść z własnych środków.

W trakcie zdalnego nauczania największy problem miałam z brakiem szybkiego Internetu i niestabilnym łączem.

W nauczaniu zdalnym nikt nie pomyślał, że nauczyciel i uczeń mogą mieć zbyt mały pakiet internetowy.

Wśród opinii respondentów pojawiały się również deklaracje dotyczące niedostatecznego wsparcia dyrekcji placówek, w których pracują badani nauczyciele. Niedostatki takiego wsparcia niejednokrotnie mogły wynikać z braków kompetencji cyfrowych kadry kierowniczej placówek, co wiązało się, między innymi, z dodatkową biurokracją na poziomie szkół oraz dodatkowymi obowiązkami nauczycieli (np. dublowaniem pracy).

Ja korzystałam z płatnego narzędzia do lekcji online, brakowało mi wsparcia ze strony dyrekcji. Wymagano tylko od nas wypełniania tabel z realizacją podstawy programowej pomimo zaznaczania tego w elektronicznym dzienniku.

Jako nauczyciel informatyki byłem dodatkowo obciążony z powodu niekompetentnej Dyrekcji. Całą zdalną edukację i wsparcie rady pedagogicznej zrzucano na moje barki.

8. Edukacja zdalna z eTwinning

Projekty i szkolenia w pierwszym półroczu 2020

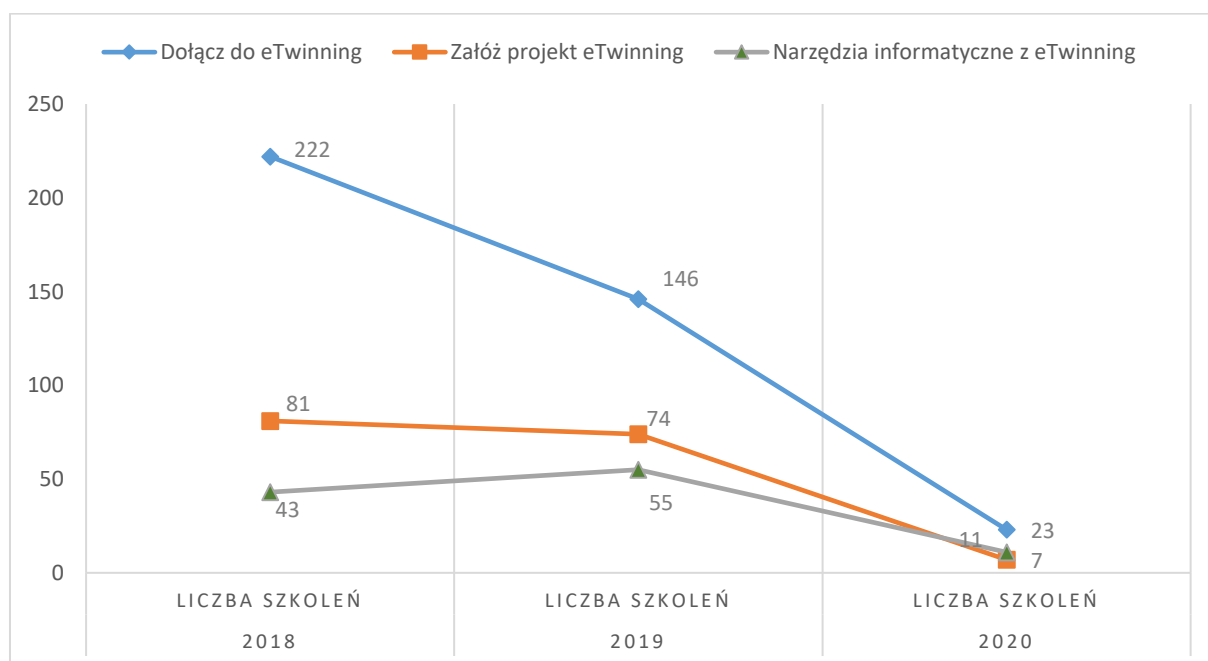
Jednym z podstawowych narzędzi eTwinning, które służą wspieraniu nauczycieli są szkolenia, realizowane w formie stacjonarnej (szkolenia regionalne) lub szkolenia online.

Szkolenia regionalne eTwinning prowadzone są w trzech zakresach tematycznych:

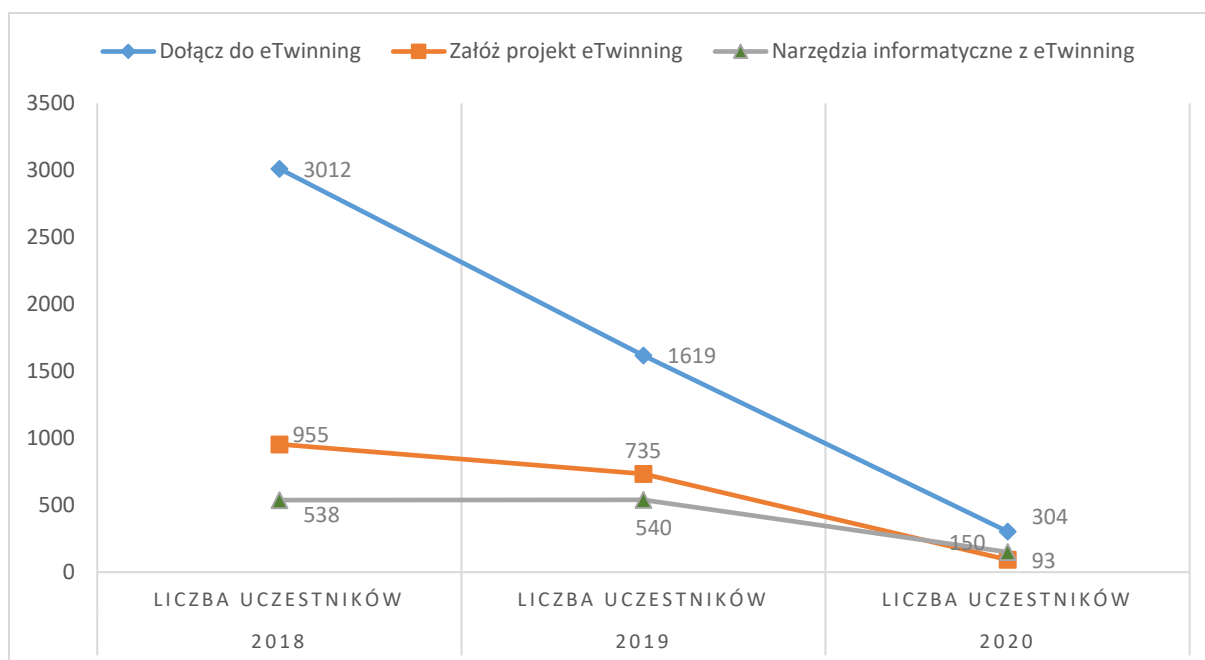
- *Dołącz do eTwinning* – szkolenia dla nowych, niezarejestrowanych nauczycieli, którzy chcą dołączyć do społeczności. Na szkoleniu uczestnicy rejestrują się w programie i poznają podstawowe funkcjonalności platformy (edycja profilu, nawigacja, szukanie partnera do projektu).
- *Założ projekt eTwinning* – szkolenia drugiego poziomu. Na szkoleniu zarejestrowani uczestnicy uczą się jak zaplanować, założyć projekt oraz jak poruszać się po platformie projektowej TwinSpace i wykorzystywać jej narzędzia do realizacji zadań projektowych.
- *Narzędzia informatyczne z eTwinning* – szkolenia dla zaawansowanych uczestników, dotyczą dodatkowych narzędzi poza platformą projektową, które są przydatne i mogą urozmaicić projekt.

W pierwszych trzech miesiącach pandemii Covid-19 liczba regionalnych szkoleń eTwinning i ich uczestników była znacznie niższa niż w analogicznych okresach zarówno poprzedniego, jak i 2018 roku.

Wykres 18. Liczba regionalnych szkoleń eTwinning w latach 2018-2020 okresie 16.03-30.06

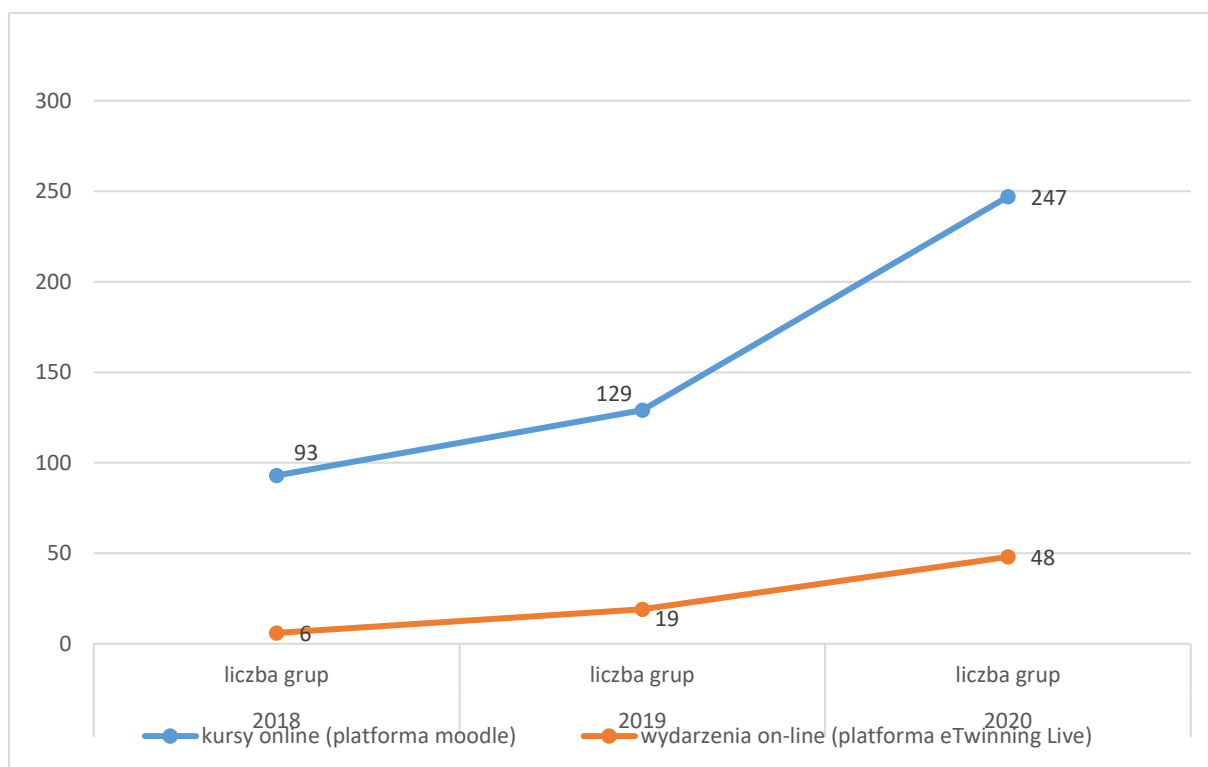

Wykres 19. Liczba uczestników regionalnych szkoleń eTwinning w latach 2018-2020 okresie 16.03-30.06

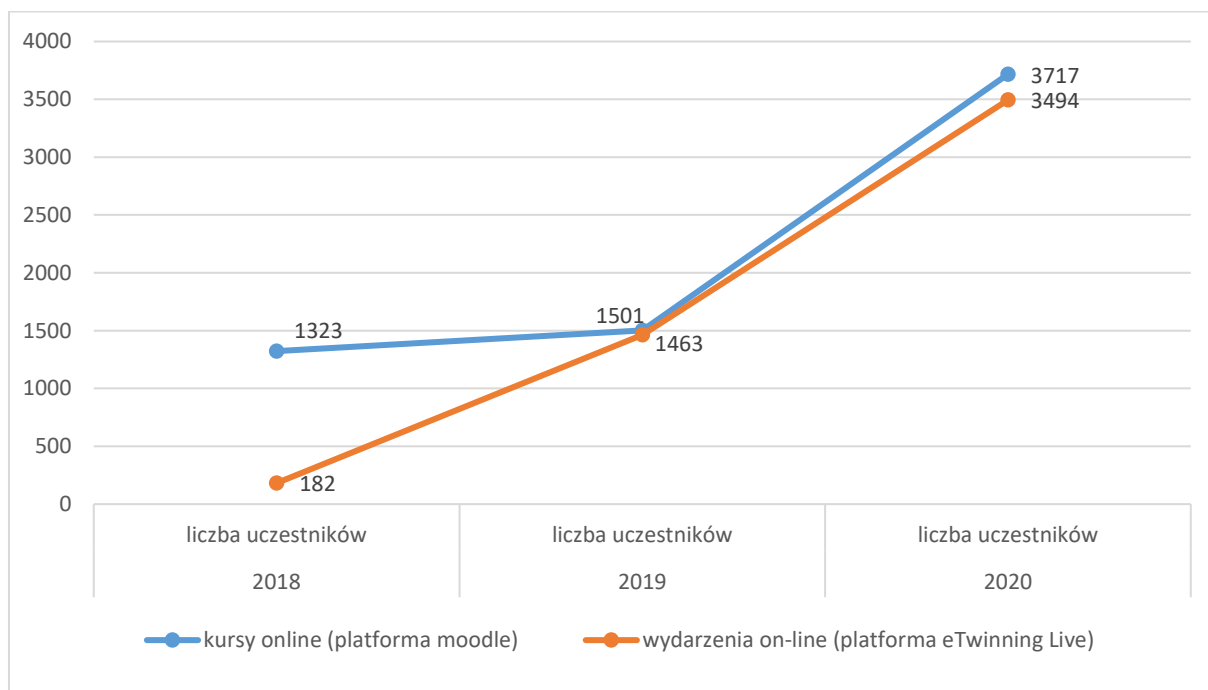

Spadkowi liczby regionalnych wydarzeń szkoleniowych prowadzonych w formie tradycyjnej w pierwszych miesiącach pandemii Covid-19, towarzyszył wzrost liczby działań szkoleniowych on-line, zintensyfikowanych w tym okresie przez Krajowe Biuro eTwinning w ramach kampanii *Edukacja zdalna z eTwinning*. W porównaniu z poprzednimi latami, znacznemu wzrostowi uległa także liczba uczestników tego rodzaju działań.

Wykres 20. Liczba kursów i wydarzeń online w latach 2018-2020 w okresie 16.03-30.06

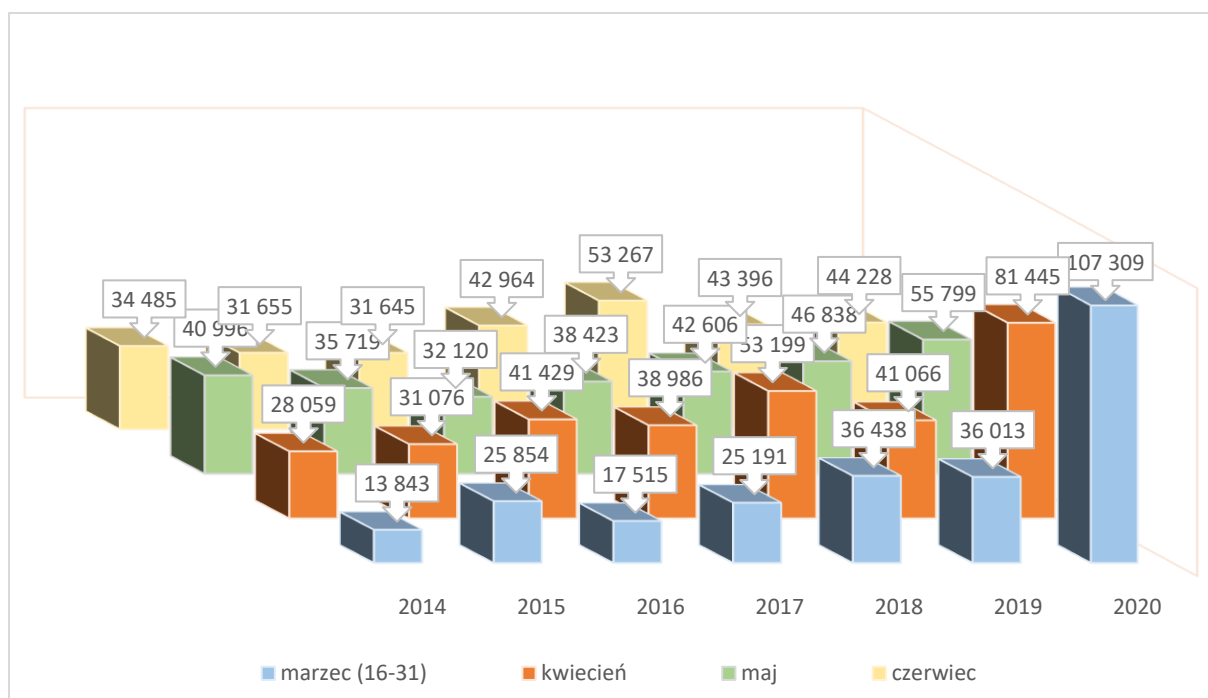

Wykres 21. Liczba uczestników kursów i wydarzeń online w latach 2018-2020 w okresie 16.03 - 30.06

Jak wynika z powyższych danych skala wzrostu liczby działań szkoleniowych eTwinning online była wysoka. Ponad 2,5-krotnie wzrosła liczba przeszkolonych uczestników kursów on-line, a niemal 4,5-krotnie liczba uczestników wydarzeń on-line.

Wykres 22. Liczba odśton strony internetowej www.eTwinning.pl w latach 2014-2020 (w okresie od 16.03 do 30.06)

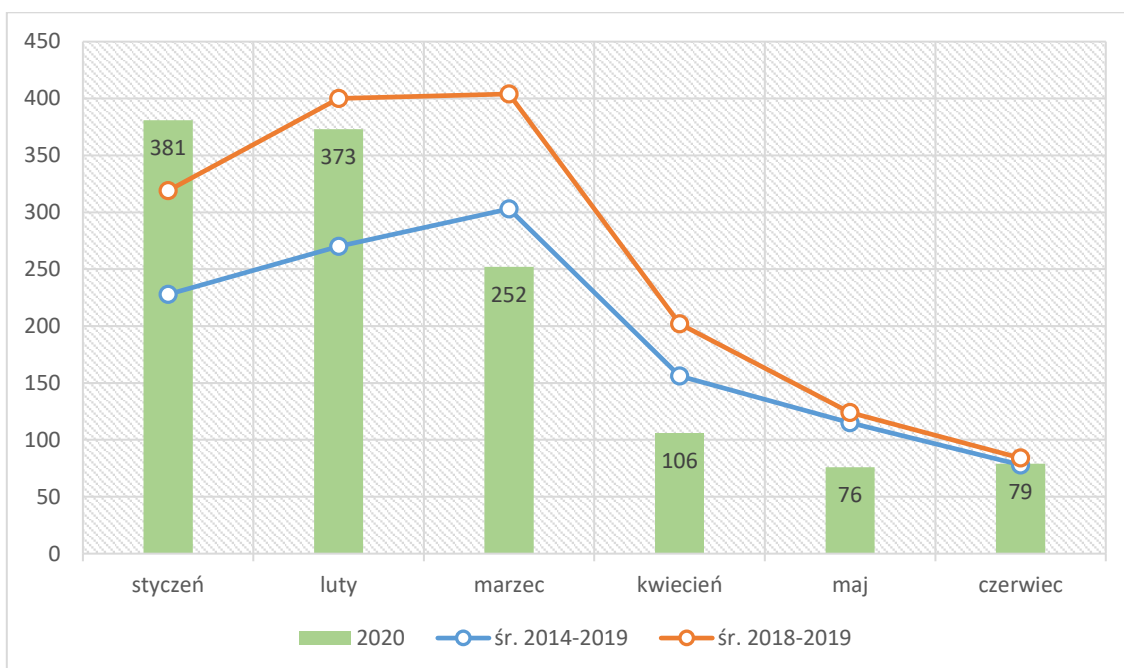
Strona internetowa programu eTwinning w okresie od marca do czerwca 2020 roku odnotowała rekordową liczbę odśton, w porównaniu z latami poprzednimi. Zwłaszcza na początku edukacji zdalnej, w marcu 2020 roku, kiedy to liczba odśton przekroczyła zdecydowanie 100 tys.

Jednocześnie zanotowano znaczący spadek liczby nowych projektów, co może być tłumaczone koncentracją nauczycieli i uczniów na edukacji zdalnej i zaniechaniu w tym okresie większości dodatkowych zajęć, takich jak na przykład kółka zainteresowań, czy właśnie realizacji przedsięwzięć międzynarodowych, nawet w formie online. Dowodzą tego wypowiedzi ankietowanych użytkowników platformy eTwinning.

eTwinning zajmuje dużo czasu, a w sytuacji, gdy codziennie spędzałam po 10-12 godzin przy komputerze, prowadząc zajęcia lub się do nich przygotowując, na jakiegokolwiek "dodatki" najwyczejniej nie miałam ochoty.

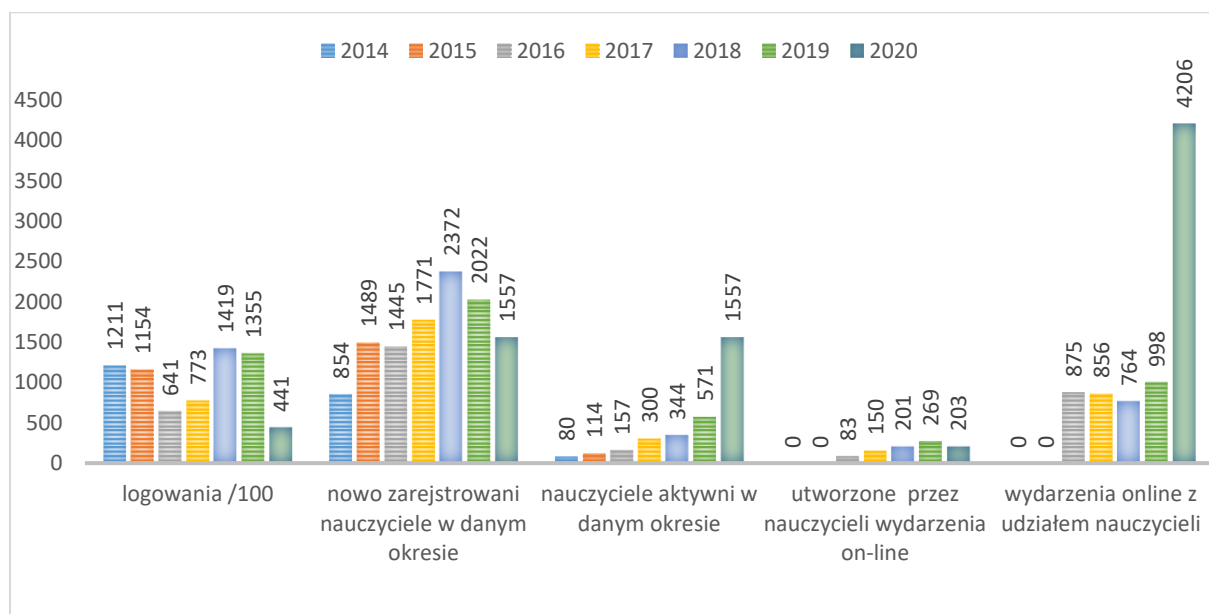
Trudno prowadzić projekt eTwinning zdalnie, bo uczniowie przyzwyczaili się do moderacji/feedbacku z działań na lekcjach w klasie, a poza tym mieli bardzo dużo pracy obowiązkowej związanej z realizacją podstawy programowej ze wszystkich przedmiotów, więc „odpuszczali sobie” projekt eTwinning.

Wykres 23. Liczba nowych projektów eTwinning w pierwszych miesiącach pandemii COVID-19, rok 2020 w porównaniu ze średnią dla tych miesięcy za lata 2014 - 2019 oraz 2018-2019

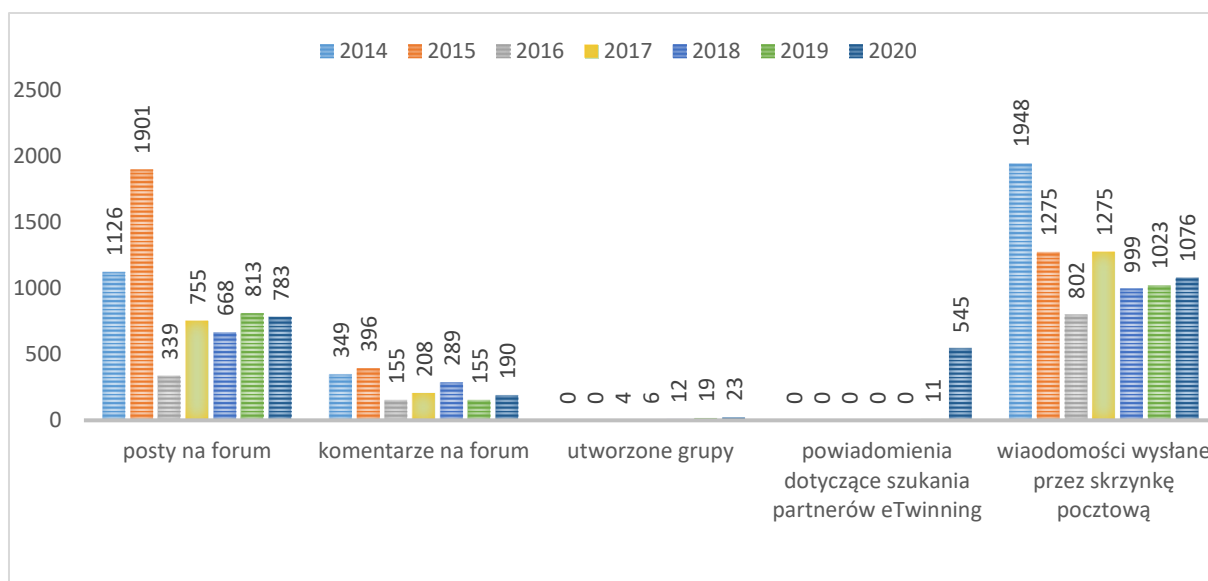

W okresie od 16 marca do 30 czerwca 2020 roku znacząco wzrosła liczba nauczycieli o statusie aktywnym. W porównaniu z tym samym okresem ubiegłego roku, zwiększyła się liczba powiadomień dotyczących poszukiwania partnerów do projektów eTwinning (blisko 50-krotnie). Ponad 4-krotnie zwiększyła się również liczba wydarzeń online z udziałem nauczycieli.

Wykres 24. Aktywność nauczycieli w programie eTwinning w latach 2014-2020 (od 16.03 do 30.06) cz.1

Wykres 25. Aktywność nauczycieli w programie eTwinning w latach 2014-2020 (od 16.03 do 30.06) cz.2

Działalność Krajowego Biura eTwinning w okresie od marca do sierpnia 2020 r.

W celu pomocy nauczycielom w przestawieniu się z nauczania stacjonarnego na tryb zdalny, oraz mając na uwadze wyżej przedstawione trendy, które wskazywały na duże zainteresowanie ofertą eTwinning w tym wyjątkowym dla nauczycieli okresie, Krajowe Biuro eTwinning w Polsce uruchomiło kampanię *Edukacja zdalna z eTwinning*. We współpracy z doświadczonymi nauczycielami - tzw. eTwinnerami (nauczycielami pracującymi na różnych etapach kształcenia), opracowano szkolenia i spotkania online oraz materiały, poprzez które dzielili się oni swoją wiedzą i doświadczeniem. Podjęte działania miały na celu wyposażenie nauczycieli w wiedzę, przydatne umiejętności oraz nowoczesne narzędzia do realizacji edukacji na odległość.

[Webinaria online prowadzone na platformie eTwinning Live](#)

Jedną z najpopularniejszych form szkoleniowych w tym okresie były wirtualne spotkania z ekspertami. Podczas 60 i 90-minutowych webinarów aktywni zawodowo nauczyciele prezentowali efektywne metody pracy w formule online oraz narzędzia do realizacji związanych z tym zadań. Podejmowano rozmowy na zróżnicowane tematy: *Praca zdalna a ochrona danych osobowych – porady dla nauczycieli*, *Genial.ly – sposób na niebanalną lekcję*, *Wykorzystanie zestawu narzędzi do przeciwdziałania dyskryminacji w pracy zdalnej*, *Zdalne przedszkole? To możliwe!* Dużą popularnością cieszyły się prezentacje aplikacji do tworzenia interaktywnych materiałów dla uczniów. Od 16 marca odbyło się 59 takich wydarzeń z udziałem ponad 3 500 nauczycieli. Nagrania webinarów udostępniono dla szerszej publiczności na kanale YouTube - [eTwinning Polska](#)

[Kursy online](#)

Szkolenia internetowe prowadzone przez Krajowe Biuro eTwinning, znane nauczycielom od 2006 roku, były pierwszym wyborem dla wielu chcących rozwijać swoje umiejętności pod kątem nauczania zdalnego pedagogów. Uruchomiono szereg dodatkowych kursów, z których od marca 2020 roku skorzystało blisko 5 tys. nauczycieli. Opracowane zostały także zupełnie nowe kursy skupiające się na najpopularniejszych wyzwaniach wynikających z edukacji na odległość: *Tydzień z narzędziami TIK ułatwiającymi edukację zdalną* i *Tydzień z oceną i informacją zwrotną w nauczaniu zdalnym*. W ofercie znalazło się 106 tygodniowych, tematycznie zróżnicowanych kursów, z czego każdy realizowany jest w kilkunastoosobowej grupie pod opieką doświadczonego trenera – nauczyciela i eTwinera, a kończący je uczestnicy otrzymują imienne certyfikaty potwierdzające udział oraz zrealizowany zakres treści. W okresie pandemii utworzono niemal 1 400 grup szkoleniowych.

[Seminaria online](#)

Dodatkowo zorganizowano seminaria, kilkudniowe wydarzenia online, dla nauczycieli którzy chcieli poznać możliwości programu eTwinning, poszerzyć swój warsztat pracy o narzędzia i metody wykorzystywane w zdalnym nauczaniu oraz przygotować się do rozpoczęcia międzyszkolnego projektu online. Te spotkania prowadzone były przez nauczycieli-praktyków korzystających z prezentowanych metod w swojej codziennej pracy z uczniem. Od marca do września 2020 roku zorganizowano 20 takich seminariów, w których wzięło udział ponad 700 nauczycieli z różnych poziomów edukacyjnych. Kilka z takich spotkań przygotowano specjalnie dla nauczycieli ze szkół technicznych i branżowych, szukających narzędzi do realizacji i dokumentacji swoich działań projektowych ściśle związanych z praktyczną nauką zawodu.

[Grupy na eTwinning Live](#)

eTwinerzy - nauczyciele dzielący się swoją wiedzą z innymi - stanowili podstawę realizacji całej kampanii. Ich wsparcie szczególnie widoczne było w tematycznych grupach dostępnych bezpłatnie dla każdego zarejestrowanego w programie nauczyciela. Grupy to przestrzenie na platformie eTwinning, gdzie eTwinerzy współpracują nad określonym tematem, a podstawą tej współpracy jest wymiana praktyk, dyskusje na temat metod nauczania i uczenia się. Każda z nich prowadzona jest przez doświadczonego nauczyciela, który czuwa nad zawartością przestrzeni, aktywizuje członków grupy, zbiera ich prace i wspiera działania. Tematyka obejmuje zagadnienia od nauczania języków po przedsiębiorczość w edukacji, czy przedmioty STEM (nauka, technologia, inżynieria, sztuka i matematyka). W okresie zdalnego nauczania powstały 3 nowe grupy dedykowane nauczycielom języków obcych, przedmiotów humanistycznych oraz pracującym w szkołach branżowych i technicznych. Łącznie działa w nich ponad 8 000 eTwinerów.

[Praktyczne wskazówki](#)

Eksperti opisywali także swoje doświadczenia w serii artykułów. Publikowane materiały zebrano z działań prowadzonych online na różnych etapach kształcenia. Dotyczyły określonych przedmiotów, kwestii związanych z e-bezpieczeństwem i starały się odpowiedzieć na najistotniejsze potrzeby pracujących w tej formie nauczycieli. Powstało 10 artykułów (m.in.:

Edukacja językowa online poprzez projekty eTwinning, Przedmioty science zdalnie, Edukacja online i projekty z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) dostępnych na stronie kampanii *Edukacja zdalna z eTwinning*

Przydatne materiały

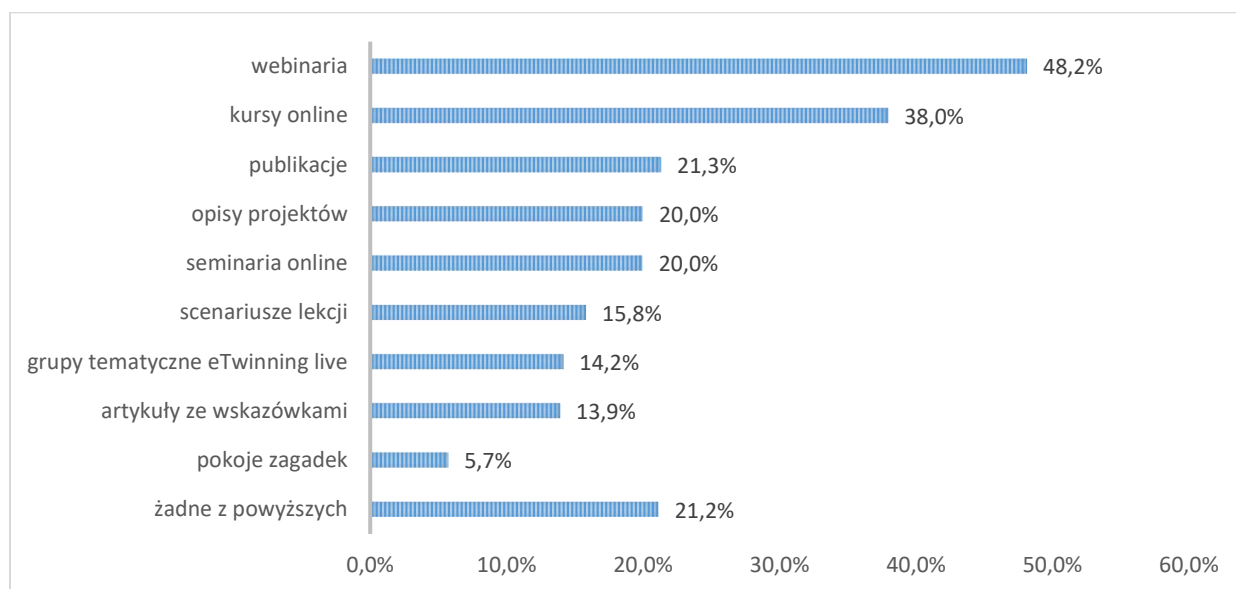
Kursy internetowe, seminaria online czy aktywności w grupach często owocowały materiałami, które również udostępniane były społeczności nauczycieli eTwinning, np. w formie scenariuszy lekcji czy tzw. pokoi zagadek. Od marca powstało 12 pokoi zagadek łączących podstawy kodowania z elementami z poszczególnych przedmiotów i dostosowanych do różnych grup wiekowych uczniów, które zostały udostępnione w dziale [Scenariusze lekcji](#) na stronie eTwinning.pl.

Nauczanie zdalne w czasie pandemii Covid-19 było wyzwaniem dla wszystkich stron zaangażowanych w edukację uczniów, przede wszystkim nauczycieli - również tych, dla których wykorzystanie narzędzi cyfrowych w nauce uczniów nie stanowiło już większego problemu. Nauczyciele biorący udział w badaniu w prawie 67% zgodzili się ze stwierdzeniem, że nauczanie zdalne podczas pandemii było dużym wyzwaniem, mimo iż ok. 77% z nich nie miało problemów z prowadzeniem lekcji w formie on-line.

Dałam radę, ale lepiej się czuję pracując przy tablicy z moimi uczniami.

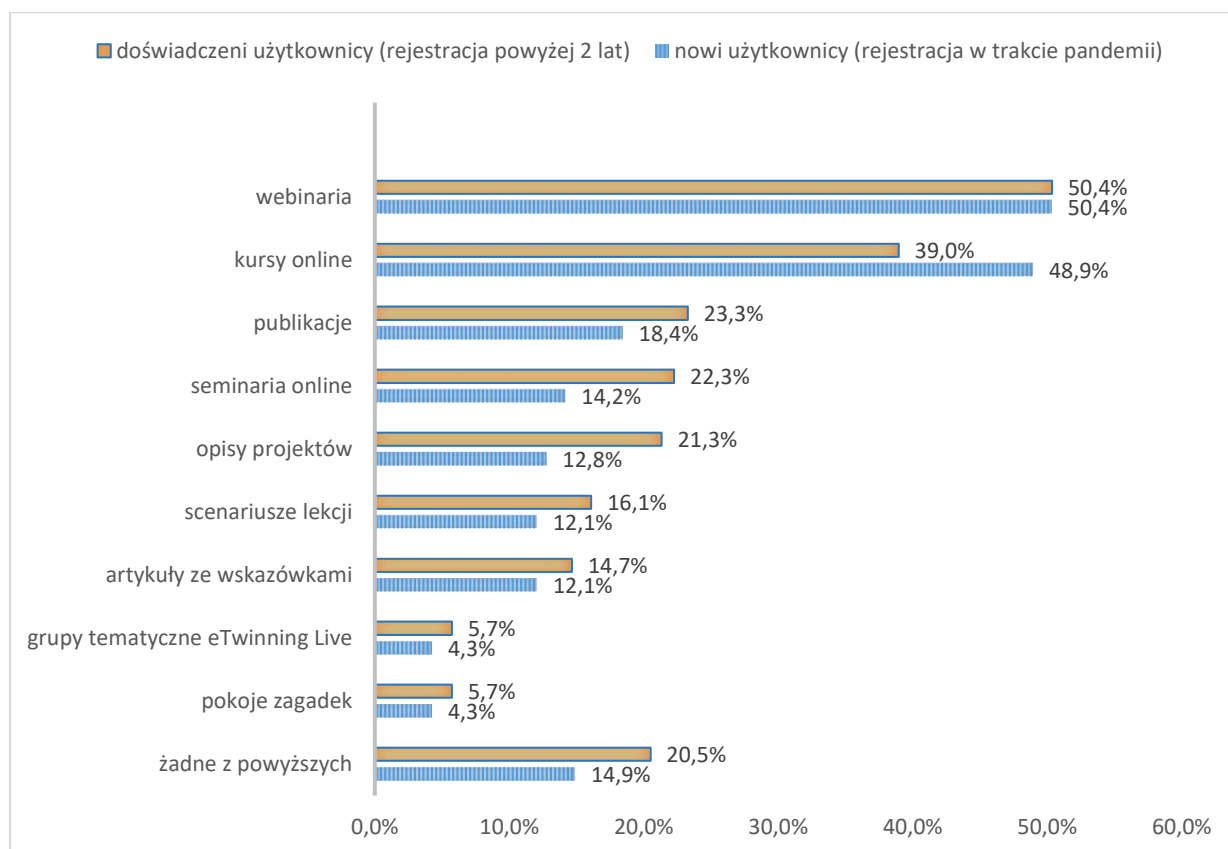
Aby prowadzić nauczanie zdalne w trakcie pandemii Covid-19 nauczyciele zarejestrowani na platformie eTwinning najczęściej deklarowali korzystanie z dostępnych na niej webinarów (48,2% odpowiedzi), kursów online (38%) i publikacji (21,3%), co jest zbieżne również z ich deklaracjami odnośnie tego, że najlepszym źródłem wiedzy o wykorzystaniu nowoczesnych technologii w edukacji są właśnie szkolenia on-line. Co piąty ankietowany twierdził, że korzystał z opisów projektów i seminariów online. Najmniejszą popularnością cieszyły się pokoje zagadek (jedynie 5,7% odpowiedzi). Warto zaznaczyć, że 21,2% ankietowanych nauczycieli zarejestrowanych na platformie eTwinning nie korzystało z żadnego z wymienionych narzędzi.

Wykres 26. Aby prowadzić nauczanie zdalne w trakcie pandemii Covid-19, korzystałem z następującej oferty szkoleniowej lub materiałów dydaktycznych dostępnych na eTwinning: (N=1621)

Zestawienie odpowiedzi doświadczonych użytkowników (zarejestrowanych na platformie dłużej niż 2 lata) i tych, którzy zarejestrowali się dopiero w okresie pandemii Covid-19 pokazuje, że przedstawiciele obydwu grup najchętniej i równie często deklarowali korzystanie z webinarów. Nowi użytkownicy częściej przyznawali się do brania udziału w kursach online, doświadczeni zaś, w seminariach. Doświadczeni użytkownicy częściej także stwierdzali, że nie korzystali z żadnego z wymienionych narzędzi.

Wykres 27. Aby prowadzić nauczanie zdalne w trakcie pandemii Covid-19, korzystałem z następującej oferty szkoleniowej lub materiałów dydaktycznych dostępnych na eTwinning: (N=1621)

Duża część wypowiedzi otwartych dotyczyła właśnie nauczania w czasie pandemii, nawiązując dość często do zasobów eTwinningu, chwalać platformę jako dobre narzędzie przygotowujące do wykorzystania w nauczaniu narzędzi cyfrowych.

eTwinning to najlepsza metoda na nauczanie zdalne.

Dopiero zaczynam swoją przygodę z eTwinning. Już dostrzegam potencjał drzemący w platformie :) Jeżeli w roku szkolnym będzie konieczność powrotu do zdalnego nauczania, będę w większym stopniu wykorzystywać możliwości eTwinningu.

Doświadczenie, które wyniosłam z wieloletniego uczestnictwa w programie eTwinning oraz aktywnego korzystania z różnych form rozwoju zawodowego oferowanego przez eTwinning pozwoliły mi w stosunkowo łatwy sposób przejść do trybu nauczania zdalnego. Dziękuję eTwinning Polska za wieloletnie wsparcie!

Platformę postrzegano w dużej mierze jako narzędzie, które z jednej strony pozwoliło przygotować się korzystającym z niej od lat nauczycielom do prowadzenia lekcji w formule zdalnej, z drugiej strony wskazywano na jej wykorzystanie jako forum współpracy międzyszkolnej, dzięki której uczniowie mogli realizować zadania w ramach projektów międzyszkolnych i w ten sposób realizować część zadań z podstawy programowej. Prowadzenie projektów w ramach programu niektórzy respondenci rekomendowali

nauczycielom w celu aktywizacji biernych podczas pandemii uczniów, niechętnie podejmujących naukę w formie zdalnej.

Realizacja projektów eTwinning była dobrym treningiem i przygotowaniem do tego typu sytuacji, traktowałam to jako coś normalnego i naturalnego, wreszcie coś ciekawego można było zaproponować innym nauczycielom i uczniom, zadania i ćwiczenia online cieszyły się dużym powodzeniem.

Zdalne nauczanie było dla mnie wyzwaniem. Uczniowie klas 1-3 poradzi sobie wspaniale dzięki realizacji projektów w eTwinning byli przygotowani do pracy z wykorzystaniem narzędzi TIK, bo nie były im obce.

eTwinning w zdalnym nauczaniu dał poczucie zabawy w tym całym szaleństwie zdalnego nauczania. Był oderwaniem od sztywnych lekcji i pozwalał uczniom na wyrażenie siebie i pokazanie stron które oni odkryli.

Pandemia ma jedną dobrą stronę. Konieczność pracy zdalnej zmobilizowała mnie do udziału w kursach internetowych, seminariach i webinarach na platformie eTwinning. Pozwoliło to na znaczące rozwinięcie moich umiejętności w zakresie narzędzi online, które zastosowałam podczas pracy z uczniami. Urozmaiciło też moje lekcje, a uczniowie mogli sprawdzać swoją wiedzę i ćwiczyć umiejętności dzięki zastosowanym przeze mnie narzędziom np. za pomocą LearningApps, Wordwall, Liveworksheets. Jestem też zachwycona platformami Padlet i Wakelet do przekazywania informacji i komunikacji z uczniami.

Brak rzeczywistych kontaktów rówieśniczych to jeden z częściej wskazywanych problemów, na który zwrócili uwagę zarówno nauczyciele, dyrektorzy, jak i uczniowie w badaniach przeprowadzonych w trakcie nauczania zdalnego w kraju⁶. Jest to także jeden z aspektów podniesionych w wypowiedziach użytkowników platformy eTwinning odnoszących się do trudności zaobserwowanych w trakcie edukacji online. Pewnym remedium – choć niedoskonałym – na ten stan jest sugestia zaangażowania uczniów w realizację projektów międzynarodowych, pomagających przynajmniej nawiązywać relacje z innymi i je utrzymywać przez jakiś czas.

I jeszcze jedna uwaga, która mi się nasunęła, ponieważ wiele słyszy się jak nauczanie zdalne negatywnie wpływa na rozwój emocjonalny uczniów wynikający z braku kontaktów interpersonalnych. Mam nieco inne zdanie. Relacje budujemy za pomocą różnych metod - doświadczyłam tego podczas realizacji projektów eTwinning. Uczniowie moi nawiązywali nowe przyjaźnie, które niejednokrotnie przenosili potem w świat realnych spotkań. Zatem umiejętne kierowanie rozwojem tych umiejętności z pewnością nauczy każdego szacunku dla drugiego człowieka.

⁶ M. Amielińczyk, A. Michniuk, K. Śliwowski, *Nauczanie zdalne w Polsce*, Warszawa, 2020

P. Sobiesiak-Penszko, F. Pazderski, *Dyrektorzy do zadań specjalnych – edukacja zdalna w czasach izolacji*, Warszawa, 2020

M. Plebańska, A. Szyller, M. Sieńczewska, *Edukacja zdalna w czasach Covid-19. Podsumowanie wyników badania Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego*, Warszawa, 2020

Platforma eTwinning okazała się bardzo przydatna podczas zdalnego nauczania. Uczniowie mogli pracować w bezpiecznej przestrzeni na Twinspace realizowanych razem z uczniami z innych krajów europejskich, mogli utrzymywać kontakt z rówieśnikami.

Najczęściej wskazywano platformę jako na źródło doskonalenia kompetencji w zakresie stosowania technologii cyfrowych w nauczaniu, poprzez udział w szkoleniach i webinarjach, zarówno tych sprzed okresu pandemii, jak i tych organizowanych w jej trakcie. Niektórzy wypowiadali się, że w czasie pandemii nie korzystali z możliwości platformy, ale wykorzystywali wiedzę nabytą podczas projektów, kursów i seminariów, w których kiedyś brali udział.

Kluczową rolę odegrała platforma eTwinning. Praktycznie 90% kompetencji nauczania zdalnego nauczyłam się dzięki seminariom, warsztatom, kursom online i webinarium eTwinning.

eTwinning spisał się na medal. Brałam udział w wielu organizowanych webinarjach, szkoleniach, tygodniowych kursach, dzięki którym nabyła wiele pożytecznych umiejętności oraz zdobyłam wiedzę nt. możliwości w Internecie do nauczania zdalnego.

Wszystkie zasoby w eTwinning były dla mnie ogromnym wsparciem w zdalnym nauczaniu. Dzięki kursom online i webinarjom poznałam bardzo wiele narzędzi, które na pewno wykorzystam w szkole.

Program eTwinning był dla mnie jedynym źródłem rzetelnych i wartościowych informacji, jak pracować zdalnie. Nikt inny nie dał mi wskazówek, porad ani pomysłów. Choć wiem, że wydawnictwa szkolne prowadziły równoległe szkolenia. Nie brałam w nich udziału, gdyż uczestniczyłam w rozmaitych szkoleniach eTwinning. Bardzo wartościowe były seminaria kilkudniowe. Dużo też uczyłam się z kursów tygodniowych. Dobrym kursem był też kurs miesięczny. Webinarja były inspiracją i zachętą do pogłębienia wiedzy na temat technologii.

Platforma to nie tylko narzędzie szkoleniowe. Może stanowić także forum wymiany informacji między nauczycielami, rozmów i wymiany doświadczeń. Między innymi na ten aspekt zwrócili uwagę niektórzy wypowiadający się użytkownicy, powołując się na współpracę w ramach powstałych grup lub w trakcie realizowanych międzynarodowych projektów.

Bardzo cenną inicjatywą był cykl webinarów odbywających się w trakcie nauczania zdalnego oraz zamieszczanie filmów oraz prezentacji na grupie eTwinning Live.

Współpraca z nauczycielami z innych szkół podczas seminariów pozwoliła mi na owocną wymianę doświadczeń.

Jest to także narzędzie, które można wykorzystywać w nauczaniu dzieci młodszych. Świadczą o tym wypowiedzi niektórych badanych. Jedna z nauczycielek pracujących w przedszkolu wykorzystywała informacje zdobyte podczas kursów zarówno w pracy z przedszkolakami, jak i stosuje narzędzia do komunikacji służbowej z osobami dorosłymi.

Nauczanie zdalne w przedszkolu wygląda nieco inaczej niż w szkole. Jednak dzięki kursom na platformie eTwinning poznałam wiele narzędzi, przydatnych również w pracy z małymi dziećmi. Wiele z nich wykorzystuję do kontaktów z radą pedagogiczną, rodzicami, a także partnerami w realizowanym projekcie Erasmus+.

Jak powiedziała jedna z użytkowniczek platformy:

obecnie trudno ocenić efektywność zdalnego nauczania w kontekście wiedzy uczniów. Niewątpliwie rozwinęli oni umiejętność korzystania z nowych rozwiązań technologicznych.

Dodała również, że w trakcie zdalnego nauczania zdecydowanie łatwiej poradzili sobie nauczyciele, którzy wcześniej ukończyli internetowe kursy, zwracając uwagę na szkolenia eTwinning. Wypowiedzi użytkowników potwierdzają, że platforma jest użyteczna dla korzystających z jej zasobów osób, pomagając nauczycielom w podnoszeniu własnych umiejętności cyfrowych oraz pozwalając na angażowanie uczniów w międzynarodowe i krajowe projekty.

Powinnam wziąć udział w szkoleniu z eTwinningu. Słyszałam dużo dobrego o nim, ale sama nie potrafię się przekonać.

W przyszłości, gdyby było zdalne nauczanie, pragnę jeszcze bardziej korzystać z możliwości eTwinning, gdyż jest to wspaniała społeczność i platforma współpracy.

9. Ocena platformy eTwinning

Platforma uzyskała bardzo wysokie oceny ze strony wypowiadających się użytkowników. Warto zauważyć, że przeważają wśród nich osoby korzystające z jej zasobów już od dłuższego czasu – więcej niż dwa lata i była to grupa około 57%. Pozostałe albo zarejestrowały się w ciągu ostatnich 2 lat (32%) albo ostatnio, w czasie pandemii Covid-19 (około 11%). Przeważały zdecydowanie opinie bardzo pozytywne.

eTwinning to moja "rodzina", bez której nie umiałabym dziś już funkcjonować.

Każdy nauczyciel powinien korzystać z eTwinning. Wszystkie nowości na bieżąco, za darmo, dostępne 24/24.

Platforma eTwinning jest miejscem, gdzie można znaleźć wiele inspiracji w postaci gotowych projektów, a także propozycji kursów, seminariów, czy webinarów dostosowanych do własnych zainteresowań, czy potrzeb. Jest to przestrzeń do dzielenia się "dobrymi praktykami" z innymi nauczycielami, a także organizowania współpracy pomiędzy szkołami, w tym współpracy międzynarodowej. Program eTwinning ubogacił moją pracę pedagogiczną. Dał mi możliwości osobistego rozwoju, a także szansę przeżywania wraz z uczniami przygód edukacyjnych w realizowanych projektach krajowych i międzynarodowych.

Żałuję, że dopiero teraz dotarłam na eTwinning. Trochę późno, ale nadrabiam zaległości. eTwinning to prawdziwa kopalnia wszystkiego-narzędzi, wspaniałych ludzi, cudownych pomysłów i możliwości współpracy. Uczestniczyłam we wszystkich możliwych formach doskonalenia. To, czego nauczyłam się tutaj zabieram ze sobą do pracy od września

Najbardziej chwalono możliwość uczestnictwa w webinarach, szkoleniach online, dzielenia się wiedzą w ramach grup tematycznych eTwinning. W szczególności doceniono kursy online za ich zawartość związaną z prezentacją narzędzi informatycznych wspierających uczenie się. Podkreślano, że dzięki realizacji projektów eTwinning można było poznać wiele wartościowych narzędzi do wykorzystania podczas edukacji online.

Wśród największych zalet wymieniano całodobową dostępność zasobów platformy, darmowy dostęp do materiałów, szkolenia i webinaria zawierające wykorzystanie narzędzi cyfrowych do nauczania.

Jesteście najlepsi, jeśli chodzi o szkolenia nauczycieli języków obcych. Dzięki udziałowi w waszych szkoleniach (dwóch stacjonarnych oraz jednym online) byłam w stanie prowadzić zdalne nauczanie. Szkolenia, które prowadzicie powinny być obowiązkowe dla nauczycieli.

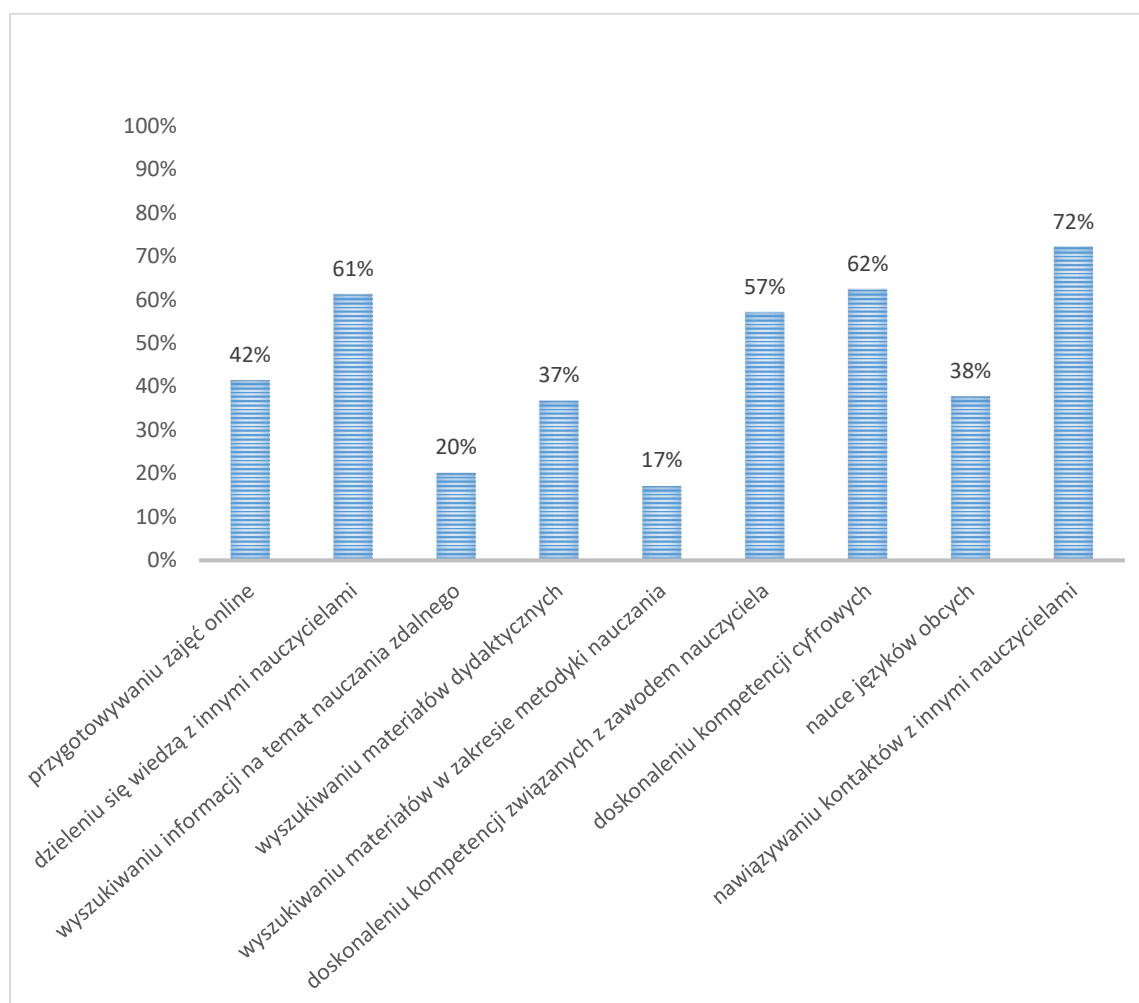
Bardzo ważnym okazało się dla mnie uczestnictwo we wszelkiego rodzaju webinarach zorganizowanych w czasie pandemii. Materiały przekazywane przez prelegentów wykorzystywałam w nauczaniu zdalnym.

eTwinning najbardziej pomógł biorącym w badaniu użytkownikom w nawiązywaniu kontaktów z innymi nauczycielami, dzieleniu się wiedzą, doskonaleniu kompetencji cyfrowych

oraz ogólnie – kompetencji związanych z wykonywanym zawodem. W dalszej kolejności wskazywano na pomoc platformy w przygotowywaniu zajęć online, nauce języków obcych i wyszukiwaniu materiałów dydaktycznych. Stosunkowo najmniej wskazań otrzymało wsparcie w zakresie materiałów związanych z metodyką nauczania oraz informacji nt. nauczania zdalnego. W grupie osób, które zarejestrowały się na platformę stosunkowo niedawno (w okresie pandemii) równie często wybierano odpowiedź „przygotowywanie zajęć online”, co „doskonalenie kompetencji związanych z zawodem nauczyciela” i „doskonalenie kompetencji cyfrowych”. Zaraz potem wskazywano na dzielenie się wiedzą z innymi nauczycielami i nawiązywanie z innymi nauczycielami kontaktów.

Na brak pomocy w zakresie metodyki nauczania w formie edukacji zdalnej zwracano również uwagę w innych badaniach, wskazując na deklarowane poczucie nauczycieli braku ich przygotowania metodycznego, rozumianego jako umiejętność dobrania odpowiednich narzędzi, metod i treści dostępnych w postaci cyfrowej⁷. Pokazuje to, jak ważna jest to kwestia dla nauczycieli, która wymaga refleksji ze strony organizacji i instytucji wspierających proces nauczania w szkołach.

Wykres 28. eTwinning pomaga w...(N=1621)

⁷ M. Plebańska, A. Szyller, M. Sińczewska, *Edukacja zdalna w czasach Covid-19. Podsumowanie wyników badania Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego*, Warszawa, 2020

Badanie dało również możliwość swobodnych wypowiedzi użytkownikom platformy, w tym odnośnie jej formy i treści. Zwrócili oni uwagę na kilka pól rozwoju, które warto ulepszyć w celu większej użyteczności narzędzia. Należy do nich propozycja dodania do narzędzi *BookCreator*⁸ (pojawiająca się w kilku wypowiedziach), poprawy technicznej strony platformy do spotkań Twinspace, unowocześnienia wizualizacji strony, wprowadzenia nowych szkoleń dotyczących nauczania online z opcją większego czasu poświęcanego na przyswojenie danego narzędzia, czy też udostępnienia możliwości prowadzenia w jednym projekcie uczniów z różnych szkół. Wskazano na potrzebę szkoleń pokazujących możliwości wykorzystania eTwinning w nauce języków obcych, nauczaniu wychowania fizycznego i przedmiotów zawodowych. Zaproponowano także, aby podczas zdalnego nauczania platforma eTwinning Live do spotkań była dostępna dla nauczycieli do prowadzenia lekcji na żywo oraz aby wprowadzona w czasie pandemii opcja projektów wewnętrznych była stałym elementem platformy

Jestem bardzo długo w eTwinning, większość pomocy i wsparcia jest dla podstawówek, ja uczę przedmiotów zawodowych IT w technikum na zaawansowanym poziomie, trudno tu o specjalistyczne materiały i wsparcie z w/w przedmiotów.

Warto byłoby wprowadzić na stałe opcję projektów wewnętrznych, co miałooby bardzo pozytywny wpływ na uczenie się organizowania własnej pracy i branie odpowiedzialności za osiągnięte w nauce wyniki przez uczniów oraz współpracę pomiędzy nauczycielami.

W celu lepszej komunikacji i docierania z ofertą do nauczycieli rekomendowano wydawanie newslettera z krótkim opisem najciekawszych dostępnych materiałów, który zachęcałby do częstszego odwiedzania platformy, a także komunikowanie o webinarach czy warsztatach zdecydowanie wcześniej niż na 1-2 dni przed terminem.

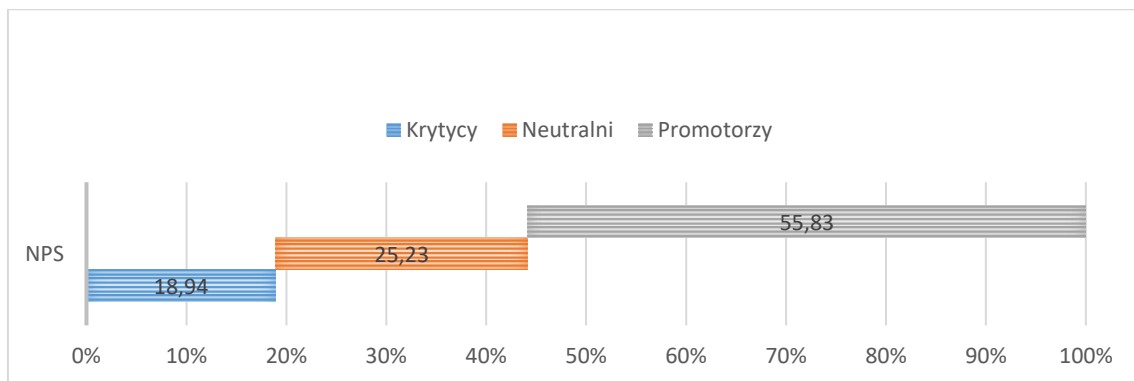
Pewnym miernikiem oceny działania platformy jest wskaźnik NPS (*Net Promoter Score*), pokazujący do jakiego stopnia polecono by dane narzędzie/usługę innym osobom. Odpowiadający są dzieleni na trzy grupy: krytyków, neutralnych i promotorów. Krytycy to to grupa osób, które zaznaczyły na skali (0-10 punktowej) wartość między 0 a 6 i której odpowiedzi oznaczają, że nie będą skłonni do polecenia narzędzia innym osobom. Neutralni to ci, którzy wybrali na skali 7 lub 8 i pomimo relatywnie wysokich ocen, uznaje się, że zachowują oni neutralność względem narzędzia. Ostatnia grupa to promotorzy, którzy wybrali na skali wartość 9 lub 10 i są zdecydowanymi entuzjastami rozwiązania.

Uzyskana wartość liczbowa otrzymana po odjęciu odsetka krytyków od odsetka promotorów to wartość wskaźnika NPS. W badaniu przyjął on wartość 37, znajdującą się w górnym przedziale określanym jako dobry. Wśród odpowiadających dominują osoby polecające korzystanie z zasobów platformy – tzw. promotorzy – grupa ta stanowiła około 56%, przy czym jest ona nieznacznie większa wśród osób zarejestrowanych na platformie powyżej 2 lat i

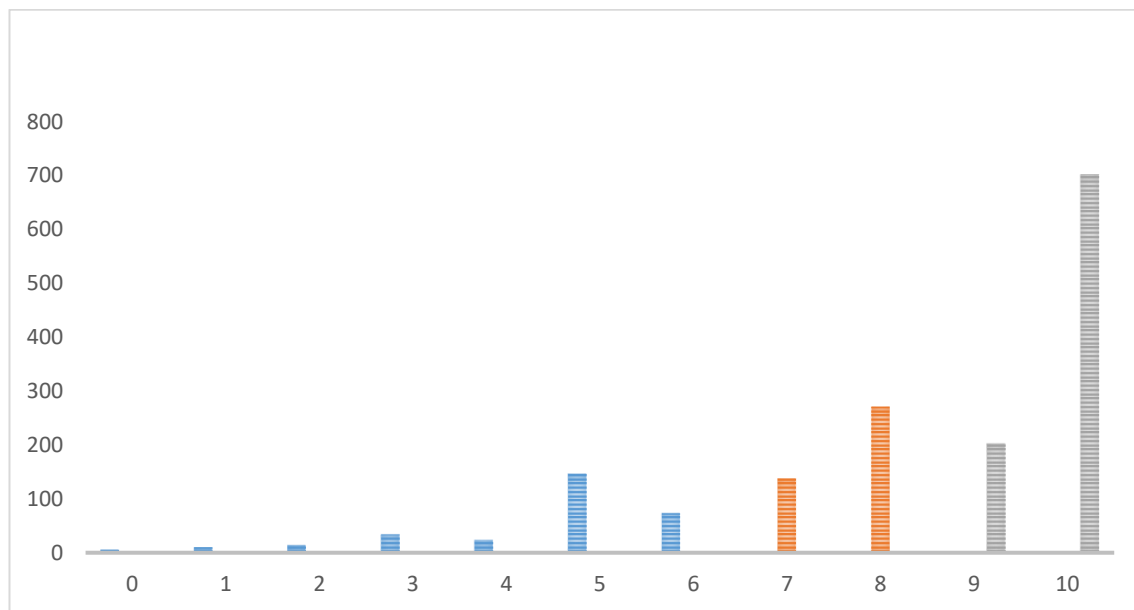
⁸ Narzędzia online służącego do tworzenia interaktywnych książek.

wynosi ona ok. 58% (wskaźnik NPS dla tej grupy wyniósł ponad 40), a najmniejsza w przypadku osób zarejestrowanych na platformie krócej niż dwa lata (52%).

Wykres 29. Wskaźnik NPS dla platformy eTwinning – rozkład trzech typów respondentów (N=1621)

Wykres 30. W skali od 0 do 10, na ile warto polecić eTwinning innym nauczycielom prowadzącym nauczanie zdalne? (N=1621)

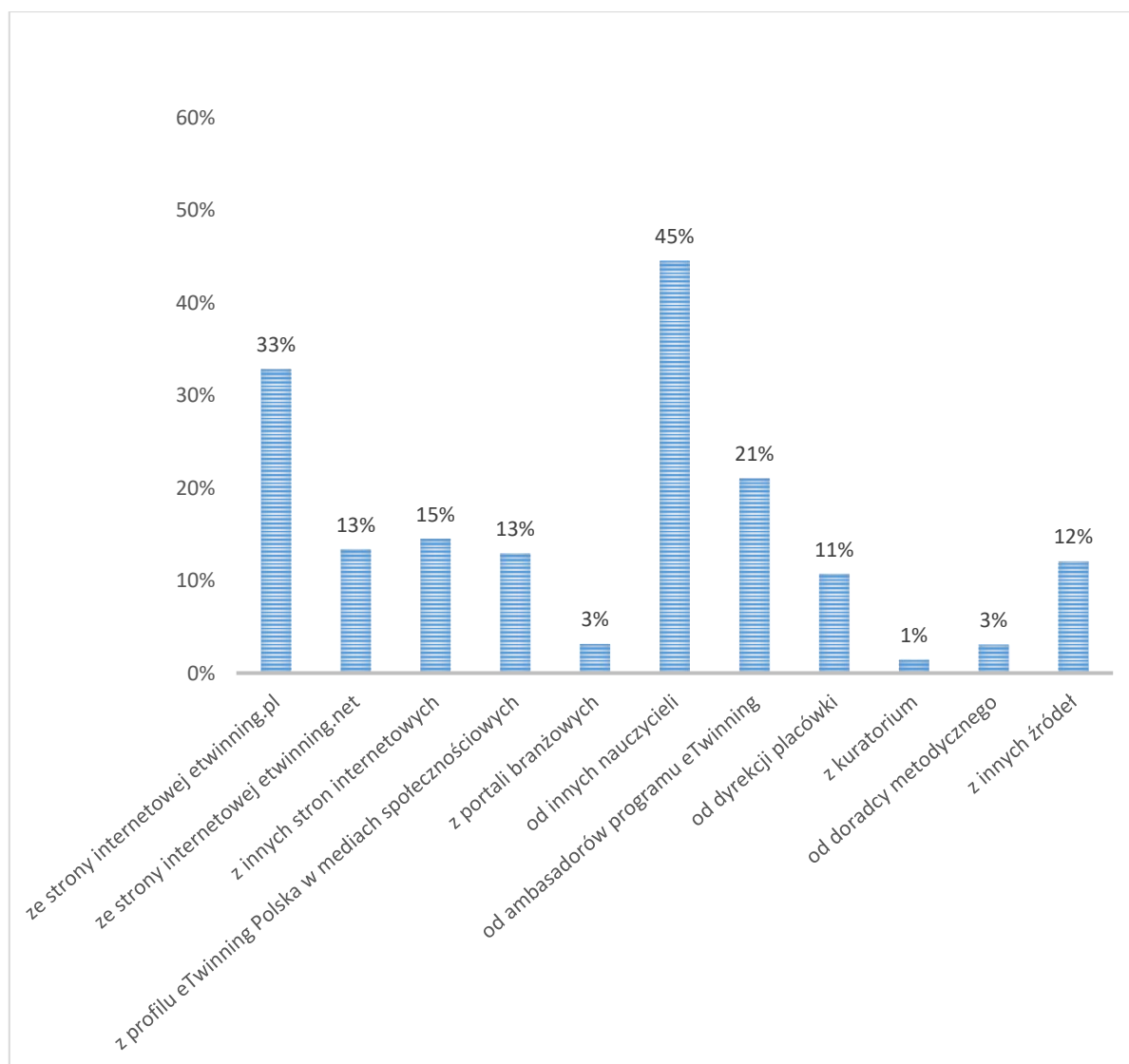
Duża grupa respondentów to osoby korzystające z zasobów platformy regularnie - kilka razy w miesiącu (prawie 35%) lub kilka razy w tygodniu (prawie 15%), co stanowi połowę wypowiedzających się w badaniu osób (osoby zarejestrowane na platformie w ciągu ostatnich dwóch lat nieco częściej korzystają z niej w ciągu miesiąca oraz w tygodniu). Na uwagę zasługuje dość liczna grupa (sięgająca prawie 38%) osób korzystających z platformy sporadycznie oraz ponad 9% zarejestrowanych użytkowników nie korzystających z jej zasobów w ogóle. Pomimo, iż badanie nie pozwoliło na zgłębienie tej przyczyny, warto zastanowić się, w jaki sposób można zwiększyć jeszcze bardziej jej atrakcyjność (lub przystępność) dla tej drugiej połowy zarejestrowanych użytkowników.

Tabela 5. Z możliwości eTwinning korzystam... (N=1790)

odpowieź	procent	liczba respondentów
Codziennie	3,13%	56
kilka razy w tygodniu	14,75%	264
kilka razy w miesiącu	34,97%	626
rzadko, sporadycznie	37,71%	675
Nie korzystam z eTwinning	9,44%	169

Źródłem informacji o możliwościach, jakie daje platforma eTwinning, byli przede wszystkim inni nauczyciele (44% wskazań), w drugiej kolejności strona internetowa etwinning.pl (prawie 33%) oraz informacje uzyskane od ambasadorów programu (ponad 21%). W dalszej kolejności wymieniano głównie inne strony internetowe i media społecznościowe związane z programem. Dyrektorzy placówek edukacyjnych jako źródło informacji o platformie uzyskali 11% wskazań.

Wykres 31. ... O możliwościach eTwinning dowiedziałem się... (N=1621)

10. Edukacja zdalna oczami ambasadorów eTwinning

Krajowe Biuro eTwinning poprosiło nauczycieli-ambasadorów programu eTwinning korzystających aktywnie z platformy o opisanie swojej codzienności w trakcie nauczania zdalnego. W tym rozdziale prezentujemy jedenaście wypowiedzi nt. pracy z uczniami od marca do czerwca 2020 roku i najbardziej przydatnych stosowanych przez nich narzędzi. Ponadto, pokazane zostały trudności w prowadzeniu zajęć zdalnych oraz sposoby radzenia sobie z nimi.

Nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej, szkoła podstawowa

Jak korzystam z TIK i nowoczesnych technologii w mojej codziennej pracy?

W swojej pracy codziennie korzystam z komputera, tablicy interaktywnej, tabletów i laptopów. Nawet na zajęciach wychowania fizycznego zdarza mi się wykorzystywać TIK, np. przy nauce tańca. A nowoczesne technologie? Czasami zastanawiam się, czy ten termin jest adekwatny do narzędzi wykorzystywanych przeze mnie w pracy. Dlaczego? Nowoczesne technologie to dla mnie roboty - od LEGO po Ozoboty, okulary 3D RV, stoły multimedialne i inne nowinki technologiczne, które coraz odważniej wchodzą do placówek oświatowych. To, z czego korzystam, jest już moją codziennością.

Narzędzia TIK mają za zadanie uatrakcyjnić zajęcia, wyjaśnienie niektórych pojęć za pomocą prezentacji czy filmiku z YouTube, utrwalanie treści w formie gier interaktywnych, np. Learning Apps, rzadko sprawdzenie wiedzy. Tabletów, których działanie warunkuje moc Wi-Fi używam do pracy w grupach, np. do turniejów wiedzy (Kahoot, Milionerzy, Quizlet) i do wyszukiwania informacji. Uczę także programowania, ponieważ istnieje możliwość pracy off-line. Staram się również mówić do dzieci językiem informatycznym, by utrwalić im odpowiednie słownictwo – a więc ikona, a nie znaczek, strona startowa, a nie domek. Bardzo często zamiast tradycyjnych prac domowych wysyłam linki do zadań online przygotowanych przeze mnie lub innych nauczycieli. Korzystając z możliwości, jakie oferuje Google, przygotowuję krótkie filmy ze zdjęciami dzieci np. podczas pracy grupowej lub prezentacje ich prac plastycznych i tekstów literackich. Narzędzia TIK stanowią także podstawę realizacji projektów eTwinning. Dzięki np. wideokonferencjom moi uczniowie zyskują możliwość wspólnej pracy i zabawy z rówieśnikami z całej Europy. W poprzednich latach z jedną z klas pokusiłam się nawet o prowadzenie klasowej strony internetowej współredagowanej przez uczniów.

Jaki był mój pomysł na nauczanie zdalne w czasie pandemii?

Początek pandemii chyba był dla wszystkich zaskoczeniem. Początkowo nikt nie zdawał sobie sprawy, że kwarantanna będzie oznaczała zamknięcie szkół na tak długi czas. Na ostatnich zajęciach stacjonarnych nauczyłam dzieci logowania się do Learning Apps. Intuicja czy przypadek? – nie wiem.

Jeszcze zanim ogłoszono informacje o obowiązku edukacji zdalnej przysyłałam dzieciom zadania online, aby w ten sposób wypełnić im czas przymusowego pobytu w domu i skierować uwagę na inne aktywności niż gry komputerowe. Tuż przed rozpoczęciem formalnego nauczania na odległość **przeprowadziłam ankietę, która pozwoliła mi się zorientować, jakim sprzętem i możliwościami dysponują moi podopieczni**, i jak czasochłonne oraz trudne były dotychczasowe zadania. To pozwoliło mi lepiej przygotować materiały. Ankiety pomogły nam także wyznaczyć dogodny godziny i częstotliwość spotkań, tak aby mogli uczestniczyć w nich wszyscy. Zwłaszcza, że zapraszaliśmy na nie gości, np.: niewidomego muzyka i pszczelarza.

Wyznaczyłam sobie priorytety, na które zwracałam uwagę w czasie edukacji zdalnej:

- współpracuję z dziećmi i rodzicami, a nie wymagam - **pandemia to nie czas na stawianie warunków osobom, które martwią się o zdrowie swoje i swoich bliskich**, miejsce pracy, finanse (dzieci mogą, ale nie muszą pokazać rezultaty swoich działań).
- **nauka ma być przyjemna i nie może być dodatkowym stresem dla dziecka i rodzica - do nowych, trudniejszych narzędzi dołączałam tutoriale i opisy**. Starłam się, żeby było różnie (Padlet, Learning Apps, Google, Wordwall, Live Work Sheet, Genial.ly, Mathzoo), ale z umiarem. Komputer nie może zdominować dnia dziecka, a więc nie przesadzałam z filmikami, zadaniami online i prezentacjami.
- **ufam rodzicom**, że zależy im na dobru dzieci i nie wymagam czasochłonnego dokumentowania pracy dziecka. Na tym etapie edukacyjnym rodzic jest w stanie sprawdzić poprawność wykonanych zadań (przy trudniejszych wysyłałam klucz). Każde ćwiczenie pisemne zawierało „nacobezu”.
- prowadzę spotkania online, aby dzieci mogły porozmawiać i podzielić się swoimi emocjami.

Ten ostatni punkt wymagał ode mnie najwięcej wysiłku, ponieważ znałam tylko komunikatory, w których mogły rozmawiać ze sobą małe grupy osób. Po intensywnych poszukiwaniach i testowaniu wybrałam Zoom. Pierwsze spotkanie było niesamowite, a dzieci szczęśliwe, że mogą się spotkać i zobaczyć. Rozmawialiśmy o swoim samopoczuciu, sposobach na spędzanie czasu w zamknięciu. Pytałam każdego, ale nie wymagałam odpowiedzi i szanowałam ich skrzępowanie kamerą i mikrofonem. Na kolejnych sesjach każdy już chciał zabrać głos – to było dla mnie wyjątkowe przeżycie.

Co mnie najbardziej zaskoczyło? Fakt, że rodzice uczyli się razem z nami obsługi wielu **codziennych narzędzi TIK**. Dla nich ta cała sytuacja była takim samym sprawdzianem i czasem na zdobywanie nowych umiejętności. **Informacje zwrotne, które były pozytywne**. Większość uczniów i ich opiekunów wytrzymała do samego końca. Efekty poznam we wrześniu, ale już teraz wiem, że moje dzieci samodzielnie obsługują wiele aplikacji i na pewno poprawiły czytanie dzięki codziennym „listom” ode mnie.

Nauczycielka języka polskiego, szkoła podstawowa, zespół szkół budowlanych

Jaki był mój pomysł na nauczanie zdalne w czasie pandemii?

Marzec 2020 zmienił nasze życie diametralnie – to edukacyjne również. Nagle przed nauczycielami postawiono zadanie – nauczać zdalnie.

Nauczać zdalnie, czyli jak? Zadawałam sobie wiele pytań i intensywnie szukałam odpowiedzi. Najpierw zabrałam się za przeglądanie nauczycielskich forów, by podpatrzeć, jak radzą sobie inni. Zauważyłam, że wszystkich ogarnął edukacyjny szal: nauczyciele zaczęli podnosić swoje technologiczne kompetencje, biorąc udział w różnego rodzaju szkoleniach z wykorzystania narzędzi online do pracy z uczniem. W ten szal wpadłam i ja, spędzając długie godziny przed komputerem. Młodsza córka z nudów ciągnęła mnie za rękaw i wchodziła przed monitor, a starszy syn cierpliwie czekał, bym oderwała od ekranu zamulony wzrok. W pewnym momencie powiedziałam: STOP. Uświadomiłam sobie, że sama muszę wypracować sposób kontaktu z uczniami, dostarczania im materiałów, weryfikowania wiedzy i przede wszystkim kontaktowania się z nimi, by po prostu porozmawiać – co potrzebne było nam wszystkim w tym trudnym okresie.

*Co robić? Działać! Od samego początku wiedziałam, że chcę spotykać się ze swoimi uczniami na lekcjach online. Przed pandemią wypracowaliśmy dobre relacje, nauczyliśmy się pracy ze sobą, realizowaliśmy wiele edukacyjnych projektów, więc nie wyobrażałam sobie tego wszystkiego zaprzepaścić. Poza tym **chciałam mieć świadomość, że u moich podopiecznych jest wszystko OK, a jeśli mają gorsze chwile, to właśnie podczas spotkania online znajdziemy czas, by o tym porozmawiać.** W tej niecodziennej sytuacji chciałam zadbać o to, by zachować resztki „normalności”.*

Wspólnie wybieraliśmy odpowiednie narzędzie do komunikacji, takie które będzie funkcjonalne zarówno dla mnie, jak i moich uczniów (zwłaszcza, że część z nich dysponowała tylko telefonem). Na założonej wcześniej grupie na Messengerze podzieliłam się z uczniami swoimi rozterkami – na odzew nie trzeba było długo czekać. Otrzymałam wiadomość: „Proszę pani, zapraszamy na Diskorda”. Jeden z szóstoklasistów zadbał o utworzenie lekcji online, dodał swoich kolegów i spędził ze mną popołudnie, by mnie przeszkolić. Inna uczennica nagrała dla mnie krótki tutorial, bym „połapała się” w diskordowej rzeczywistości. Po szkoleniu wspólnie ustaliliśmy stały harmonogram lekcji i spotykaliśmy się regularnie. Z Diskorda moja szkoła przeszła na Microsoft Teams, gdzie czułam się już jak ryba w wodzie.

*Nasze spotkania miały określony schemat. Na początku zawsze pytałam swoich podopiecznych o samopoczucie, wymienialiśmy kilka zdań na temat codziennego życia, a potem przystępowaliśmy do pracy. Omawialiśmy lekcje i zadania, które uczniowie mieli wykonać samodzielnie, demonstrowałam sposoby wykonania, tłumaczyłam wątpliwości i wspólnie rozwiązywaliśmy pojawiające się problemy. Bo oczywiście nie obyło się bez przeszkód technicznych: ktoś nie mógł się zalogować, ktoś inny w ogóle nie potrafił tego zrobić, ktoś wstydził się zabierać głos, ktoś nie chciał włączyć kamery. Mimo tego nie poddawałam się i **doceniałam tych, którym się chciało. Nagradzałam plusami i ocenami wszystkich, którzy pracowali. Nie stawiałam jedynek.** Cieszyłam się, że spędzamy razem ten trudny dla wszystkich czas.*

Oprócz wirtualnych spotkań przygotowywałam uczniom materiały online. Dzięki szkoleniom eTwinning narzędzia TIK są stałym elementem mojej pracy i na Padlecie, który założyłam dla moich podopiecznych, zamieszczałam liczne zadania w LearningApps, Quizziz, Quizlet oraz wiele innych. Pilnowałam, aby były uporządkowane i dobrze opisane (także w kwestii daty), by uczniowie bez trudu mogli się w nich odnaleźć i być na bieżąco. Po omówieniu danej partii materiału przygotowywałam pytania w formularzu Google albo zadania w Liveworksheet i wysyłałam uczniom linki, które odsyłali do mnie po uzupełnieniu zadań. Efekty swoich prac dodawali także na kolejnym Padlecie, np. informacje o swoich talentach w formie komiksu, prezentacji czy plakatu. **Oni również w tym czasie bardzo intensywnie rozwijali swoje kompetencje cyfrowe. Uczyli się także samodzielności i podejmowania decyzji.** A ponieważ zostawiałam im w wielu zadaniach swobodę, rozwijali swoją kreatywność. Przed jedną z lekcji online wysłałam uczniom trzy karty Dixit, prosząc o napisanie krótkiego opowiadania. Jedynym warunkiem było umieszczenie w swojej wypowiedzi wybranego bohatera literackiego (chciałam przy okazji sprawdzić, co pamiętają z treści lektur). Podczas spotkania chętni odczytywali swoje prace i, mimo że wszyscy mieli takie same karty, ich pomysły, zarys fabuły i dobór bohatera literackiego były skrajnie różne. **Jeden z uczniów w prywatnej wiadomości zapytał: Proszę Pani. Czy mogę wysłać opowiadanie? Tylko trochę mnie poniosło, mam 1225 słów. Ostatecznie opowiadanie przekształciło się w książkę, a obecnie na jego podstawie autor pisze scenariusz filmu.** Czy to nie jest miód na nauczycielskie serce?

Czas pracy zdalnej był również dobrym momentem na nowatorskie działania. Jednym z takich pomysłów było rozpoczęcie ogólnopolskiego projektu eTwinning, którego celem było kształtowanie w uczniach umiejętności pisania recenzji, dzielenia się własnymi przemyśleniami oraz przełamywanie barier komunikacyjnych. Zadanie polegało na napisaniu lub nagraniu filmiku będącego recenzją swojej ulubionej książki. Efektem swojej pracy młodzi ludzie dzielili się na blogu.

W działanie projektowe zaangażowali się zapraszani goście - pisarze. Jednym z nich był Tomasz Brewczyński, który niedawno zadebiutował powieścią kryminalną „Implikacja” - nagrał **krótki film zachęcający młodych ludzi do otwarcia się na świat poprzez czytanie i pisanie własnych tekstów.**

Lekcja, jaką było nauczanie zdalne, była dla mnie niezwykle ważna. Pozwoliła kontynuować wcześniejsze działania, przynosząc jednocześnie nowe umiejętności i dała mi poczucie satysfakcji. Nie zaprzepaścimy tego, co wypracowaliśmy wspólnie z uczniami i pozostaniemy otwarci na kolejne nowe doświadczenia i rozwiązania. **Bez względu na to, jak teraz będą działać szkoły, nadal będziemy stawiać na budowanie relacji i rozwijanie się.** To zawsze procentuje.

Nauczycielka języka angielskiego, szkoła podstawowa

Jak korzystam z TIK i nowoczesnych technologii w mojej codziennej pracy?

Kiedy w 2008 roku zaczynałam pracę jako nauczycielka języka angielskiego w przedszkolu, moje lekcje oparte były w większości na kartach obrazkowych oraz piosenkach puszcanych z magnetofonu. Maluchy powtarzały wytrwale nowe słówka, pokazywały na paluszkach angielskie rymowanki, a te odważniejsze próbowały nawiązać pierwsze konwersacje z pacynkami, którymi starałam się urozmaicać zajęcia. O jakiegokolwiek nowoczesnej technologii – komputerze, tablecie, tablicy interaktywnej – nie było nawet mowy.

Niespełna rok później trafiłam do gimnazjum, w którym głównym orężem każdego nauczyciela był - poza papierowym dziennikiem - podręcznik przedmiotowy. W klasie miałam tablicę, kredę i biurko, czasami nawet udało mi się znaleźć jakiś wolny sprzęt, żeby zorganizować uczniom zajęcia ze słuchania ze zrozumieniem. TIK? No cóż, również tym razem magnetofon musiał wystarczyć.

W 2010 roku podjęłam pracę w szkole podstawowej, w której pracuję do dziś. Zyskałam coś, z czym w innych szkołach był problem – dostęp do sali komputerowej. Szczerze mówiąc, nie znałam wówczas wielu wartościowych stron internetowych, za pomocą których mogłabym wesprzeć swoich uczniów w dążeniu do wiedzy. Dopiero dołączenie do programu eTwinning i pierwszy projekt realizowany ze szkołą podstawową z Grecji zmotywował mnie do poszerzenia raczkującej jeszcze wtedy wiedzy na temat technologii informacyjno-komunikacyjnej wspierającej edukację. W pracy nad drugim i trzecim projektem moi uczniowie potrafili już wykorzystać Voki, Slideshare, GoAnimate, Vimeo, Smilebox, Lipdub, ooVoo czy Issuu. Podejmowane przez nich działania były wówczas dokumentowane na stronie internetowej założonej na ich prośbę. Tak wyglądały początki mojej edukacyjnej przygody z TIK.

*Od tamtej pory minęło już kilka lat, a ja **ciągle pamiętam to zaangażowanie i zachwyty dzieci, które dopiero odkrywały możliwości edukacyjne oferowane im przez nowoczesną technologię.** Swój entuzjazm motywowały także mnie. Szybko przekonałam się, że **nowoczesna technologia nie lubi ani braku pokory, ani lenistwa.** Z racji tego, że zawsze wolałam uczyć się własnym tempem, niż podążać za grupą, postawiłam na samodoskonalenie. Metodę, którą wybrałam wówczas, stosuję do dziś.*

***Na początku śledzę fora partnerskie, grupy nauczycielskie (np. na Facebooku) i czytam, jakie rozwiązania technologiczne są tam polecane oraz przeglądam przykłady gotowych zasobów. Następnie samodzielnie testuję wybrane narzędzie, zawsze mając w pamięci potrzeby i możliwości moich uczniów. Jeśli napotykam jakikolwiek problem, korzystam z eTwinningowych kursów, podczas których mogę nie tylko rozwiązać swoje wątpliwości i poznać wszystkie możliwości danej aplikacji czy platformy, ale również zainspirować się działaniami podjętymi przez innych nauczycieli – praktyków.** Wielokrotnie miałam okazję się przekonać, że żadne inne szkolenia nie dają mi takiego zastrzyku wiedzy połączonej z motywacją do natychmiastowego wykorzystania nowo nabytych umiejętności w praktyce.*

Mam to ogromne szczęście, że klasa językowa, w której prowadzę zajęcia zarówno z uczniami klas I-III, jak i IV-VIII, jest świetnie wyposażona. Podczas lekcji często korzystamy z tablicy

interaktywnej – młodsze dzieciaki uczą się i bawią, grając w utrwalające słownictwo gry oraz rozwiązując zadania z aplikacji Educandy, Wordwall i LearningApps, starsi natomiast korzystają z takich narzędzi, jak Quizizz, Kahoot, Quizlet, Mentimeter czy AnswerGarden, dzięki czemu utrwalają zagadnienia leksykalne i gramatyczne, ćwiczą funkcje językowe oraz rozwijają umiejętności współpracy, logicznego myślenia i wyrażania opinii. Często **zachęcam uczniów do wykorzystywania swoich telefonów, aby pokazać im, że mogą one służyć nie tylko do przeglądania Facebooka czy grania**. Dzieciom bardzo podobają się zajęcia oparte na aplikacji Actionbound, dzięki której klasa zamienia się na całą godzinę lekcyjną w prawdziwy Escape Room.

Poza zajęciami języka angielskiego, prowadzę również spotkania projektowe. Korzystamy wówczas nie tylko z klasy językowej, ale również z sali komputerowej. Do realizacji projektowych działań i dokumentowania ich efektów wykorzystujemy zarówno podstawowe narzędzia (Word, PowerPoint, Paint), jak i te bardziej zaawansowane (Prezi, Canva, Padlet, Linoit, Genial.ly). Często elementem zajęć są zadania rozwijające myślenie komputacyjne. Wykorzystujemy wówczas przygotowaną przez nas i naszych partnerów kilka lat temu w ramach projektu publikację internetową „The book of coding and ciphery for young learners”, a także platformy internetowe: studio.code.org oraz Interlandię.

Jako anglistce, bardzo zależy mi na rozwoju wiedzy kulturowej uczniów, wspieranej praktycznymi umiejętnościami z zakresu kreatywnego stosowania TIK. Dlatego co roku, z okazji Europejskiego Dnia Języków Obcych, Dnia Kropki oraz Dnia Bezpiecznego Internetu, organizuję w szkole konkurs oparty na kodach QR, które dzieciaki mają za zadanie tropić w całej szkole. Pod każdym kodem kryje się inne zadanie, możliwe do odczytania za pomocą czytnika kodów w telefonie lub tablecie. Dzięki temu rozwiązaniu uczniowie świetnie się bawią i mają możliwość aktywnego spędzania przerw.

Jaki był mój pomysł na nauczanie zdalne w czasie pandemii?

Choć z technologią radzę sobie obecnie dużo lepiej, niż jeszcze kilka lat temu, początek okresu nauczania zdalnego nie był dla mnie łatwy. Z uwagi na fakt, że moi uczniowie mieszkają w niewielkich miejscowościach, w których często występują problemy z łączem internetowym, nie miałam niestety możliwości prowadzenia lekcji on-line. Po przejrzeniu dostępnych możliwości i przedyskutowaniu ich z dyrekcją zdecydowałam się więc na narzędzia, które umożliwiały mi jednocześnie prezentację treści lekcyjnych, jak i przekazanie uczniom w uporządkowany sposób wartościowych materiałów ćwiczeniowych.

W klasach I-III wybór padł na Trello – interaktywną tablicę, dzięki której wszystkie opracowane przeze mnie treści przekazywane były na bieżąco uczniom i ich rodzicom, którzy na tym etapie edukacyjnym zazwyczaj wspierają swoje dzieci w nauce. Ogromnym plusem tego narzędzia jest jego przejrzystość i zwartość – na jednej tablicy można w czytelny sposób przedstawić zbiór zagadnień z całego działu oraz dodać do nich materiały utrwalające i sprawdzające przyrost wiedzy i umiejętności ze źródeł zewnętrznych. W starszych klasach zdecydowałam się natomiast na platformę Genial.ly, za pomocą której przygotowywałam co tydzień dla każdej klasy interaktywną planszę. Na planszach umieszczałam nie tylko opracowane tematy lekcji i prezentacje, ale również odnośniki do przydatnych zasobów: kart pracy z LiveWorksheets, gier

i quizów edukacyjnych z Quizizz, Wordwall czy LearningApps, sketchnotek (np. EduNotatki), filmów z YouTube, wypowiedzi-objaśnień nagranych za pomocą Vocaroo.

*Wybrane rozwiązania sprawdziły się znakomicie – uczniowie mieli stały dostęp do materiałów, mogli z nich korzystać zarówno na komputerze, jak i na tablecie czy telefonie, a **w razie problemów z dostępem do Internetu nie musieli się stresować, że omija ich lekcja online realizowana w wyznaczonym czasie.** W przypadku jakichkolwiek wątpliwości zarówno uczniowie, jak i ich rodzice kontaktowali się ze mną mailowo lub poprzez Messenger, miałam więc bieżący dostęp do informacji zwrotnej. Dowodem na sukces wybranych przeze mnie rozwiązań jest również fakt, że żaden z uczniów nie skorzystał z możliwości konsultacji online poprzez Skype, które im zaproponowałam – uznali, że opracowane przeze mnie materiały są przekazane w tak przejrzysty sposób, że wszystko, czego potrzebują do zrozumienia omawianych tematów, zostało w nich zawarte.*

Nie chciałam porzucać na czas kształcenia na odległość zajęć projektowych, więc zachęcałam dzieciaki do działania. Tworzyliśmy zdalnie tablice na Padlecie oraz interaktywne plansze i prezentacje w Genial.ly. Starsi uczniowie posiadają dostęp do projektowych TwinSpace, korzystali więc z nich, aktywnie współpracując z projektowymi partnerami. Realizowane od marca do czerwca działania pozwoliły nam dokończyć nasz całoroczny projekt, który w lipcu uzyskał Krajowe Odznaki Jakości we wszystkich partnerskich krajach: Polsce, Słowacji i na Litwie.

Innym wyzwaniem było zdalne ocenianie uczniów. Zależało mi na precyzyjnych, zgodnych z faktyczną wiedzą i umiejętnościami ucznia wynikach, zdecydowałam się więc najpierw na tworzenie testów-quizów za pomocą Formularzy Google (opcja Test). Po miesiącu od wprowadzenia kształcenia na odległość poznałam platformę TestPortal. Zachwycona jej możliwościami, w szczególności opcją Uczniwy Zdający oraz automatycznym zliczaniem wyników zgodnym z wprowadzonymi przeze mnie kryteriami oceniania, opracowałam testy podsumowujące i rozesłałam je uczniom. Narzędzie sprawdziło się znakomicie, a pomysł wykorzystywania go podchwycili inni nauczyciele z mojej szkoły.

Prowadzenie edukacji na odległość nie jest łatwym zadaniem, jestem jednak przekonana, że odpowiednio dobrane narzędzia TIK są w stanie znacznie ją usprawnić. To właśnie na doskonalenie nauczycieli pod kątem wykorzystywania nowoczesnej technologii w codziennej pracy powinno się kłaść szczególny nacisk.

Nauczycielka współorganizująca kształcenie, szkoła podstawowa

Jak korzystam z TIK i nowoczesnych technologii w mojej codziennej pracy?

W moim życiu nie ma pomyłek. Są tylko sytuacje, które mówią, że następnym razem należy postąpić inaczej. Tego nauczył mnie eTwinning, z którym jestem związana od 15 lat, czyli od samego początku. Projekty, które zrealizowałam podczas tego okresu, pozwoliły mi na różnorodność działań pod względem tematyki, pomysłów na realizację planów, dobór narzędzi. Zapewniły mi tym samym wyjątkowy rozwój osobisty, nieustanną inspirację i chęć do poszukiwania nowych rozwiązań, a nieustanna wymiana doświadczeń i wiedzy pomiędzy kreatywnymi partnerami w projekcie pozwoliły mi poczuć się pewnie w kwestii TIK, kiedy musiałam podjąć nowe wyzwanie – edukację zdalną.

Bardzo często korzystam ze szkoleń, webinarów i publikacji oferowanych przez program eTwinning. Zarówno bezpośrednio szkolenia, międzynarodowe seminaria kontaktowe, konferencje, jak i kursy online wzbogacają mój warsztat pracy i wspierają rozwój niezbędnych dziś nauczycielom kompetencji. Liczne bezpośrednie spotkania międzynarodowe, w których brałam udział, dały możliwość poznania niezwykłych ludzi, nowych metod pracy i zdobycia cennych doświadczeń. Zarówno korzystanie w codziennej pracy z narzędzi TIK, jak i nieustanne odkrywanie nowych możliwości i aplikacji daje mi radość i poczucie, że nie zostaje za bardzo „z tyłu” za moimi uczniami. Bo to my, nauczyciele, często powinniśmy się starać dorównać im – naszym uczniom. Naszym zadaniem jest stworzyć ciekawą, nowoczesną formę dla treści edukacyjnych odpowiadającą współczesnym potrzebom. Musimy iść z postępem, czy nam się to podoba czy nie, bo uczniowie będą się nudzić, zamiast uczyć.

Mam to szczęście, że nasza szkoła jest dobrze wyposażona. W salach znajdują się tablice interaktywne, komputery – uczniowie nie raz mieli możliwość sprawdzenia swoich umiejętności. Sprawnie korzystają ze swoich własnych komputerów i telefonów – często dużo lepiej niż ja. Moje zadania to w dużej mierze nadzór nad ich działaniami i współpraca z rodzicami, aby mądrze wykorzystać ich wiedzę i kreatywność. Dużo umiejętności wynieśliśmy z międzynarodowych projektów eTwinning.

Jaki był mój pomysł na nauczanie zdalne w czasie pandemii?

Przez cały czas duży nacisk kładłam na bezpieczeństwo, więc bardzo ucieszył mnie fakt, że szkoła postanowiła korzystać z pakietu Microsoft. Z pomocą tych narzędzi tworzyłam zadania dla uczniów oraz organizowałam im spotkania online. Uczestniczyli w nich niemal wszyscy moi podopieczni. W przypadku uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi nieocenionym wsparciem okazała się ścisła współpraca z rodzicami. Wystarczyło dostosować zadania do możliwości, bo nie brakowało im zapału!

Z chęcią kontynuowałabym korzystanie z narzędzi Microsoft w kolejnym roku szkolnym. Moim zdaniem rady pedagogiczne powinny już zawsze być prowadzone tylko online. Cisza i możliwość skupienia się na prelegentach, błyskawiczne, tajne głosowania, to atuty dające możliwość precyzji i zaoszczędzenia czasu.

Rozpoczynając edukację online czułam się do niej dobrze przygotowana. Nie obawiałam się technicznych problemów - mogłam skupić się na potrzebach moich uczniów. A prawdziwym

wyzwaniem tego okresu było nawiązanie relacji. W pierwszej kolejności trzeba było zadbać o atmosferę, pomóc uczniom rozluźnić się nieco i poczuć pewniej w tej nowej sytuacji. Musiałam też przyjąć do wiadomości, że nastolatki nie lubią się pokazywać przed kamerą. Zaczęłam od prostych i zabawnych aktywności – puzzli ze wspólnych zdjęć z realizacji projektu, wesołej kartki powitalnej zrobionej za pomocą Toony Tool (narzędzia poznanego podczas jednego z eTwinningowych szkoleń). Zaproponowałam uczniom, aby sami wykorzystali to narzędzie do realizacji jednego z zadań projektowych i tak powstały kartki dla naszych partnerów. Takie małe i miłe aktywności pomagały nam radzić sobie z emocjami, dostarczały pozytywnych wrażeń w okresie kiedy wszyscy tęskniliśmy za sobą i tradycyjną szkołą.

Nauczycielka chemii, szkoła podstawowa, liceum, zespół szkół sportowych

Jak korzystam z TIK i nowoczesnych technologii w mojej codziennej pracy?

*Od zawsze interesują mnie nowinki technologiczne i doskonale pamiętam początki komputeryzacji w Polsce. Pierwsze strony internetowe, nauka tworzenia w HTML, skrypty Javy – nie było łatwo. **Za to teraz zalewa nas masa aplikacji ułatwiających życie – pozostaje tylko dobrze wybrać...***

*Osobiście używam wielu programów, w mniejszym lub większym stopniu wykorzystując ich pełne możliwości, ale staram się unikać nadmiaru. Zamiast pięciu komunikatorów - jeden, posiadający wszystkie potrzebne mi funkcje, jeden dobrze opanowany, porządnym program do obróbki zdjęć zamiast 10 (które akurat są „na topie”), itd. Tej zasady trzymam się od lat, obserwując spokojnie tendencje panujące w środowisku nauczycieli. Wielu z nich, nie czując się na tym polu pewnie, albo odsuwa problem i stara się tak organizować pracę, aby jak najmniej korzystać z TIK albo realizuje kurs za kursem, nie mając czasu na utrwalenie zdobytej wiedzy i umiejętności. Szybko wszystko zapominają i wracają do punktu wyjścia. **Może dobrym pomysłem na początek byłoby opanowanie zestawu 4 prostych narzędzi, które przydadzą się do realizacji popularnych zadań – obróbka zdjęć i filmów, tworzenie plakatów, wspólne pisanie opowiadań, ewaluacja? Z opanowaną dobrze podstawą można spokojnie rozwijać kolejne umiejętności.***

W jaki sposób poszerzam swoje kompetencje i gdzie je zdobywam?

Najprościej powiedzieć - wszędzie! Na konferencjach, warsztatach tematycznych, na spotkaniach z koleżankami z pracy, na seminariach z innymi nauczycielami, podczas tworzenia projektów, przeglądając informacje w Internecie, na grupach. Każdą nową aplikację, która mnie zainteresuje zapisuję, potem sukcesywnie rozpracowuję jej możliwości, selekcjonuję je i pozostawiam te, które naprawdę wpadły mi w oko. Następnie dzielę się nimi ze znajomymi.

*Nowoczesne technologie, które uznaję za wartościowe wykorzystuję do poszukiwania i tworzenia nowych form przekazywania i utrwalania wiedzy, tak by zawsze móc zainteresować młodzież. **Zmienność metod ma dobry wpływ na dynamikę i postęp w nauczaniu.** Za pomocą odpowiednich aplikacji wspomaganymi podręcznikami online i filmami wdrażam podstawę*

programową, prowadzę lekcje odwrócone, pracuję z uczniami metodą projektu (zarówno w grupie, jak i indywidualnie) dostosowując je do umiejętności moich podopiecznych. **Trzeba jednak pamiętać, że choć odpowiedni dobór narzędzi uczy i wspiera rozwój uczniów oraz usprawnia naszą pracę, to nadmiar zdecydowanie szkodzi i szybko się nudzi. Warto czasem wrócić do tradycyjnych form i np. przeplatać quizy online planszówkami lub połączyć metody tworząc zabawy ruchowe z kodami QR (np. Escape Room).**

Jaki był mój pomysł na nauczanie zdalne w czasie pandemii?

9 marca grypa uziemiła mnie w domu, a dwa dni później niespodzianka – zamknięte szkoły. I co teraz? Nie było mnie w pracy, czułam się niedoinformowana i sfrustrowana zastanawiając się co teraz będzie, jak sobie poradzimy?

eTwinning szybko zareagował na zaistniałą sytuację i powstało wiele warsztatów, webinarów seminariów i teachmeetów dla nauczycieli. Osobiście skorzystałam z wielu, w kilku byłam prelegentką. Spotkanie z innymi ambasadorami i wymiana doświadczeń, pomysłów była nieocenioną formą wsparcia. Zwykłe rozmowy o tym, jak każdy radzi sobie z nową sytuacją pozwoliły dostrzec jej plusy – szansę na zmiany w sposobie nauczania. Zmotywowało mnie to także do wspierania innych, organizacji takich spotkań z nauczycielami i dalszej wymiany doświadczeń. Sama uczę chemii, ale nigdy nie ograniczam się do kręgu chemików czy przedmiotów ścisłych. Kopalnią pomysłów są dla mnie nauczyciele innych przedmiotów (zwłaszcza nauczania początkowego). W głowie utkwiła mi jedna z nich, która przygotowała sobie opaskę z uszami królika, i kilka innych atrybutów związanych z daną lekturą. Spytała czy to nie jest zbyt infantylne na 4 klasę, a ja pomyślałam o rany, jaki cudowny pomysł, dlaczego ja na to nie wpadłam? **Obserwowałam jak nauczyciele razem znajdują rady na każdy problem, dzieląc się wypracowanymi rozwiązaniami, wspierając dobrym słowem.** Spotykaliśmy się regularnie i widać było, jak ewoluują nasze metody i działania, a także formy oceniania. Wymienialiśmy się informacjami o nowych aplikacjach i narzędziach wzbogacając własne warsztaty pracy. Prowadziliśmy również dyskusje o przyszłych miesiącach, planując nowe zadania i aktywności.

Większość moich własnych lekcji odbywała się na platformie Microsoft Teams z użyciem bardzo zróżnicowanych metod: od tradycyjnych podawczych, kiedy to ja przygotowywałam materiał w postaci prezentacji, po interaktywne zadania dla uczniów i wspólne dyskusje o ich realizacji. **Te dyskusje były cudownym doświadczeniem i przybierały czasem niespodziewany obrót, np. lekcja o lekach w liceum przekształciła się w rozmowę na temat szczepionki na Covid-19, sprowokowała temat różnych epidemii (także tych z zamierzonych czasów), takich jak hiszpanka czy dżuma, metod ich zwalczania, sposobów zachowania ludzi, czasu trwania epidemii oraz ich wpływu na politykę, gospodarkę.** Zdalna forma pracy przy wykorzystaniu TIK dawała nam możliwość szybkiej konfrontacji naszych wyobrażeń z faktami – natychmiast wyszukiwaliśmy informacje, oglądaliśmy materiały znalezione w sieci i razem wyciągaliśmy wnioski. Czułam, że spełniam się w roli mentora i przewodnika, tak jak w tradycyjnym nauczaniu. **Strzałem w 10-tkę okazały się prace domowe angażujące całą rodzinę w domu,** takie jak wykonanie doświadczenia, nagranie wywiadu, stworzenie gry papierowej i online dla młodszego rodzeństwa, analiza apteczki domowej, składu detergentów, obliczenia

matematyczne wymiarów mieszkań, odległości, czy stworzenie własnego aparatu fotograficznego Camera Obscura.

Sama forma pracy poprzez Microsoft Teams sprawiała, że każdy uczeń czuł się jak w pierwszej ławce, wszystko było czytelne i widoczne, nie było elementów rozpraszających takich jak rozmowy kolegów w klasie. Początkowe żarty (np.: wyłączenie mikrofonu) szybko się znudziły, bo inni uczniowie irytowali się i nie pozwalali na takie zachowanie. Uczniowie bardzo angażowali się w te spotkania, bez względu na to co akurat robiliśmy. Dużym uznaniem cieszyły się gry online, w których oczywiście uczestniczyłam - prestiżem było pokonać nauczycielkę! Pracowaliśmy razem, ale często umawiałam się również indywidualnie na wyjaśnienie niezrozumiałych tematów czy zadań.

Po lekcjach kontynuowaliśmy realizację międzynarodowego projektu eTwinning, a w kwietniu podjęliśmy decyzję o uruchomieniu kolejnej współpracy skupionej wokół pandemicznej rzeczywistości. Głównym celem projektu było dzielenie się sposobami radzenia sobie z tą sytuacją i wspierania się. Stworzyliśmy wiele rysunków, posterów i informacji na temat Covid-19, powstała książka kucharska, chwaliliśmy się swoimi hobby, powstawały ogrody balkonowe, układaliśmy puzzle, tworzyliśmy gry i często spotykaliśmy się online, a **jako podsumowanie stworzyliśmy opowiadanie o naszych emocjach w czasach pandemii. Najważniejsza w tym wszystkim była jednak atmosfera. Brak poczucia osamotnienia i wyobcowania.** Wszyscy byliśmy razem tu i teraz. Ucząc się poprzez dobrą zabawę zapominaliśmy o stresujących informacjach i statystykach w telewizji. Nauczyliśmy się pokory, szacunku, czasami przewartościowaliśmy własne priorytety poznając lepiej samych siebie, doceniając drobne gesty, rzeczy i chwile z bliskimi.

Nauczycielka języka angielskiego, szkoła podstawowa

Jaki był mój pomysł na nauczanie zdalne w czasie pandemii?

Okres zdalnego nauczania był zarazem trudnym i ciekawym etapem w życiu każdego nauczyciela, ucznia i rodzica. Postawił przed nami nowe wyzwania - wymagał zaangażowania, współpracy i szybkiej nauki funkcjonowania w wirtualnym środowisku.

Aby szybciej odnaleźć się w tej nowej sytuacji i wzbogacić swój warsztat pracy zdalnej wzięłam udział w szkoleniach online programu eTwinning „Tydzień z Web 2.0” oraz „Tydzień z narzędziami ułatwiającymi nauczanie języka angielskiego”. Wsparciem był także realizowany wtedy projekt eTwinning Our New Technology Classroom. Znajomość aplikacji internetowych, dostęp do platformy, do wideokonferencji oraz zadania projektowe stanowiły dobrą bazę do nauczania na odległość.

Moi uczniowie byli przyzwyczajeni do częstego wykorzystywania TIK na lekcjach (szkoła jest wyposażona w pracownie, tablice interaktywne, roboty itp.). Ale wraz z kwarantanną pojawiły się trudności z dostępem do własnego komputera, Internetu, konieczność dzielenia się

sprzętem z rodzeństwem. W drodze kompromisu podjęliśmy więc **pracę łączącą formy tradycyjne i nowoczesnymi technologiami – tak aby każdy uczeń mógł kontynuować naukę.**

Aplikacja Poster My Wall do tworzenia wirtualnych plakatów jako pierwsza przyszła mi z pomocą. Wykorzystując jej liczne możliwości stworzyłam materiały, w których omówiłam zagadnienia z podstawy programowej dotyczące zastosowania czasowników modalnych, tworzenia zdań twierdzących, pytań i przeczeń. Podczas lekcji on-line, wykorzystując podręczniki i zeszyty ćwiczeń, zapoznałam uczniów ze znaczeniem i zastosowaniem czasowników should, can, may must. Tak jak podczas stacjonarnych zajęć w szkole, zadawali pytania i dzielili się swoimi spostrzeżeniami. W ramach utrwalenia zagadnienia i użycia języka w praktyce projektowali grupowo lub indywidualnie plakaty dotyczące zasad postępowania podczas pandemii COVID-19. Wyrażali w nich swoje spostrzeżenia co powinni, mogą lub muszą robić, aby nie zachorować. Dodatkowo prace zamieściłam na platformie eTwinning, jako jedną z aktywności projektowych. Uczniowie mieli szansę porównać swoje prace i z treściami przesłanymi przez partnerów z Hiszpanii, Słowenii i Turcji. Zdziwił nas fakt, iż **pomimo różnic narodowościowych, kulturowych i religijnych prace były bardzo podobne - temat pandemii łączył we wspólnych działaniach.**

Do przekazywania ważnych informacji uczniom często używałam Voki, aplikacji za pomocą której można utworzyć spersonalizowanego awatara i nagrać wiadomość głosową, którą stworzona postać przedstawi. Link do wiadomości przesyłałam za pomocą dziennika elektronicznego. Uczniowie byli zdziwieni formą, ale takie wiadomości były chętniej odtwarzane i lepiej utrwalane niż tradycyjne formy przekazu.

W nauce tworzenia i redagowania tekstu, do czego większość uczniów podchodzi z obawami, wspierała mnie aplikacja Story Jumper. Wybrałyśmy ją jako najbardziej przyjazną uczniom kiedy partnerka z projektu eTwinning zaproponowała **stworzenie wspólnej książki – przewodnika turystycznego, zapraszającego wszystkich do zwiedzenia krajów biorących udział w projekcie – Polski, Turcji, Słowenii i Hiszpanii.** Zadaniem uczniów było współtworzenie książki poprzez umieszczenie fotografii i opisu najciekawszych miejsc w swoim kraju, regionie i miejscowości, w której znajduje się szkoła. Wszyscy z entuzjazmem podjęli się tego zadania i dążyli do tego, aby ich część przewodnika była najładniejsza. Skupili się na zadaniu zapominając o swoich obawach związanych z samodzielnym tworzeniem tekstu i materiałów graficznych. Z zaangażowaniem pracowali zarówno w małych grupach, jak i dużym międzynarodowym zespole.

Podsumowanie materiału w tym okresie stanowiło jedno z większych wyzwań. Samodzielne powtórzenie z podręcznika według wskazówek nauczyciela było postrzegane przez uczniów jako nudne i mało efektywne. Szukając rozwiązania trafiłam na ciekawe narzędzie do powtórzeń i tworzenia mapy myśli - aplikację Miro. Pozwalała na wspólne (poprzez wygenerowany przez nauczyciela link) zebranie najważniejszych informacji w dowolnie wybranej formie i grafice. Uczniowie współpracując dodawali treści i uzupełniali pomysły swoich rówieśników.

Aplikacje, które przetestowaliśmy wspólnie w tym niezwykłym okresie, z pewnością będziemy wykorzystywać dalej, także w nauczaniu stacjonarnym.

Nauczycielka historii, szkoła podstawowa, liceum

Jak korzystam z TIK i nowoczesnych technologii w mojej codziennej pracy?

Zawsze staram się połączyć tradycję z nowoczesnością i wykorzystuję narzędzia TIK na tyle, na ile jest to możliwe. W praktyce zetknęłam się z nimi w 2015 r., kiedy moja szkoła rozpoczęła realizację projektów Erasmus+ KA1. Zaczęłam nie tylko korzystać z narzędzi, o istnieniu których dowiadywałam się na międzynarodowych szkoleniach, ale i sama rozpoczęłam poszukiwania takich, które byłyby przydatne na moim przedmiocie i uatrakcyjniłyby proces lekcyjny. Korzystałam z zasobów na eTwinning Live, brałam udział w tygodniowych szkoleniach internetowych, webinarach i uczyłam się realizując projekty eTwinning.

Jaki był mój pomysł na nauczanie zdalne w czasie pandemii?

*Podejmując wyzwanie, jakie postawił przed nami okres nauczania zdalnego, czułam się dobrze przygotowana do prowadzenia zajęć na odległość, **zajęć które zweryfikowały kompetencje cyfrowe każdego z nas**. Dzięki pracy projektowej zostałam wyposażona w wachlarz narzędzi, które stosowałam w pracy jako dodatek do lekcji, a które teraz zaczęły stanowić podstawę.*

*Szanuję tradycyjne formy nauki, ale bardzo chętnie przeplatam i uzupełniam je quizami Kahoot lub Quizizz. Często przygotowywałam materiały do lekcji za pomocą ThinkLink, narzędzia do tworzenia plakatów interaktywnych. W zależności od tematu, wykorzystywałam tablicę Padlet czy mapę mentalną Popplet. W starszych klasach sprawdzał się Mentimeter. Moim ulubionym narzędziem stało się Prezi, a za swój osobisty sukces uważam zachęcenie uczniów starszych klas do korzystania z tej aplikacji zamiast Power Point. TIK wykorzystywaliśmy także do realizacji projektów eTwinning (dla szóstoklasistów, uczniów liceum oraz kółko historyczne. Udział w projektach przyniósł wymierne korzyści procentujące podczas edukacji zdalnej. **Uczniowie biorący w nich udział lepiej radzili sobie z nowoczesną technologią i łatwiej było im odnaleźć się w nowym systemie nauczania**. Z kolei projekty Erasmus+ pomogły doposażyć nasze sale lekcyjne i oswoić uczniów z nowoczesną technologią jeszcze podczas nauczania stacjonarnego.*

*Borykaliśmy się jednak z innymi trudnościami. Wielu uczniów mieszka na wsi, gdzie, **największy problem stanowiło połączenie z Internetem – słaby zasięg, zanikanie sygnału, obciążenie sieci...** Na to nakładały się zajęcia rodzeństwa, które też musiało skorzystać z komputera, a często zdarzało się, że sprzętem trzeba było się podzielić. Musiałam dobrać takie narzędzia i metody, aby odpowiadały możliwościom technicznym moich uczniów. W tej sytuacji postawiłam sobie dwa pytania: Czego ja, jako uczeń, oczekiwałabym od nauczyciela? Jak przeprowadzić zajęcia, aby nie kolidowało to z planem lekcji rodzeństwa moich uczniów, było atrakcyjne i efektywne? Odpowiedź była prosta: Chciałabym nauczyciela zobaczyć i usłyszeć. Zależałoby mi, aby materiał był dobrze wytłumaczony, lekcja ciekawa i abym miała możliwość odtworzenia jej w dogodnym dla mnie momencie. Opracowałam więc interaktywne materiały dostępne dla uczniów na Google Classroom – platformie, na której pracowała cała szkoła. Lekcje zawierały nagranie wideo, stworzone za pomocą Prezi Video, link do quizów i do zadania domowego, atrakcyjną wizualnie pomoc naukową np. plakat oraz link do dodatkowego filmiku dydaktycznego. Dbałam o to, aby materiały były uporządkowane i*

dobrze opisane. Metoda okazała się praktyczna, przystępna - nawet dla mniej zaawansowanych technicznie, efektywna i spodobała się uczniom i rodzicom.

Nauczanie to jedno, ale przekazaną wiedzę trzeba było także sprawdzić i ocenić. Przygotowywałam elektroniczne karty pracy zawierające m.in. teksty źródłowe, pracę z mapą itp. za pomocą formularzy Google. Kartkówki i testy opracowywałam przy użyciu platformy testportal.pl. W obu przypadkach otrzymywałam szczegółowy raport wyników, co umożliwiło mi dokonywanie ewaluacji i ewentualnych modyfikacji.

Godziny wychowawcze realizowałam w formie wideokonferencji na Zoom. **Podczas wirtualnych spotkań rozmawialiśmy o potrzebach uczniów, ich oczekiwaniach, radościach i trudnościach nauczania zdalnego. Zostałam także zaskoczona pewnym odkryciem – brakiem samodzielności wielu uczniów. Część z nich, także ci posiadający już duże umiejętności cyfrowe, czekali z lekcjami na rodziców nie potrafiąc rozpocząć procesu samodzielnie.** Zdalne nauczanie pokazało, które dzieci traktują komputer jako zabawkę, a dla których zaczyna stanowić narzędzie do nauki. **Często trzeba więc było angażować całą rodzinę w proces nauczania na odległość.** To było jedno z większych wyzwań tego niezwykłego okresu.

Zdalne nauczanie było swego rodzaju egzaminem z kreatywności nauczycielskiej, ale także sprawdzianem samodzielności uczniów, ich podejścia do nauki i zaangażowania. Wielu rodziców miało także okazję przyjrzeć się, jak nauczyciele prowadzą zajęcia, jakie materiały i zadania otrzymują ich dzieci, dzięki czemu udało się ustalić źródła problemów z nauką (np. brak koncentracji). Wielu zauważyło, jak ważny jest kontakt i współpraca pomiędzy domem a szkołą bez względu na formę nauczania.

Nauczycielka matematyki, szkoła podstawowa

Jak korzystam z TIK i nowoczesnych technologii w mojej codziennej pracy?

Każda przygoda z edukacją ma swój początek. Moja zaczęła się dwadzieścia lat temu w małej wiejskiej szkole. Pierwsza lekcja matematyki z dwudziestką dzieci, w tym osiem osób z klasy V i dwanaście osób z klasy VI. Jak zorganizować taką lekcję? Jak sprawić, by dzieci nie traciły czasu i zainteresowania czekając na to co będzie dalej? I tysiąc innych pytań i obaw, m.in. czy prosząc kogoś o radę nie usłyszę „nie radzisz sobie, to zmień pracę”...

Jaki był mój pomysł na nauczanie zdalne w czasie pandemii?

Sytuacja, w której znaleźliśmy w marcu 2020 roku, przypomina mi początki w zawodzie nauczyciela. Obawy, pytania i niepewność co dalej. Jako wicedyrektor w swojej szkole byłam adresatem wielu tych pytań i brakowało mi już odpowiedzi na rozterki dotyczące sposobu prowadzenia lekcji, częstotliwości spotkań online, oceniania prac, problemów z brakiem sprzętów w domach uczniów...

Szukając rozwiązań i wsparcia w różnych grupach, znalazłam jeszcze więcej pytań i ofert setek szkoleń dotyczących wykorzystywania narzędzi TIK. Czułam się jak dziecko w wesołym miasteczku, które chce wszystkiego spróbować. Na szczęście przypomniały mi się słowa Jolanty Okuniewskiej: „Zanim użyjesz jakiegoś narzędzia odpowiedz sobie na pytanie jaki masz cel, co chcesz osiągnąć (...) stosowanie technologii tylko i wyłącznie dla uatrakcyjnienia lekcji mija się z celem”.

Pierwszy tydzień zdalnego nauczania był bardzo trudny. Zaczęłam od platformy, którą znałam z prowadzenia webinarów. Była darmowa, wiedziałam jak się tam poruszać, ale na potrzeby szkolne okazała się zbyt skomplikowana. Po przejściu problemów z logowaniem, okazało się że sam chat to za mało dla uczniów. Razem z uczniami weryfikowaliśmy kolejne propozycje ostatecznie zatrzymując się na Zoom, który wspólnie z nauczycielką matematyki z Opola przetestowałyśmy od strony prowadzącego i odbiorcy. Grono nauczycielskie zaakceptowało pomysł, ucząc się wzajemnie korzystania z poszczególnych funkcji.

Sprawdziliśmy dokładnie kwestie dostępu uczniów do sprzętu i Internetu. Otrzymaliśmy też wsparcie od organu prowadzącego w postaci 13 laptopów, które usprawniły nasze działania. **Bazując na zdobytych informacjach opracowaliśmy nowy plan zajęć uwzględniający potrzeby i możliwości dzieci – nie mogliśmy dopuścić do kumulacji lekcji online i wydłużenia czasu, jaki nasi uczniowie spędzają przed monitorem.** I krok po kroku zaczęliśmy się odnajdywać w nowej rzeczywistości.

Uczniowie chętnie uczestniczyli w zajęciach, wykonywali zadania – część systematycznie, niektórzy pod ścisłym nadzorem wychowawcy i pedagoga. Zwracaliśmy uwagę nie tylko na realizację podstawy programowej, ale przede wszystkim na stan emocjonalny wszystkich zaangażowanych. **Uruchomiliśmy telefon zaufania dla uczniów, rodziców i nauczycieli - za to działanie była odpowiedzialna psycholog szkolna.** Wychowawcy organizowali godziny wychowawcze online, **część klas prowadziła internetowy dziennik wspomnień,** który miał za zadanie zaangażowanie rodzin uczniów w proces nauczania.

W gronie nauczycieli spotykaliśmy się online we wtorki o godzinie 19:00, taki wirtualny pokój nauczycielski, tylko dla chętnych. Była to okazja do podzielenia się pomysłami, problemami, nie tylko tymi szkolnymi. Oczywiście odbywały się również oficjalne rady pedagogiczne w tym szkoleniowe - prowadzone przez naszych pedagogów na następujące tematy "Psychologiczne aspekty zdalnego nauczania", "Jak przygotować lekcję wykorzystując platformę genial.ly"; "Narzędzia Google w edukacji". Również zespoły międzyprzedmiotowe spotykały się online i, na życzenie nauczycieli, taka forma spotkań zostanie wprowadzona na stałe. Bez przeszkód odbywały się zaplanowane obserwacje i lekcje otwarte. Aktywnie działał samorząd uczniowski, organizując różne działania na profilu szkoły na Facebooku. Nie przerwałam także realizacji projektów eTwinning, wręcz podjęliśmy się realizacji nowych. Z okazji Dnia Dziecka nagraliśmy specjalny film z życzeniami dla uczniów.

Od kilku lat należę do grupy Superlebefrzy RP, których poznałam w czasie realizacji projektu Aktywna edukacja realizowanych przez Centrum Edukacji Obywatelskiej w 2013 roku. Od tamtego momentu poszukuję nowych rozwiązań edukacyjnych związanych z TIK. Łącząc edukację z pasją trafiłam na stronę Centrum Nauki Kopernik i do Klubu Młodego Odkrywcy. Na jednej z konferencji Pokazać - Przekazać poznałam Jolantę Gradowską, która opowiedziała mi o eTwinning i możliwościach, jakie otwiera przed nauczycielami. Dlaczego o tym wszystkim opowiadam? Bo **większość szkoleń, projektów, działań, które podejmuje pochodzi z polecenia innych nauczycieli, edukatorów - jest rezultatem ich współpracy.**

Nauczycielka języka niemieckiego, liceum

Jaki był mój pomysł na nauczanie zdalne w czasie pandemii?

Koniec roku szkolnego to czas podsumowań, analizy dokonań, osiągnięć, ale i trudności czy porażek. W takich kategoriach ocenialiśmy także zdalne nauczanie spowodowane pandemią koronawirusa. Początki, jak zwykle, nie były łatwe, ale nauczyciele to taka grupa zawodowa, która zawsze staje na wysokości zadania i z poświęceniem podejmuje odpowiednie działania dla dobra swoich podopiecznych.

Pierwsza myśl: Jak kontynuować nauczanie języka niemieckiego, tak by uczniowie dalej rozwijali swoje umiejętności językowe bez uszczerbku dla żadnej ze sprawności? A nauka języka obcego to przecież kontakt z drugim człowiekiem, interakcja, dialog, wymiana myśli i poglądów. W podjęciu decyzji pomogła mi seria webinarów na temat zdalnego nauczania organizowanych przez eTwinning, Edunation i wydawnictwo LektorKlett. Poznałam tu narzędzia i metody, które wykorzystywałam następnie w pracy z uczniami.

Dużą rolę odegrała platforma, którą wybrałam - Webex. Była przede wszystkim bezpieczna dla uczestników, dawała możliwość kontaktu online, udostępniania materiałów z komputera, zasobów internetowych oraz multimediiów. Jako prowadząca mogłam wyłączać/włączać mikrofon uczniów, uczniowie zaś mieli możliwość zgłaszania chęci zabrania głosu podczas naszych rozmów. Mogłam nagrywać lekcję na wypadek, gdyby uczeń chciał jeszcze raz przeanalizować treści poznawane na zajęciach. Do realizacji programu wykorzystywaliśmy zarówno podręczniki, jak i narzędzia online (Genial.ly, LearningApps, Padlet, Storyboardt, Slidetalk, Survio, Issuu), które motywowały uczniów i wspierały rozwój nowych umiejętności.

Bardzo często korzystałam z doświadczenia moich koleżanek, ambasaderek programu eTwinning. Dzieliłyśmy się spostrzeżeniami i wnioskami z naszych praktyk, doskonaląc własne kompetencje. Pomocne okazały się scenariusze lekcji, opisy projektów czy publikacje na stronie etwinning.pl. Bogatym źródłem wiedzy, materiałów i inspiracji są realizowane projekty. Często wykorzystywałam je do przygotowania lekcji, np.: krótkie filmy przedstawiające uczestników, ich środowisko, przyjaciół posłużyły jako doskonałe narzędzie do rozwijania sprawności słuchania ze zrozumieniem, teksty w formie prezentacji Power Point, e-book, Storyboard (komiksy) czy Padlet pozwoliły na ćwiczenie i rozwijanie sprawności czytania ze zrozumieniem. Ankieta pt. Jak czujesz się jako obywatel Europy?, przeprowadzona i przeanalizowana podczas realizacji ostatniego projektu eTwinning sprawdziła się świetnie jako narzędzie do analizowania statystyk i wykresów.

Moi podopieczni stwierdzili, że nasze lekcje online dały im poczucie dobrze przepracowanego roku, przyswojonego materiału, co pozwoli na bezproblemowe kontynuowanie nauki w kolejnych latach.

Nauczanie zdalne niosło ze sobą jednak wyzwanie związane z weryfikowaniem postępów. O ile mogłam obserwować i oceniać rozwój moich uczniów podczas konwersacji, o tyle bardzo trudne okazało się ocenianie prac pisemnych. Wątpliwości budził zakres samodzielności wykonanych zadań. Do tego zadania stosowałam przede wszystkim PDFescape, co pozwoliło

na minimalizowanie pracy odtwórczej. **Wyzwaniem okazała się informacja zwrotna – brakowało czasu, aby udzielić jej każdemu z uczniów w formie pisemnej oraz rola wychowawcy.** Przekazywanie wartości i wychowywanie uczniów to długotrwały proces, dla którego najlepszy jest bezpośredni kontakt.

Moje doświadczenie jako eTwinnerki realizującej międzynarodowe projekty bez wątplenia pomogło mi bardzo szybko wejść w rytm zdalnego nauczania. Po tych kilku trudnych miesiącach mogę spokojnie stwierdzić, że **prowadzenie zajęć online nie jest mniej efektywne niż nauka w szkole. Trzeba tylko odpowiednio dobrać narzędzia i metody uwzględniające potrzeby i możliwości naszych uczniów.** Efekty, które osiągnęli w tym czasie, dały mi poczucie dobrze spełnionego obowiązku.

Nauczycielka języka angielskiego, szkoła podstawowa

Jak korzystam z TIK i nowoczesnych technologii w mojej codziennej pracy?

Kilkanaście lat temu, kiedy zaczynałam pracę w szkole podstawowej, najważniejsze dla mnie było przeprowadzić lekcję dokładnie według układu w podręczniku. Każde ćwiczenie, choćby nie wiem jak nudne, wykonywałam od początku do końca. Co z tego, że czasem dało się zauważyć znużenie na twarzy nawet u najpilniejszych uczniów? Przecież trening czyni mistrza, nieprawdaż? Czegoś mi jednak przez cały ten czas brakowało, wtedy jeszcze nie wiedziałam dokładnie jak to nazwać. Teraz wiem, że chodziło o kompetencje cyfrowe i umiejętność ich wykorzystania w swojej pracy zawodowej. Potrafiłam stworzyć prostą prezentację multimedialną, czy skorzystać z zasobu Internetu, ale zaawansowane metody i ciekawe narzędzia były poza moim zasięgiem. Zdecydowałam się więc na zmianę typu placówki i pełna obaw rozpoczęłam pracę w gimnazjum.

W nowej szkole nastąpił przełom. Pamiętam doskonale, jak na początku roku szkolnego pewnego dnia dyrektor wezwał mnie i koleżankę anglistkę i zapytał: Która z Pań zajmie się eTwinningiem, a która „Młodzież w Działaniu”? zaskoczona spojrzałam na koleżankę i odpowiedziałam- nie wiem, co to jest eTwinning, ale się dowiem i zainteresuję. To był strzał w dziesiątkę! Zaczęłam od kursów internetowych i przygotowana rozpoczęłam swój pierwszy projekt dołączając do współpracy szkół z Hiszpanii i Litwy. Uczyłam się od partnerów, z czasem dodawałam własne pomysły i wciągnęłam się! Realizowałam kolejne projekty i kursy internetowe, zdobywałam Odznaki Jakości. Młodzież, rodzice i dyrekcja byli zadowoleni, szkoła utrzymywała w swoim otoczeniu sławę otwartej na świat, gdzie naucza się nowoczesnie i wychodzi poza tradycyjny model pracy tylko z podręcznikiem i zeszytem. W 2014 roku zostałam ambasadorką programu eTwinning, dzieląc się swoją wiedzą i doświadczeniem z innymi nauczycielami.

Jaki był mój pomysł na nauczanie zdalne w czasie pandemii?

Te doświadczenia dały mi umiejętności oraz motywację do stosowania TIK na swoich zajęciach. Lubię korzystać z pomocy aplikacji do nauki słówek, np. Quizlet lub Insta.ling, programów do nauki wymowy jak Spelling Training, gier PurposeGames czy quizów Kahoot!, Quizzes. W odpowiednich dawkach urozmaicają zajęcia edukacyjne i ułatwiają przyswajanie wiedzy. Ale ustalenie tych proporcji, ilości przesyłanego materiału, doboru metod i częstotliwości zajęć

online na początku pandemii nie było takie proste. **Na dodatek nie wszyscy w pierwszych tygodniach traktowali te zajęcia poważnie, często ignorując zadania, wiadomości i wyznaczone terminy spotkań. Nie dało się również uniknąć problemów technicznych – a to zagubione hasła do aplikacji, kłopoty ze sprzętem, słabe łącze internetowe, brak kamery czy mikrofonu. Należało szybko działać, by nie zniechęcać do nauki i tak pogubionych już uczniów.** Przez cały ten czas szukałam nowych rozwiązań, które byłyby dla uczniów przystępne, atrakcyjne i efektywne. Z pomocą przyszły kolejne kursy eTwinning „Tydzień z...”. Bogatsza o nowe umiejętności zaczęłam przygotowywać i przysyłać uczniom lekcje w Genial.ly, jako znacznie ciekawszą alternatywę dla pliku zadań i instrukcji w dokumencie Word. Spodobały się! Kolejną trafioną formą okazało się opracowywanie lekcji w aplikacji Nearpod. Wymagało to ode mnie ogromu pracy i czasu, ale dawało wspaniałe efekty. Każdy uczeń podczas lekcji zdalnej otrzymywał kod dostępu do lekcji na żywo w Nearpod, wpisywał swoje imię i wykonywał w tym samym czasie kolejne zadania. Pozwalało mi to dokładnie kontrolować przebieg zajęć, monitorować postęp uczniów przy konkretnym ćwiczeniu oraz równocześnie bawić się z nimi, rozmawiać, rysować i pisać.

Od czasu do czasu umawiałam się z uczniami na quizy na żywo w aplikacji Quizzes. Uczniowie bardzo chętnie rywalizowali, ucząc się i powtarzając wprowadzany wcześniej materiał.

Na wyraźną prośbę uczniów kontynuowaliśmy także rozpoczęty przed pandemią projekt eTwinning. Realizowaliśmy zaplanowane aktywności, dostosowując je do możliwości technicznych uczestników. Stanowiły doskonałe ćwiczenie i uzupełnienie realizowanego programu nauczania. Dużą rolę odgrywali rodzice, którzy mieli okazję przyjrzeć się pracy w projekcie, nadzorować i tak naprawdę po raz pierwszy zobaczyć efekty współpracy. Projekt zakończył się sukcesem i uzyskaniem Krajowych Odznak Jakości w dwóch państwach.

Podsumowując wszystkie stosowane przez mnie metody i narzędzia najbardziej wartościowe w nauczaniu zdalnym okazały się wideokonferencje, interaktywne lekcje, praca metodą projektu i quizy, które pomogły zaktywizować uczniów do nauki języka angielskiego. **Najlepsze efekty uzyskiwaliśmy metodą prób i błędów. Dlatego dużo uwagi należy poświęcić ewaluacji podejmowanych przez nas działań, sprawdzić co myślą o nich uczniowie, jakie przynoszą efekty. Wspólnie znajdziemy odpowiednie rozwiązanie.**

Nauczycielka edukacji przedszkolnej, przedszkole

Jak korzystam z TIK i nowoczesnych technologii w mojej codziennej pracy?

Kiedy Oswald Veblen nadzorował prace przy pierwszym komputerze, nie przypuszczał, iż 64 lata po premierze ENIAC'a komputer nie będzie czymś nadzwyczajnym, a współczesne parametry smartfonów będą mieścić się w kieszeni lub torebce (dla niewtajemniczonych ENIAC mieścił się w 42 szafach!).

Dziś standardem ma być cyfrowy nauczyciel, uczeń, cyfrowa szkoła, e-booki, aplikacje, posty, wyszukiwarki, zdalne nauczanie, kompetencje cyfrowe ... Jak podążać za nowościami w zakresie TIK?

Wyobraź sobie Annę Shirley, która ubiega się o pracę w szkole, a pierwsze pytanie, które pada z ust dyrektora brzmi: „Czy jest Pani osobą kompetentną cyfrowo?” Nasza roztrzępana, rezolutna Ania być może odpowie: Tak. Wiedza o cyfrach nie jest mi obca. W dzisiejszym świecie cyfrowym to jednak zbyt mało. A gdyby Tobie zadano podobne pytanie? Myślisz sobie: smartfona obsługuję, plany miesięczne w Wordzie piszę, e-dziennik prowadzę. Czy oby przypadkiem nie potrafisz więcej? Być może tak jak ja – Ania z XXI w. wiesz, jak przygotować dzieci do bycia obywatelem cyfrowym, a aplikacje, programy komputerowe, zasoby Internetu dostosowujesz do zainteresowań i możliwości swoich uczniów. Wyszukujesz i selekcjonujesz informacje z różnych źródeł, wykorzystujesz TIK w pracy dydaktycznej do budowania zespołu i współpracy.

Zdaję sobie sprawę, iż rozwój kompetencji cyfrowych to proces ciągły i indywidualny. Dlatego nieustannie poszerzam wiedzę w tym zakresie. Korzystam przede wszystkim z webinarów, kursów, szkoleń i seminariów prowadzonych przez Krajowe Biuro eTwinning. Duży zastrzyk fachowej i rzetelnej wiedzy, kompetentni, twórczy, kreatywni wykładowcy i trenerzy, przykłady dobrych praktyk - to tylko niektóre z plusów uczestnictwa w tych wydarzeniach. Ponadto kopalnię wiedzy stanowią dla mnie inni nauczyciele, którzy dzielą się swoją wiedzą i doświadczeniem podczas prowadzonych przeze mnie warsztatów komputerowych eTwinning.

Wróćmy do rozmowy kwalifikacyjnej naszej Ani S. Zadane zostaje kolejne pytanie: „Jak w codziennej pracy wykorzystujesz nowoczesne technologie?” Hmm... Kreda, czarna tablica, pióro, atrament, liczydło - mogłaby wymienić Ania.

A czy ja, Ania U., jest za pan brat z TIK w swej pracy? Już odpowiadam: „Tak!” TIK sprawdzał się podczas zajęć jako pomoc dydaktyczna: prezentacje fotografii, pokazy filmów przyrodniczych, geograficznych, spacerów po wirtualnych muzeach, galeriach, zamkach. Bazując na swoim doświadczeniu 5 lat temu napisałam innowację „ICT w przedszkolu – dlaczego nie?”. Przedszkolny świat urządzeń technicznych to tablety (sztuk 3), tablica interaktywna, kamera i aparat fotograficzny. Tablety wykorzystywane są m.in. jako lupa, czytnik QR kodów, podczas pracy z Kahoot, Kodable, StoryJumper, Tagxedo czy BlockCAD. Aparat i kamera stanowią cenne źródło materiałów. Dzięki nim wychowankowie „zapisują” przedszkolne uroczystości, zabawy, zajęcia. Udzielają wywiadów, dokonują prezentacji w ramach działań projektów eTwinning czy Erasmus+. Tablica interaktywna z kolei to rysowanie, pisanie, malowanie, przeciąganie obrazu, układanie puzzli, przechodzenie przez labirynty, kodowanie, rozmowy przez Skype’a z rówieśnikami ze szkół partnerskich tak z Polski, jak i Europy.

Jaki był mój pomysł na nauczanie zdalne w czasie pandemii?

Rozmowa Ani S. o pracę trwa dalej... Ostatnie pytanie: „Jak poradzi Pani sobie z nauczaniem zdalnym?” I tu nasza Ania zostaje nieco zbita z tropu. Czy to oznacza, że będzie musiała biegać

z zeszytem i piórem od domu do domu swoich uczniów? A czy Ania XXI w. poradziła sobie ze zdalnym nauczaniem?

*W momencie wprowadzenia zdalnego nauczania na czas pandemii założyłam projekt eTwinning dotyczący lekcji online w przedszkolu, do realizacji którego zaprosiłam dwie koleżanki. I okazało się to strzałem w 10-tkę! Projekt zrodził się z pomysłów i doświadczeń nauczycieli, a jego celem była przede wszystkim kontynuacja realizacji podstawy programowej. Nasi uczniowie są bardzo młodzi, konieczne więc było uproszczenie formy i treści zajęć, aby były przystępne, i przede wszystkim osiągalne, w nowych dla nich warunkach. **Dużą pomocą i wsparciem w ich realizacji byli współpracujący i zaangażowani rodzice.** Wypracowane scenariusze zajęć oraz działania miały charakter interdyscyplinarny. Fizyczny obszar rozwoju dziecka obejmował m.in. zestawy ćwiczeń gimnastycznych i zabaw ruchowych dla dzieci opracowane przez nauczycielki, czy też wspólne wyzwania sportowe dzieci - Alfabet sportowy (aplikacja Lino), który powstał na podstawie zdjęć i opisów dzieci oraz zabawy konstrukcyjne Stwórz farmę dla zwierząt wiejskich. Emocjonalny obszar rozwoju dziecka to z kolei m.in. zestawy zabaw stworzone przy użyciu m.in. aplikacji Wordwall, LearningApps. Powstała także **wspólna książka dzieci Księga dobrych życzeń** (aplikacja Flipsnack) **opracowana na podstawie rysunków przedszkolaków.** Nasi podopieczni uczyli się także dostrzegania emocjonalnej wartości otoczenia przyrodniczego poprzez udział w Wirtualnym plenerze malarskim - Łąka (edytor Fotojet). Na społeczny obszar rozwoju składały się m.in. spotkania online z rówieśnikami (aplikacja Google Meet), poznawanie praw i obowiązków dzieci (prezentacja Genial.ly), w tym niepełnosprawnych (Akcja Dzień Autyzmu), poszanowanie wartości drugiej osoby (#AkcjaŻonkile). Poznawczy obszar rozwoju dziecka objął m.in. eksperymentowanie - naturalne bańki mydlane, sianie rzeżuchy, doświadczenia z jajkami, poidelko dla owadów, a także poznawanie otaczającej przyrody (ciekawostek o pszczołach - aplikacja Lino), rozwiązywanie zagadek na podstawie prac plastycznych dzieci, jak również kodowanie przy użyciu Kodable. **Niezwykle ciekawym punktem działań były filmy instruktażowe nagrywane przez dzieci dla dzieci.***

Epidemia nie zatrzymała także pracy nad dwoma projektami europejskimi realizowanymi przez przedszkole we współpracy ze szkołami ze Słowacji, Grecji, Turcji oraz Włoch. Projekty te pokazują, iż nowe wyzwania, motywacja, chęć nauczycieli do działania oraz radość dzieci z realizowanych aktywności są w przeciwstawie się nawet tak poważnym problemom, jak COVID-19.

Czy Ania Shirley przeszła pomyślnie rozmowę o pracę? W XXI w. – raczej nie. Czy Ania U., czyli ja, w pełni kompetentnie cyfrowo realizowała zdalne nauczanie. Hmm – sami zdecydujcie czy ją zatrudnicie...

11. Podsumowanie

Zdecydowana większość uczestników badania bardzo pozytywnie oceniła ofertę eTwinning skierowaną do polskich nauczycieli. W opinii respondentów platforma oferuje zarówno wiedzę, jak i narzędzia

pozwalające na lepsze wykorzystywanie nowych technologii w edukacji, również w ramach nauczania zdalnego. Wyniki ankiety pokazują, że eTwinning jest postrzegany nie tylko jako narzędzie, które pomogło nauczycielom przygotować do prowadzenia lekcji za pośrednictwem Internetu, ale również jako platforma kontaktów i współpracy międzyszkolnej. Podkreślano, że prowadzenie projektów eTwinning może pomóc w realizowaniu podstawy programowej oraz sprzyjać aktywizacji uczniów niechętnie podejmujących naukę w formie zdalnej.

Chociaż w okresie od marca do czerwca 2020 roku nie zanotowano znaczącego wzrostu w liczbie nowych użytkowników eTwinning, dane aktywności na platformie pokazują, że nauczyciele stale korzystający z jej zasobów chętnie sięgali po dostępną tam wiedzę i narzędzia. Można stwierdzić, że eTwinning stanowił istotne wsparcie nauczycieli podczas nauczania zdalnego, realizowanego w okresie pandemii Covid-19. Niewątpliwie przyczyniła się do tego również nowa oferta, dostosowana do warunków nauczania w warunkach kwarantanny, chociaż należy również wspomnieć o sugestiach części respondentów dotyczących lepszego dostosowania wsparcia eTwinning w tym zakresie oraz zwiększenia ilości materiałów pomocnych w zdalnym nauczaniu przedmiotów zawodowych.

Badanie pozwoliło również na zebranie rekomendacji odnośnie lepszego dostosowania platformy eTwinning do potrzeb polskich nauczycieli. W tym kontekście proponowano między innymi dodanie aplikacji umożliwiających tworzenie i uatrakcyjnienie materiałów edukacyjnych oraz poprawy funkcjonowania platformy do spotkań Twinspace, w tym udostępnienia jej funkcjonalności do prowadzenia lekcji w trybie rzeczywistym. Dodatkowo, w celu lepszej komunikacji i docierania z ofertą do nauczycieli rekomendowano wydawanie newslettera z krótkim opisem najciekawszych dostępnych materiałów, który zachęcałby do częstszego odwiedzania platformy.

Wyniki badania pokazują również, że nauczyciele aktywnie korzystający z eTwinning posiadają kompetencje cyfrowe i są świadomi nowoczesnych rozwiązań technologicznych pomagających realizować lekcje przez Internet. Z pewnością wynika to z charakteru oferty eTwinning, która skierowana jest przede wszystkim do nauczycieli realizujących zdalne projekty z innymi nauczycielami i uczniami z zagranicy. Wielu ankietowanych przyznawało, że realizowanie zdalnych lekcji nie stanowiło dla nich większego problemu, ponieważ nie był to ich pierwszy kontakt z realizacją działań edukacyjnych w sieci.

Najwięcej problemów związanych z edukacją zdalną, o których wspominali badani użytkownicy eTwinning, dotyczyło nie tyle luk kompetencyjnych, co problemów z zapewnieniem sprzętu i oprogramowania do prowadzenia lekcji w Internecie. Nauczyciele przyznawali, że nowa sytuacja, z jaką przyszło im się zmierzyć w ostatnich miesiącach, wymagała od nich zakupu komputerów i programów niezbędnych w nauczaniu zdalnym.

Ważnym postulatem podnoszonym przez uczestników badania była również konieczność utworzenia wspólnej platformy do edukacji zdalnej, która pozwoliłaby na ujednoczenie wykorzystywanych narzędzi oraz systemów oceniania postępów uczniów. W opinii badanych nauczycieli zdecydowanie ułatwiłoby to pracę i pozwoliło uniknąć problemów wynikających z wykorzystywania różnych narzędzi

przez nauczycieli z tej samej szkoły. Ponadto wskazywano też na konieczność jednolitego sposobu oceniania uczniów. W tym kontekście pojawiały się również postulaty wzbogacenia oferty platformy eTwinning o nowe narzędzia oraz informacje dotyczące zdalnej oceny postępów uczniów w nauce.

Opracowanie: Jadwiga Fila, Mateusz Jeżowski, Michał Pachocki, Agnieszka Rybińska,
Monika Regulska, Bogdan Sot

Współpraca: Paweł Czapliński, Małgorzata Knap